

โรงเรียนช่วยยอด เศรษฐกิจพอเพียง สร้างนักเรียน “ดี เก่ง มีความสุข”

โรงเรียนห้วยยอด

เศรษฐกิจพอเพียง

สร้างนักเรียน “ดี เก่ง มีความสุข”

คำนำ

ด้วยความเชื่อว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ มูลนิธิสยามกัมมาจล จึงสนับสนุนให้โรงเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับนักเรียน ซึ่งการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิด “อุปนิสัย” หรือ “คุณลักษณะ” นั้น นอกจากจะต้องใช้เวลาแล้ว ยังต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างรองรับ ไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้ การสนับสนุนครูให้มีความรู้ความเข้าใจ มีใจ และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือทำงาน ฝึกการคิดวิเคราะห์ ซึ่งต้องทำบ่อยๆ จนกลายเป็นความเคยชิน

กว่าที่ผู้บริหารและครูจะสามารถพัฒนาโรงเรียนให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ได้ ต้องผ่านการลองผิดลองถูก มาเป็นเวลาพอสมควร ทำให้มีความรู้จากการปฏิบัติในแง่มุมต่างๆ เช่น วิธีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ครู สู่ชุมชน ของผู้บริหารและครูแกนนำ เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้เด็กอยากเรียนรู้ และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จนเกิดเป็นอุปนิสัย หรือความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับครู กับนักเรียน ซึ่งจะกลายเป็นแรงผลักดันให้ครูอื่นๆ หันมาสนใจและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

มูลนิธิสยามกัมมาจลจึงจัดทำหนังสือถอดบทเรียนศูนย์การเรียนรู้ ที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีในบริบทที่หลากหลาย เรื่องราวต่างๆ ที่นำมาร้อยเรียงในหนังสือเล่มนี้

อาจไม่ใช่สิ่งที่สมบูรณ์เพียบพร้อม แต่เป็นสิ่งที่ดำเนินอยู่ มีความสำเร็จน้อยบ้าง
มากบ้างตามระยะเวลาของการทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร
และครูแต่ละท่าน และสามารถพัฒนาต่อไปได้เรื่อยๆ อย่างไรก็ตาม มูลนิธิ
สยามกัมมาจลมีความเชื่อว่าเรื่องราวในหนังสือดังกล่าวจะสามารถจุดประกาย
ความคิดให้ผู้อ่านได้เห็นแนวทาง และเกิดกำลังใจที่จะนำไปลองปรับใช้ต่อไป

มูลนิธิสยามกัมมาจลมีความภูมิใจ ไปกับผู้บริหารและครูของโรงเรียนห้วยยอด
ที่ใช้แรงกายแรงใจในการบ่มเพาะนักเรียน จนเขาเหล่านั้นสามารถที่จะเติบโตมา
เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของประเทศ และใคร่ขอขอบคุณผู้บริหาร ครู และนักเรียน
ที่ให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนงานเสมอมา ตลอดจนการจัดทำหนังสือ
ถอดบทเรียนในครั้งนี้

ทั้งนี้ มูลนิธิสยามกัมมาจลใคร่ขอขอบคุณท่านผอ.กัญพิมา เชื้อมขิต ที่ทำงาน
ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับมูลนิธิสยามกัมมาจลตั้งแต่ยัง
เป็นผู้อำนวยการที่โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี และเมื่อเกษียณแล้ว
ยังได้มาช่วยถอดบทเรียนและจัดทำหนังสือเล่มนี้จนเสร็จสมบูรณ์

นางปิยาภรณ์ มัณฑะจิตร
ผู้จัดการมูลนิธิสยามกัมมาจล

ความในใจผู้เขียน

ก่อนเกษียณอายุราชการ ผู้เขียนเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ทำให้สามารถสร้างคุณภาพของนักเรียนให้คิดเป็น คิดได้ และคิดดี จึงมีความศรัทธาในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างมาก และได้พิจารณาตนไว้ว่า หากมีใครมาขอให้ช่วยสร้างความเข้าใจในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการศึกษาตลอดจนการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรทั้งครูและนักเรียนแล้ว ผู้เขียนเต็มใจและพร้อมที่จะช่วย ประจวบกับคุณศศิณี ลิ้มพงษ์ จากมูลนิธิสยามกัมมาจล ได้ชักชวนให้ร่วมถอดบทเรียนเขียนเล่าเรื่องราวการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนรัชฎา และโรงเรียนห้วยยอด ในฐานะที่เคยทำงานเรื่องนี้ด้วยกันมาตั้งแต่ต้น จึงตกลงรับทำงานชิ้นนี้ ด้วยคิดว่าความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อกันของเพื่อนผู้บริหารที่มีอุดมการณ์และศรัทธาในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนๆ กัน จะมีส่วนช่วยเอื้ออำนวยให้งานเขียนครั้งนี้ราบรื่นไปด้วยดี ประกอบกับคาดหวังว่างานเขียนครั้งนี้จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาอื่นๆ ได้เห็นมุมมองของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการสร้างคุณภาพผู้เรียนในบริบทที่แตกต่างกัน กับโรงเรียนที่ผู้เขียนเคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารมาก่อน

งานเขียนครั้งนี้ไม่สามารถตัดสินได้ว่า เขียนได้ดีและมีประโยชน์ เพราะจะขึ้นกับผู้อ่าน ว่าเมื่ออ่านแล้วได้นำไปดัดแปลงประยุกต์ใช้ให้เกิดผลต่อการสร้างคุณภาพของตนเองและเยาวชนมากน้อยเพียงใด หากท่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ การทำงานครั้งนี้ของผู้เขียน จึงเป็นการทำคุณประโยชน์ใหญ่หลวงให้กับตนเองในแง่ของการสร้างความสุขให้แก่ตนเองที่ยังคงสามารถสร้างประโยชน์ให้กับวงการศึกษาระดับสังคมได้

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสมจริง อินทรักเดช ผู้อำนวยการพิไชย ชั่งคิด คณะครู และนักเรียนโรงเรียนห้วยยอดที่ให้ข้อมูลในการนำมาเล่าเรื่อง คุณศศิณี ลิ้มพงษ์ คุณสุจินดา งามวุฒิพร ที่ให้คำชี้แนะในการนำเสนอเรื่องราว ดร.มนทกานต์ เชื่อมขิต ที่ช่วยอ่านเรื่องราวต่างๆ และปรับแก้ภาษา และสุดท้ายขอขอบคุณ คุณปิยาภรณ์ มั่นตะจิตร์ ผู้จัดการมูลนิธิสยามกัมมาจล ที่เปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้เล่าเรื่องของโรงเรียนห้วยยอด

คุณงามความดีของหนังสือเล่มนี้ ขอมอบบูชาครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นางกัญพิมา เชื่อมขิต

สารบัญ

คำนำ

ความในใจผู้เขียน

บริบทโรงเรียนห้วยยอด

๑๐

เส้นทางการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑๒

ผู้บริหารน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อสร้างนักเรียน “ดี เก่ง มีความสุข”

๑๗

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ห้องเรียน

๒๙

>> ครูสุทธิรัตน์ เสนีชัย :

นักเรียนเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
จากการวิเคราะห์ปัญหาของตัวเอง

๓๓

>> ครูจรรยาพรณ เย่าเมือง :

โครงการจิตอาสา ค้นหาผู้นำหรือผู้ที่เป็นแบบอย่างทำดีในชุมชน

๔๗

>> ครูบุษบา ชูคำ :

โครงการคืนชีวิตให้คนไทยด้วยสมุนไพร

๖๙

ครูรุ่นใหม่ :

ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน ๘๑

>> ครูอานนท์ คงเฟื้อ ๘๓

>> ครูสุรัสวดี บุญติด ๘๔

>> ครูรัชฎา จันทุ่ม ๘๕

นักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิต ๑๐๓

ผู้อำนวยการคนใหม่รับไม้ต่อขับเคลื่อน

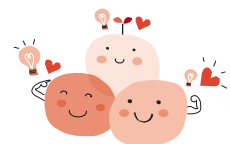
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๑๐๔

บทสวดท้าย ๑๑๕

ภาคผนวก

>> ๗ คำถามสำคัญเพื่อพัฒนากระบวนการคิด

ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๑๑๙

โรงเรียนห้วยยอด

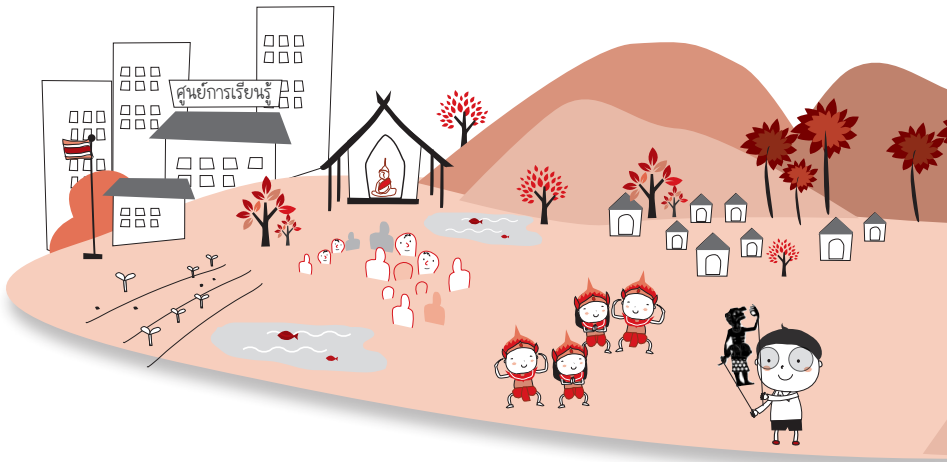
เศรษฐกิจพอเพียง

สร้างนักเรียน “ดี เก่ง มีความสุข”

บริบท
โรงเรียน
ห้วยยอด

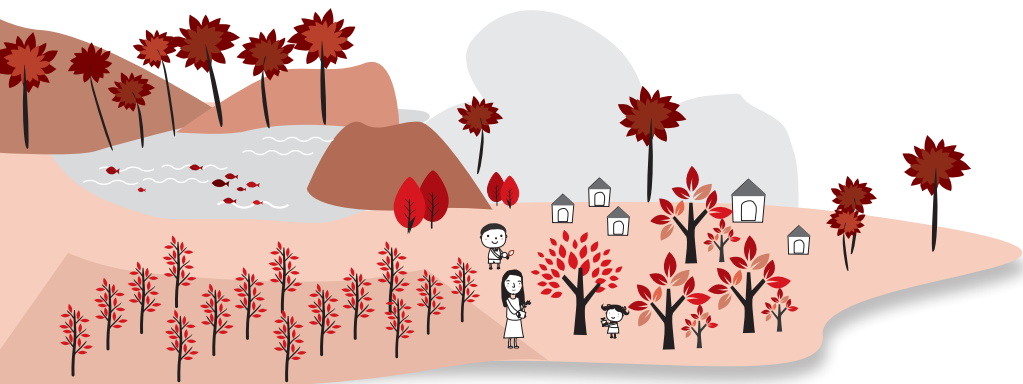
ที่อยู่ ๒๓ ถ.มหาวิทยาลัย ต.ห้วยยอด อ.ห้วยยอด จ.ตรัง ๙๒๑๓๐
โทรศัพท์ ๐๙๕-๒๓๕-๑๙๙ โทรสาร ๐๙๕-๒๓๕-๑๘๐
e-mail : huaiyotschool@gmail.com
website : <http://www.hy.ac.th>
สังกัด เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๓
ระดับชั้นที่เปิดสอน มัธยมศึกษาปีที่ ๑ - มัธยมศึกษาปีที่ ๖
ครู จำนวน ๑๕๐ คน นักเรียน ๒,๗๕๐ คน
ผู้อำนวยการเริ่มขับเคลื่อน นายสมจรรย์ อินทรักเดช
ผู้อำนวยการปัจจุบัน นายพิไชย ชั่วคิด

โรงเรียนห้วยยอดมีทุนด้านต่างๆ ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ ชุมชนโดยรอบมีแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรม และมีภูมิปัญญา ที่พร้อมจะให้ความช่วยเหลือโรงเรียน และที่สำคัญ ผู้บริหารและครูได้เชื่อมโยงทุนที่มีอยู่มาใช้เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

โรงเรียนห้วยยอดเป็นโรงเรียนสหศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประจำอำเภอ บนพื้นที่ ๑๑๕ ไร่ ๒ งาน ๒๐ ตารางวา มีทุนทางสิ่งแวดล้อมที่ดีเนื่องจากตั้งอยู่ท่ามกลางป่าเขา มีแหล่งน้ำ และพื้นที่ทางการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ มีทุนทางสังคมที่ดี ผู้ปกครองและชุมชนพร้อมให้การสนับสนุน ซึ่งผอ.สมจริง อินทรักเดช เป็นผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ และสามารถดึงชุมชนและหน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ในมิติต่างๆ อาทิ “ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม” ให้ผู้ปกครองของนักเรียน เข้ามามีบทบาทในการให้กำลังใจ ดูแลนักเรียนควบคู่ไปกับระบบดูแลนักเรียนของโรงเรียนที่พัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะนักเรียนต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดทั้งที่บ้านและโรงเรียน

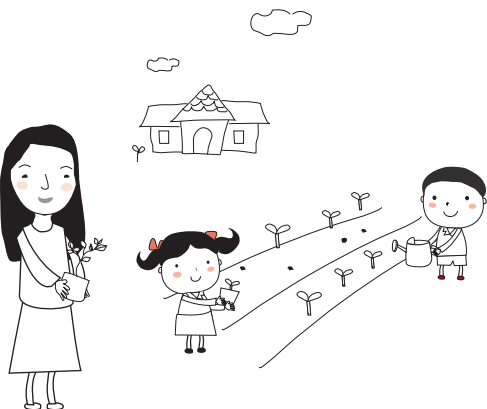

ชุมชนโดยรอบมีอาชีพทำสวนยางพารา สวนปาล์ม มีความคาดหวังกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนห้วยยอดให้เป็นโรงเรียนยอดนิยม พัฒนานักเรียนให้เป็นคนเก่งและเป็นคนดี พร้อมทั้งสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงเน้นพัฒนาโรงเรียนให้เป็นผู้นำในด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

เส้นทางการ
ขับเคลื่อนปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง

เริ่มด้วยการทำ
เกษตรทฤษฎีใหม่

๒๕๔๘

๒๕๔๙-
๒๕๕๐

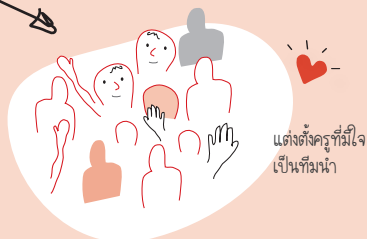
วางแนวทางขับเคลื่อน
หลักปรัชญาฯ อย่างชัดเจน

สร้างความรู้
ความเข้าใจ

สร้างรากเรียนแกนนำ

แต่งองค์ครุฑมีใจ
เป็นเพื่อนบ้าน

๒๕๕๑-
๒๕๕๒

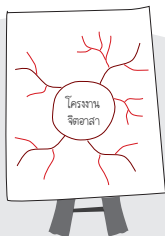
นำความรู้ที่ได้มาใช้
พัฒนาการทำงาน

สร้างวิสัยทัศน์ร่วม

๒๕๕๓

การถอดบทเรียน
การทำงานครูและนักเรียน
ทำให้เกิดความเข้าใจ

โครงการจิตอาสา

ได้แลกเปลี่ยนวิธีการนำมาใช้
ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

๒๕๕๔
เป็นต้นมา

ตลาดนัดความรู้เครือข่ายภาคใต้

เริ่มบทบาทขยายผล

ผอ. สมจริง อินทรักเดช ได้ย้ายเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยยอด เมื่อปี ๒๕๔๘ ได้วิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของโรงเรียน แล้วเริ่มนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างจริงจังในปี ๒๕๔๙ นำร่องด้วย โครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่ เดินตามรอยพ่ออย่างพอเพียง” เพื่อเป็นตัวอย่าง และแนวทางแก่นักเรียนและผู้สนใจทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาฝ่ายบริหาร ครู และบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ เกษตรทฤษฎีใหม่ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการฝึกปฏิบัติกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักกระบวนการจัดการกับผลผลิตจากแปลงเกษตรของ โรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าสูงสุด พร้อมทั้งนำไปเผยแพร่สู่ครอบครัว และชุมชนต่อไป แม้ว่าช่วงแรกของการดำเนินการ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงจะไม่ค่อยชัดเจนนัก แต่โครงการที่ต่อยอดจาก “ทุน” ที่โรงเรียน มีอยู่เดิมคือ เรื่องการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเกษตรทฤษฎีใหม่ได้กลายเป็น จุดเริ่มต้นให้โรงเรียนห้วยยอดก้าวไปสู่การเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงอย่างลึกซึ้งและจริงจังมากขึ้นในเวลาต่อมา

ปลายปี ๒๕๔๙- ๒๕๕๐ รองผู้อำนวยการศิริวรรณ ปันตาและครูสุทธิรัตน์ เสนีชัย ได้ไปศึกษาดูงานการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่โรงเรียนจุฬารณ ราชวิทยาลัย เพชรบุรี ได้เห็นแนวทางการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียน จึงเชิญผู้อำนวยการกัญพินา เชื้อมขิต คณะครู และนักเรียนจากโรงเรียน จุฬารณราชวิทยาลัย เพชรบุรี มาเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่อง “การนำปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียน” กับครูในโรงเรียนห้วยยอดทั้งโรงเรียน เมื่อมีความเข้าใจที่ชัดเจน โรงเรียนได้จัดตั้งทีมนำในการขับเคลื่อนปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงขึ้น และช่วยกันกำหนดยุทธศาสตร์ในการทำงาน อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงนี้ยังคงเน้นกิจกรรมเศรษฐกิจ พอเพียงในแปลงเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ต่อมา โรงเรียนผ่านการประเมินเป็น สถานศึกษาพอเพียง ปี ๒๕๕๐

ปี ๒๕๕๑- ๒๕๕๒ การขับเคลื่อนมีความเข้มแข็ง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม เนื่องจากผู้บริหารและครูแกนนำได้ร่วมกันจัดทำกรอบแนวคิดในการนำหลักปรัชญา มาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนและจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนให้เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข จากการที่มูลนิธิสยามกัมมาจล และสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข เข้ามาให้ความรู้และชวนโรงเรียนจัดทำวิสัยทัศน์ร่วมในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งท่านผอ.สมจริงได้นำโจทย์ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวตั้ง และบูรณาการกับเรื่องต่างๆ ที่เข้ามาในโรงเรียน และใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานในการดำเนินงาน ด้านการจัดการเรียนรู้ได้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในฐานการเรียนรู้ และเริ่มปรับแผนการจัดการเรียนรู้ บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปี ๒๕๕๓ นำความรู้เรื่องการจัดการความรู้มาใช้ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ในการทำงานบริหารและการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะกับโครงการจิตอาสาที่ให้นักเรียนใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานคิดในการวางแผนการทำงาน ที่สำคัญครูได้นำกระบวนการถอดบทเรียนการทำงาน (Self-reflection) มาใช้ ทำให้ครูและนักเรียนเกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการทำวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของนักเรียน” (ทีมรศ. ดร.เนาวรัตน์ พลายน้อย จากมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นพี่เลี้ยง) ได้ข้อสรุปว่าความรู้ความเข้าใจในระดับนิยามไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียน เป็นการยืนยันองค์ความรู้จากการทำงาน ดังนั้น ครูจึงนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติมากขึ้น

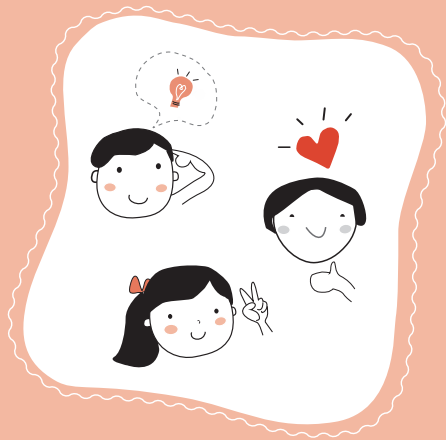
ปี ๒๕๕๔ เป็นต้นมา ครูนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมเวทีขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากหน่วยงานต่างๆ นำสู่การปฏิบัติ มีการถอดบทเรียนหลังการทำงาน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ จนกระทั่งโรงเรียนผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา และเริ่มบทบาทของการขยายผล เป็นที่ดูงาน ทำให้ครูและนักเรียนมีแรงกระตุ้นในการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น

ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖ ครูแกนนำเรียนรู้จากการเป็น “พี่เลี้ยง” โรงเรียนอื่นๆ ครูแกนนำได้ร่วมกับมูลนิธิสยามกัมมาจล คุณทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข และรศ.ไพโรจน์ ศิริรัตน์ จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดทีมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับโรงเรียนเครือข่ายในภาคใต้ ได้หลักสูตรการพัฒนาโรงเรียนเครือข่าย เป็นวิทยากรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดตลาดนัดความรู้ ตลอดจนลงนิเทศโรงเรียนเครือข่าย ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการเป็น “ครู”

ปี ๒๕๕๗ ร่วมขับเคลื่อนกับมูลนิธิยุวสถิรคุณ โดยการนำของ ผอ.สมจริง อินทรักเดช อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยยอด ปัจจุบันเป็นผู้ประสานงานขยายผลการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคใต้

ผู้บริหารน้อมนำหลักปรัชญา
ขอเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อสร้างนักเรียน “ดี เก่ง มีความสุข”

ผู้บริหารน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างนักเรียน “ดี เก่ง มีความสุข”

ผอ.สมจริง อินทรักเดช อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยยอด ได้น้อมนำพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตใช้เป็นหลักคิดในวิถีชีวิตการครองตน ครองคน ครองงาน ตั้งแต่วัยหนุ่มกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นแรงผลักดันสำคัญในการตัดสินใจน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสอดแทรกอยู่ในการจัดการเรียนรู้อยู่ของโรงเรียนห้วยยอด เพื่อให้ลูกศิษย์พัฒนาอุปนิสัย “พอเพียง” มีหลักคิด หลักยึด หลักปฏิบัติในการเรียนรู้และการใช้ชีวิตให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน

ผอ.สมจริง และครูแกนนำได้พัฒนารอบความคิดในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งดี เก่งและมีความสุข และมองว่าการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบผลสำเร็จต้องขับเคลื่อนไปด้วยกันทั้งองค์คพพ จึงได้จัดแบ่งงานในโรงเรียนออกเป็น ๔ ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ และฝ่ายบริหารงานบุคคล และให้แต่ละฝ่ายนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นหลักคิดที่นำสู่การปฏิบัติ

เพื่อนำกรอบแนวคิดสู่การปฏิบัติจริง ผู้บริหารได้ร่วมกันกำหนดแผนการดำเนินงานหลักไว้ ๔ ประการ คือ

๑

สร้างความรู้ ความเข้าใจ
โดยการพัฒนาบุคลากร
เครือข่าย พร้อมทั้ง
ประชาสัมพันธ์สร้างความ
เข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง

๒

นำความรู้สู่การปฏิบัติ
โดยนำหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงสู่การ
บริหารจัดการในสถานศึกษา
และการจัดการเรียนรู้

๓

ประสานความร่วมมือและ
เชื่อมโยงเครือข่าย โดยการจัด
ทำฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับ
เศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษา

๔

ติดตาม ประเมินผล รายงาน
ความก้าวหน้าการดำเนินงาน
ตลอดจนการเชื่อมโยงผลงานของครู
ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ
ให้ความรู้แก่ผู้มาศึกษาดูงาน
ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ของครูและผู้บริหาร

สำหรับกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผอ. สมจริง คือ **การเป็นผู้นำทางความคิด ทำให้ดู อยู่ให้เห็น** โดยใช้ฐานทุนที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต และความเชื่อ มาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในทุกๆ ด้าน

>> พัฒนากฎเกณฑ์ของโรงเรียนให้มีบรรยากาศสวยงามและ เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

โรงเรียนมีสระน้ำอุดมสมบูรณ์ ผอ.สมจริงจึงได้คิดพัฒนาแหล่งน้ำที่มีอยู่เพื่อ
ไปใช้ประโยชน์ เริ่มจากการทำประปาโรงเรียนทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายน้ำประปา
ได้เดือนละประมาณ ๑๗,๐๐๐ บาท ขณะเดียวกัน ได้ทำการปรับปรุงสระน้ำ
รอบๆ บริเวณโรงเรียนห้วยยอดที่มีความลึกถึง ๔ เมตร ให้สระน้ำกลายเป็น
แหล่งเรียนรู้ด้านการเลี้ยงปลาอย่างจริงจัง และได้ผูกโยงอยู่กับเรื่องเกษตร
ทฤษฎีใหม่อย่างครบวงจร ด้วยการนำน้ำมาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมการเรียนรู้
ต่างๆ มากมาย ทั้งแปลงเกษตรสาธิต นาข้าวสาธิต ไร่ข้าวโพด ไร่กระเจี๊ยบ
การทำน้ำหมักชีวภาพ ฯลฯ ที่สำคัญชุมชนยังได้ใช้ประโยชน์จากสระน้ำนี้
อีกด้วย เพราะเมื่อฤดูแล้งมาเยือน เทศบาลจะนำน้ำในสระน้ำแห่งนี้ไปช่วยเหลือ
ชาวบ้านไม่ต่ำกว่าวันละ ๕๐ เทียว โดยนำไปแจกจ่ายให้กับเกษตรกร และรดน้ำ
ตามพื้นที่สาธารณะ รวมถึงการฉีดไล่ยุงในเขตเทศบาลอีกด้วย

เมื่อก้าวถึงแหล่งน้ำและการเลี้ยงปลาของนักเรียนแล้ว หลายท่านอาจมองว่า
นักเรียนโรงเรียนห้วยยอดจะได้บริโภคปลาที่เลี้ยงไว้ทุกวัน แต่โรงเรียนไม่ได้ทำ
เช่นนั้น เนื่องจากการเลี้ยงปลาของโรงเรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนคือ “เลี้ยงไว้
เพื่อการศึกษาเกษตรทฤษฎีใหม่ และธรรมชาติ” สระน้ำของโรงเรียนจึงเป็นแหล่ง
อภิบาล เพื่อฝึกจิต ไม่ให้คนคิดว่าเมื่อเห็นแหล่งน้ำเห็นปลาจะนึกถึงแต่เรื่อง
ต้ม ยำ ทำแกง แต่สิ่งสำคัญไปกว่านั้นก็คือ ผอ.สมจริงได้วางแผนของสระน้ำ
ให้มีท่อน้ำที่สูงกว่าแหล่งน้ำของชุมชน เมื่อถึงฤดูน้ำหลากโรงเรียนจะ
ไม่ปิดท่อน้ำในสระของโรงเรียนก็จะไหลออกไปสู่ชุมชนพร้อมๆ กับ “ปลา” ในสระ
เป็นการขยายพันธุ์ปลาออกไป เพื่อแผ้วถางชาวบ้านโดยทางอ้อม

นอกจากนี้โรงเรียนห้วยยอดยังได้พัฒนาสถานที่ให้ร่มรื่น เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน เช่น ลานธรรมะ ลดมุมอับ/มุมมืดในโรงเรียน สร้างความสะดวกสบายในการใช้สอยวัสดุอุปกรณ์ ไปจนถึงความสะดวกสะอาดเรียบร้อย ผลที่เกิดขึ้นคือทั้งครูและนักเรียน ได้รับความสะดวกสบายด้านกายภาพ มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี ตัวอย่างเช่น มีห้องสุขาที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ ทำให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ผอ.สมจริงได้ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน อันเป็นเป้าหมายสำคัญของโรงเรียน เริ่มจากเงื่อนไขความรู้ที่ท่านสำรวจและวิเคราะห์ฐานทุนที่มีอยู่ในทุกด้านของโรงเรียน ตัวอย่างเช่น การจัดการแหล่งน้ำที่ต้องมีความรู้ทั้งในเรื่องของระดับน้ำ ระดับการวางท่อที่เป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย วิธีการทำน้ำประปา ค่าใช้จ่ายในการลงทุน เมื่อเทียบกับงบประมาณที่จะประหยัดได้ในแต่ละเดือนว่าคืนทุนใน ๒ ปี เหตุผลการตัดสินใจที่มีหลักพอประมาณคือใช้ทรัพยากรหรือฐานทุนที่มีอยู่ในโรงเรียนอย่างคุ้มค่า สำหรับภูมิคุ้มกันในการทำเรื่องนี้คือวิเคราะห์มาอย่างดีว่าจะมีแหล่งน้ำใช้ได้ตลอดทั้งปี และสำหรับน้ำดื่ม โรงเรียนพึ่งน้ำสะอาดและปลอดภัยอย่างน้ำประปาอยู่เช่นเดิม ส่วนการติดป้าย “เขตอภัยทาน” ที่บ่อปลา แสดงถึงเหตุผลที่ชัดเจนว่าเลี้ยงปลาเพื่อการศึกษา ภูมิคุ้มกันคือป้องกันไม่ให้คนจับปลา และสอนศีลธรรมไปได้ในตัว สำหรับการออกแบบท่อระบายน้ำของโรงเรียนให้สูงกว่าของชุมชนเพื่อให้ปลาไหลสู่ชุมชนในฤดูน้ำหลาก และการบริการน้ำให้ชุมชนในฤดูแล้งก็เป็นการปลูกฝังเงื่อนไขคุณธรรมให้นักเรียนซึมซับไปได้ในตัว ในขณะเดียวกัน โรงเรียนก็ได้รับการยอมรับและความร่วมมือที่ดีจากชุมชน ประกอบกับนโยบายการดึงชุมชนมามีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียนก็ถือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับโรงเรียนไปพร้อมๆ กัน

>> การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ผอ.สมจริงมีความเชื่อว่าการศึกษาระยะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ การงานให้เป็นไปด้วยดี เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต และการครองเรือน จึงปรับนโยบายการดูแลนักเรียนจากการใช้ “ไม้เรียว” สู่ “หลักธรรมคำสอน” ที่เน้นให้นักเรียนฝึกสมาธิ ในขณะเดียวกันครูทุกคนต้องอบรมปณิธานไปในทิศทางเดียวกัน คือใช้หลักธรรม ครูแนะแนวใช้ธรรมะเป็นหลักทดแทนการใช้หลักจิตวิทยาของตะวันตก เพราะเชื่อว่าจะสามารถช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านวิชาการให้กับนักเรียนได้เช่นกัน เพราะเมื่อนักเรียนได้ศึกษาระยะ ปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิ ครูเน้นจริยธรรมคุณธรรม ทำให้เด็กผ่านเกณฑ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานที่ ๑ คือ คุณธรรม จริยธรรม สิ่งที่ตามมาคือ ในช่วงโม่งเรียนนักเรียนมีสมาธิ ตั้งใจเรียน มีความนิ่ง ครูใช้เวลาน้อยในการอธิบายและสื่อความ เกิดความยั่งยืนในการรับและถ่ายทอดความรู้

นอกเหนือจากนี้ ยังมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน ในหลากหลายรูปแบบ เช่น สร้างอาคารศาลาปฏิบัติธรรมพร้อมลานธรรมะในพื้นที่ประมาณ ๔ ไร่เศษ ปรับพื้นที่คล้ายๆ กับลานหินโค้งของวัดสวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และนิมนต์พระมาอบรมธรรมะให้กับนักเรียนในทุกระดับชั้น กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมในทุกวันสำคัญทางศาสนา และเมื่อปี ๒๕๔๙ กำหนดเป็นกลยุทธ์ว่าก่อนที่นักเรียนจะจบการศึกษาชั้น ม.๓ หรือ ม.๖ อย่างน้อยนักเรียนทุกคนต้องจบนักธรรมตรีควบคู่ไปด้วย โดยมีหมวดสังคมเป็นแกนนำหลักในการดูแลเรื่องนี้ ทำให้นักเรียนของทั้ง ๒ ช่วงชั้นสอบผ่านนักธรรมตรีถึงร้อยละ ๙๗ ที่เดียว

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนห้วยยอดนำไปสู่

มิติสังคม

สังคมในโรงเรียนห้วยยอด
เป็นสุข ปัญหาต่างๆ
ในโรงเรียนลดน้อยลง
นักเรียนรู้คุณค่าของตนเอง

มิตिवัตถุ

นักเรียน มีสติ รู้คุณค่าของ
วัตถุสิ่งของ มีความกตัญญู
ต่อพ่อแม่ รู้คุณค่าของเงิน
รู้จักซื้อและใช้จ่าย
อย่างประหยัด

มิตีวัฒนธรรม

นักเรียนอ่อนน้อมถ่อมตน
รู้จักเด็กรู้จักผู้ใหญ่
รู้กาลเทศะ มีความกตัญญู
ต่อผู้มีพระคุณ
และครูอาจารย์

มิตีสิ่งแวดล้อม

นักเรียนแผ่ความดีให้กัน
(สิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์)
ต้นไม้ สะอาด ร่มรื่น ปราศจาก
การถูกทำลาย สัตว์น้อยใหญ่
ได้อาศัยไม่ถูกเบียดเบียน
(สิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุ)

>> พัฒนาวานวิชาการ

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาความ “เก่ง” ของนักเรียน ผอ.สมจริง ได้ศึกษาข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๗ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ย ๒.๔๔ ต่ำกว่าเกณฑ์ของ สมศ. อยู่ในระดับพอใช้ และมีนักเรียนส่วนหนึ่งไม่จบการศึกษา ซึ่งไม่เป็นที่พอใจของผู้บริหาร คณะครู กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังได้รวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษา ๖๒ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ๑๐ จุด เน้นของเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต ๒ โดยใช้สื่อ ICT เป็นเครื่องมือมาวิเคราะห์ สังเคราะห์โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ และจัดทำกลยุทธ์แก้ไขปัญหาดังกล่าว ภายใต้ชื่อ “โครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้วยยุทธศาสตร์ ห้วยยอดโมเดล”

การแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย ในการปรับปรุงระบบการทำงาน ระบบข้อมูล เพื่อนำมาพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้ตรงตามความเป็นจริง สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ตลอดจนให้โอกาส และระดับครองนักเรียน จึงได้กำหนด วัตถุประสงค์หลักไว้ ๔ ข้อดังนี้

๑. เพื่อพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลโรงเรียนห้วยยอดให้มีมาตรฐานสูงขึ้น
๒. เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้ค้นพบความสามารถที่แท้จริง

๓. เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
๔. เพื่อให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในการปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

โครงการนี้ใช้หลักการให้โอกาสนักเรียนได้พัฒนานตนเองตลอดเวลา โดยการวัดผลตามสภาพจริง วัดผลเพื่อพัฒนา (คือ ในแต่ละตัวชี้วัดของแต่ละวิชานักเรียนสามารถสอบได้หลายครั้ง จนได้คะแนนผ่านตัวชี้วัดร้อยละ ๗๐ หรือนักเรียนพอใจ) ขณะเดียวกันโรงเรียนมีระบบช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน ด้วยการจัดสอนซ่อมเสริม และจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน เช่น กิจกรรมฝากลูกไว้กับโรงเรียน (จัดตารางเรียนพิเศษหลังเวลาเรียน โดยครูและผู้ปกครองมาช่วยสอนเพิ่มเติม และจัดตารางสอบซ่อมให้กับนักเรียนที่สอบไม่ผ่าน)

สำหรับนักเรียนที่มีศักยภาพสูง ผลการเรียนรู้ในระดับดี พัฒนานักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมสอนเสริม โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในรายวิชาสอนเสริมให้กับนักเรียนและสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โครงการพัฒนาสายพันธุ์สร้างฝันให้เป็นจริง) โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม ทำให้ผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น นักเรียนเก่ง ดี ยิ่งขึ้น

จัดทำข้อมูลเพื่อติดตามการวัดและประเมินผลได้ถูกต้องและทันเวลา โดยกำหนดให้ครูประจำวิชาส่งผลการเรียนโดยใช้สื่อ ICT ที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประมวลผล ถ้านักเรียนคนใดมีผลการเรียนยังไม่ถึงเกณฑ์ของทางโรงเรียนคือทุกรายวิชาต้องได้ ๒.๐ ก็สามารถที่จะพัฒนานตนเอง และขอ Re-exam ได้ โดยบางครั้งผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม

ผลจากการใช้ห้วยยอดโมเดล ทำให้นักเรียนโรงเรียนห้วยยอดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผลการสอบ O-NET นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔ นักเรียนสามารถทำคะแนนได้สูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศทั้ง ๘ วิชา นักเรียนสามารถเรียนจบการศึกษาภาคบังคับครบทุกคน นักเรียนมีความสุขกับการเรียน ส่งผลให้นักเรียนสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงได้เพิ่มขึ้น

ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจในนวัตกรรมห้วยยอดโมเดลอยู่ในระดับมากที่สุด จากการที่ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สอนตรงตามวิชาเอก การรายงานผลการเรียน (สมุดพก) มีความถูกต้อง รวดเร็ว และมีความสุขกับผลการเรียนของบุตรมากขึ้น

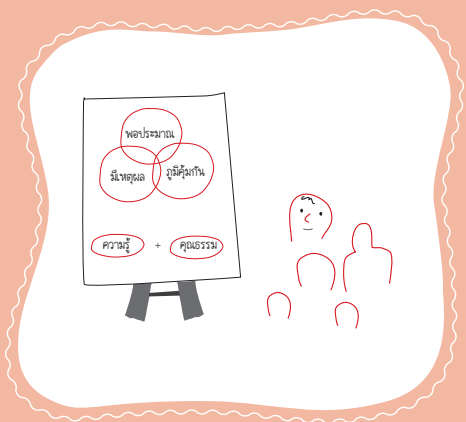

ในระยะเริ่มแรกของการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผอ.สมจริง เป็นผู้นำในการคิดกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินงาน โดยมีฝ่ายต่างๆ และคณะครูในโรงเรียนให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ตามที่คิด และต่อมาท่านได้มีทีมงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ทำหน้าที่เป็น Coaching Team มาช่วยคิดและดำเนินงาน ช่วยสร้างความเข้าใจ และเป็นพี่เลี้ยงครู

ผู้เขียนรู้สึกทึ่ง และศรัทธาท่านผอ.สมจริงว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง ที่ท่านได้ศึกษา วิเคราะห์ฐานทุนของโรงเรียน และสิ่งต่างๆ ที่จะสามารถตอบโจทย์การพัฒนาโรงเรียนห้วยยอดให้นักเรียนเป็น**คนดี เก่ง มีความสุข** และพบว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาให้ โรงเรียนไปสู่เป้าหมายดังกล่าว เมื่อคิดแล้วท่านได้นำสู่การดำเนินการ อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยในระยะเริ่มแรกท่านต้องทำหน้าที่เป็น ผู้นำในความคิด และการขับเคลื่อนหลักปรัชญาฯ สู่การปฏิบัติ ด้วยการ สร้างความเข้าใจ สร้างกรอบแนวคิด กำหนดบทบาทหน้าที่ ตลอดจน การติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เมื่อเห็นครูที่เข้าใจและมีใจ จึงสร้างทีมขับเคลื่อนขึ้นมาช่วยคิดและทำงาน จึงไม่น่าแปลกใจที่โรงเรียน ห้วยยอดสามารถขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปได้ อย่างรวดเร็ว ที่น่าสังเกตคือ การแบ่งหน้าที่ให้แต่ละฝ่ายไปดำเนินการ โดยไม่ได้ปล่อยให้ฝ่ายบริหารงานวิชาการเพียงกลุ่มเดียว ทำให้การทำงานของทุกฝ่ายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นโยบายนี้จึงมี โอกาสที่จะสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่ห้องเรียน

การนำหลักปรัชญา

ขอเศรษฐกิจพอเพียงสู่ห้องเรียน

ปีการศึกษา ๒๕๕๐-๒๕๕๔ โรงเรียนห้วยยอดและโรงเรียนรัชฎา ซึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่ายร่วมกันดำเนินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและปลูกฝังอุปนิสัย “พอเพียง” ของนักเรียน ภายใต้การมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนองกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกำหนดให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ “อยู่อย่างพอเพียง” สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน จึงเป็นสิ่งที่โรงเรียนห้วยยอดต้องนำมาปฏิบัติ ดังนั้นโรงเรียนห้วยยอดจึงน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาเป็นหลักคิด หลักยึด และหลักปฏิบัติ ในการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยได้รับการสนับสนุนจากสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) และมูลนิธิสยามกัมมาจล

จุดเริ่มต้นของการดำเนินโครงการนี้ โรงเรียนห้วยยอดมีครูแกนนำจำนวน ๑๑ คน ได้เข้ารับการอบรมความรู้ทำความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งการถอดบทเรียนจากงานและกิจกรรมที่ผ่านมา โดยมีคุณทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)

เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาครูแกนนำ และต่อมาได้มีการพัฒนาโครงการจิตอาสาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีศูนย์ประสานงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน จังหวัดตรัง ภายใต้การดูแลของสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) เข้ามาช่วยอบรมและถอดบทเรียนนักเรียนแกนนำจำนวน ๑๓๗ คน เป็นระยะๆ จึงถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นในช่วงแรกๆ ของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่ห้องเรียน และมีก้าวต่อไปที่เข้มแข็งของโรงเรียนห้วยยอดตามมา

คำถามคือ ครูจะจัดการเรียนรู้กันอย่างไร
ให้นักเรียนเกิดอุปนิสัย “พอเพียง”

การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง”

อุปนิสัย “พอเพียง” เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการวิเคราะห์ตนเอง การตัดสินใจและปฏิบัติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอเหมาะพอดี กับอัตภาพของตนเอง มีความรอบคอบไม่ประมาท คิดถึงความเป็นไปได้ ของสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง รวมการกระทำที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และ เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม*

* ที่มา : ประมวลจากประสบการณ์การทำงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นเวลานาน โดย

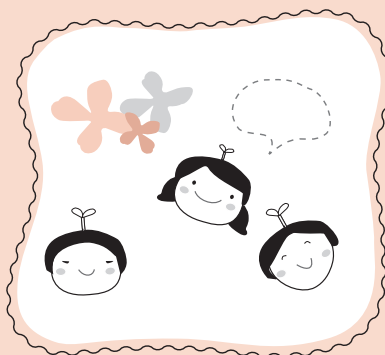
• ผู้อำนวยการกัญพินา เชื้อมชิต	โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี
• ดร.ศุภิต พรหมชนะ	โรงเรียนปรีณสรอยแยลส์วิทยาลัย
• ครูปริศนา ดันติเจริญ	โรงเรียนโยธินบูรณะ
• ครูบุญยรัตน์ ลมงาม	โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์
• ครูสารภี สายหอม	โรงเรียนสำโรงทาบวิทยาคม
• ครูวาริน รอดป่าเรอ	โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา
• ครูปรารภนา ศรีวิศาลศักดิ์	โรงเรียนลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)

การจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีอุปนิสัย “พอเพียง” นอกจากจะเป็นเรื่องของ การสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ การที่ผู้บริหารและครูทำตัวเป็น แบบอย่างด้วยการนำมาใช้ในชีวิตและงาน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน และสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเป็นอย่างดีแล้ว ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุด ในการจัดกระบวนการการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ ทั้งในรายวิชาต่างๆ ในกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีโอกาส นำมาใช้ในการคิด วิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติ ตลอดจนได้สรุปองค์ความรู้จากการ ถอดบทเรียนหลังการทำงานว่าได้ใช้หลักปรัชญาฯ หรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียน เกิดความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อทำ กระบวนการซ้ำๆ ในหลายวิชาอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดเป็นอุปนิสัยในที่สุด

ครูสุทธิรัตน์ เสนิชัย

นักเรียนเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
จากการวิเคราะห์ปัญหาของตัวเอง

ครูสุกฤษฎิ์ สนิชัย

นักเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
จากการวิเคราะห์ปัญหาของตัวเอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ครูสุกฤษฎิ์เลือกจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานที่เปิดโล่ง เพื่อให้ให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย เปิดใจ มีอิสระทางความคิด และใช้เทคนิคที่หลากหลาย เช่น กระบวนการ Think Pair Share SHARE กำหนดให้นักเรียนต้องคิดใคร่ครวญถึงสาเหตุ และวิธีการแก้ไขปัญหาซ้ำๆ หลายรอบ และมีกระบวนการสรุปกิจกรรมที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดการเข้าเนื้อเข้าตัว และครูสุกฤษฎิ์เลือกใช้สื่อจากเรื่องเล่าที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์จริงของแต่ละคน เป็นความพอประมาณในการจัดการ เพราะนอกจากทำให้เกิดความสนใจใคร่รู้ เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนจากความรู้มือ ๑ ถือเป็นการใช้สื่อใกล้ตัวที่มีประสิทธิภาพ

ครูสุกฤษฎิ์เป็นครูแกนนำรุ่นแรกๆ ที่ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยยอด ได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสอนนักเรียนให้รู้จักการคิดวิเคราะห์การกระทำและการแก้ปัญหา โดยได้ยกตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ “ชีวิตและครอบครัว” เรื่อง “แนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง” ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสใคร่ครวญหลายๆ ครั้ง การจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ ครูสุกฤษฎิ์จึงใช้เทคนิค Think Pair Share SHARE และการสอนจะไม่จำกัดพื้นที่การเรียนรู้อยู่ในห้องเรียนสี่เหลี่ยมแคบๆ

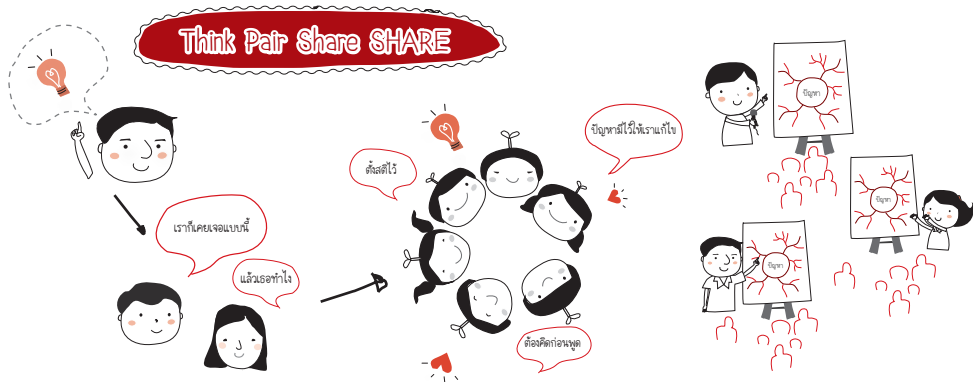

แต่จะใช้ห้องที่มีพื้นที่มากพอ และเหมาะสมในการเรียนรู้ จึงนำนักเรียนไปใช้ห้อง
โสตทัศนศึกษา ซึ่งเป็นสถานที่เปิดกว้าง มีลมพัดเย็นสบาย ครูสุทธิรัตน์คิดว่า
บรรยากาศที่ดีจะเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะบรรยากาศเปิดทำให้
ความคิดเปิด เรื่องที่คุยเป็นเรื่องค่อนข้างหนัก ต้องการให้นักเรียนได้คิด และเปิด
ใจสนทนากันอย่างสบายๆ ในบรรยากาศที่เปิด โดยครูสุทธิรัตน์จะใช้คำถามที่โยง
กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้นักเรียนคิดสะท้อนตนเอง ถึงเรื่องปัญหา
ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในอดีตของนักเรียน

ครูเริ่มเข้าสู่บทเรียนด้วยคำถามว่า “ตั้งแต่เกิดมา นักเรียนเคยมีปัญหากับใครไหม
ตั้งแต่เล็กๆ อนุบาล หรือก่อนเข้าโรงเรียน หรือเรียนระดับประถม ระดับมัธยม”
และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องปัญหาความขัดแย้งในอดีต ตามประเด็นต่างๆ เช่น
สาเหตุของปัญหา การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การแก้ปัญหความขัดแย้งกับเพื่อน
และมีคำถามต่อไปอีกถึงเรื่องการทำความดีว่า “เคยทำอะไรดีจ๊ะ ให้ตนเองหรือ
สังคมบ้าง”

การตั้งคำถามพูดคุยเรื่องราว
จากชีวิตจริงนี้ เป็นขั้นหน้าที่ครู
กระตุ้นให้นักเรียนได้คิด
ทบทวนตนเอง ก่อนเข้า
กระบวนการเรียนรู้

>> กระบวนการ Think Pair Share SHARE

ขั้นที่ ๑ กิจกรรม Think ด้วยการให้นักเรียนหามุมที่สบายๆ นั่งคิดทบทวนเรื่องราวปัญหาความขัดแย้งของตอนที่ผ่านมานในอดีต โดยให้นักเรียนใช้เป็นกรณีตัวอย่าง ๑ เรื่อง แล้วให้แต่ละคนเขียนสาเหตุและปัญหาความขัดแย้งที่ผ่านมาในชีวิต ภายใต้อำถาม ๗ ข้อ เพื่อเป็นกรอบในการคิด ครูให้นักเรียนคิดภายในเวลา ๑๐ นาที และบันทึกสิ่งที่คิดลงในสมุด

ขั้นที่ ๒ กิจกรรม Pair ครูให้นักเรียนจับคู่ ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง เพราะต้องการให้เขาได้ระบายความรู้สึกกับคนที่ไม่ใช่เพศเดียวกัน เพศต่างกัน ปัญหาก็จะต่างกัน การมองปัญหาก็จะต่างกัน หรือถ้าจับคู่เพศเดียวกันต้องจับคู่กับเพื่อนที่ไม่สนิทกัน จากนั้นให้ทำกิจกรรมเปิดใจ เปิดปากโดยให้นักเรียนนำเรื่องที่คิดได้จากชุดคำถามทั้ง ๗ ข้อ มาเล่าให้คู่ฟังอย่างเปิดอก

เมื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนกันเรียบร้อยแล้ว ให้ทั้งสองคนร่วมกันสรุปความเหมือนและความต่างของคุณโดยเขียนลงในสมุด ใช้เวลา ๑๕ นาที ครูจะคอยสังเกตนักเรียนในขณะที่เล่าเรื่องให้เพื่อนฟังพบว่า การได้เล่าเรื่องที่เป็นปัญหาในใจให้เพื่อนฟังทำให้นักเรียนผ่อนคลายลง พร้อมกับได้เรียนรู้ปัญหาของเพื่อน และพบว่าทุกคนก็มีปัญหาด้วยกันทั้งนั้น และนักเรียนคิดได้ว่าทุกปัญหามีทางแก้ไข

ชุดคำถาม ๗ ข้อ เรื่องการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

๑. ตนเองเคยมีความขัดแย้งกับใครมากที่สุด (เพื่อให้นักเรียนย้อนคิดทบทวนเรื่องราวของตนเองในอดีต และถอดบทเรียนจากปัญหานั้น โดยครูมีเจตนาให้นักเรียนใช้ตนเองเป็นสื่อในการเรียนรู้)

๒. ทำไมจึงขัดแย้ง บอกปัญหา และสาเหตุที่ชัดเจน (เพื่อให้ให้นักเรียนคิดอย่างใช้เหตุผล หาสาเหตุการขัดแย้งให้พบ ให้นักเรียนวิเคราะห์ว่าปัญหานั้นเกิดขึ้นมาจากอารมณ์ของตนเองหรือไม่ หรือมีทั้งเหตุผลรวมปนกับอารมณ์)

๓. ผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างนักเรียนหรือเยาวชนในชุมชน (เพื่อให้ให้นักเรียนคิดว่าถ้านักเรียนเกิดการขัดแย้งจะทำให้เกิดผลกระทบอะไรบ้าง จุดนี้นักเรียนบางคนอาจจะเห็นประโยชน์หรือโทษของการใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ซึ่งสุดท้ายจะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง)

๔. แนวทางในการแก้ปัญหาที่อาจเกิดจากความขัดแย้งของนักเรียน (เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล)

๕. ใครเป็นผู้ช่วยเหลือ (เพื่อให้ให้นักเรียนคิดว่าบางครั้งนักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหานั้นด้วยตนเองได้ นักเรียนต้องฝึกคิดว่าจะมีใครช่วยแก้ปัญหานั้นได้บ้าง เพื่อเห็นวิธีการแก้ปัญหาที่กว้างขึ้น)

๖. มีความคาดหวังอะไรจากการแก้ปัญหา (เพื่อให้ให้นักเรียนตั้งความคาดหวังว่าเมื่อแก้ปัญหได้แล้วจะเกิดอะไรขึ้น เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนแก้ปัญหให้ได้ ไม่ปล่อยให้เป็นปัญหาเรื้อรัง)

๗. จะนำวิธีการแก้ปัญหาไปใช้กับเยาวชนในชุมชนหรือใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร (เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจว่าวิธีการที่นักเรียนคิดได้นั้นสามารถประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่นๆ ได้ รู้จักที่จะเชื่อมโยงบทเรียนเข้าสู่ชีวิตจริงจากปัญหาทำให้เกิดปัญญา)

ขั้นที่ ๓ กิจกรรม Share (ในกลุ่มเล็ก) ในช่วงโมเมนต์ที่ ๒ โดยให้นักเรียนจับกลุ่มๆ ละ ๘ คนตามปัญหาที่เกิดขึ้น ใช้เกณฑ์ว่าใครมีปัญหาขัดแย้งแบบเดียวกันอยู่กลุ่มเดียวกัน เช่น ขัดแย้งกับเพื่อน ขัดแย้งกับครอบครัว แล้วให้แต่ละกลุ่มเลือก **คุณอำนวย (Facilitator)** ทำหน้าที่ชวนเพื่อนในกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อบรรลุเป้าหมายตามโจทย์ที่ครูให้และสร้างบรรยากาศการพูดคุยให้ไหลลื่น **คุณลิขิต (Note Taker)** มีหน้าที่จดบันทึกประเด็นการพูดคุย ข้อเสนอ/ข้อคิดเห็น ของสมาชิกในกลุ่ม และ **ผู้นำเสนอ** ของกลุ่มมีบทบาทเป็นผู้ขายความรู้ให้เพื่อนๆ ในห้อง สำหรับวิธีการเลือกผู้มาทำหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ นักเรียนต้องตอบได้ว่า ทำไมต้องเลือกเขา เพื่อให้นักเรียนฝึกคิดอย่างมีเหตุผล จากนั้น ให้แต่ละกลุ่ม นำปัญหา สาเหตุของปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมกันสังเคราะห์ เพื่อให้เห็นแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ร่วมกัน สรุปเขียนเป็นความรู้ใหม่ของกลุ่ม แล้วนำมาช่วยกันเชื่อมโยงความเหมือน และความต่าง เขียนลงในกระดาษฟลิปชาร์ต การทำกิจกรรมครั้งนี้ ครูยังใช้สถานที่ โถงกว้าง (จึงใช้โรงยิม) เพราะยังคงต้องการบรรยากาศเปิด ให้อิสระในการทำ กิจกรรม และให้นักเรียนได้ใช้เวลาในการทำกิจกรรมอย่างมีความสุข ทำให้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การคิด กระบวนการทำงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ ๔ กิจกรรม SHARE (ในกลุ่มใหญ่) ในช่วงโมเมนต์ที่ ๓ ครูจะให้นักเรียนนำ ความรู้ที่แต่ละกลุ่มสรุปไว้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนๆ ทั้งห้องเรียน โดยครูทบทวน กิจกรรมที่ผ่านมา แล้วให้นักเรียน **นำเสนอในรูปแบบของตลาดนัดความรู้** คือให้ แต่ละกลุ่มมีผู้นำเสนอประจำกลุ่ม กลุ่มละ ๑ คน ทำหน้าที่เป็นผู้ขาย ส่วนที่เหลือ คือผู้ซื้อ ครูจะให้กระดาษกาวย่นคนละ ๑ ชิ้น แทนเงินที่จะซื้อ ทุกคนมีสิทธิ ตัดสินใจเลือกซื้อได้ ๑ กลุ่มเท่านั้น และมีข้อตกลงต้องไม่เลือกซื้อของกลุ่มของตนเอง นักเรียนทุกคนต้องไปเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่ม พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำเสนอ เมื่อพอใจกลุ่มใดให้ซื้อได้คนละ ๑ กลุ่ม โดยใช้กระดาษกาวย่นติดที่กระดาษ ฟลิปชาร์ต จากกิจกรรมนี้พบว่านักเรียนแต่ละกลุ่มจะมีวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย

เพื่อให้เพื่อนสนใจและตัดสินใจซื้อ และกิจกรรมนี้ยังถือเป็นการประเมินผลการทำงานกลุ่มโดยเพื่อนนักเรียนด้วยกัน

ขั้นที่ ๕ ขั้นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้จากตลาดนัดความรู้ โดยครูใช้ชุดคำถามกระตุ้นคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

๑. คำถามสำหรับผู้ซื้อ

ทำไมจึงเลือกซื้อกลุ่ม...

>>

นักเรียนต้องสามารถอธิบายเหตุผลที่ดีในการเลือกซื้อความรู้ของตนเอง

เขามีอะไร

>>

นักเรียนต้องสามารถอธิบายสิ่งดีๆ ที่นักเรียนค้นพบ และสามารถถ่ายทอดสิ่งดีๆ นั้นต่อผู้อื่นได้

นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง

>>

เพื่อให้นักเรียนสะท้อนองค์ความรู้ที่นักเรียนได้จากการเรียนรู้

จะนำปัญหาที่เกิดขึ้นและวิธีแก้ไขไปใช้กับตัวเองและชุมชนได้อย่างไร

>>

เพื่อให้นักเรียนรู้จักที่จะเชื่อมโยงความรู้จากบทเรียนที่ได้เรียนรู้นำไปสู่ชีวิตจริง

จะทำอะไรต่อไปอีก

>>

เพื่อให้นักเรียนคิดต่อไปโดยไม่หยุดเพียงแค่บทเรียนในห้องเรียนเท่านั้น

๒. คำถามสำหรับผู้ชาย

ทำไมจึงขายได้ดี

>>

เพื่อให้นักเรียนย้อนคิดวิธีการ หรือกระบวนการทำงาน แล้วประสบผลสำเร็จ (การใช้เหตุผล)

มีวิธีการอย่างไร

>>

เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์วิธีการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จ

ทำไมขายได้ไม่ดี (คำถามนี้สำหรับกลุ่มที่ขายไม่ดี)

>>

เพื่อให้นักเรียนย้อนคิดการทำงานว่าเกิดปัญหาอุปสรรคใด จึงทำให้การทำงานครั้งนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ (การใช้เหตุผล)

อะไรที่ทำได้ดี

>>

เพื่อให้นักเรียนย้อนคิดถึงสิ่งที่กระทำผ่านมาและประสบผลสำเร็จ และวิเคราะห์ว่าสิ่งที่ทำได้นั้นมีขั้นตอนการทำงานอย่างไร (ความรู้จากการทำงาน/กระบวนการทำงานที่ดีมักมีการคิดและดำเนินการอย่างรอบคอบ)

ทำไมจึงเกิดความพอดี

>>

เพื่อให้นักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์กับการทำงานที่ผ่านมา

เกิดการเรียนรู้
อะไรบ้างจากการขาย

>>

เพื่อให้นักเรียนทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม

ต้องปรับเปลี่ยนอะไรบ้าง

>>

เพื่อให้นักเรียนคิดวิเคราะห์หาข้อบกพร่องในการทำงาน

จะพัฒนาต่อไปอย่างไร

>>

เพื่อให้นักเรียนคิดปรับปรุงแก้ไขงานในกิจกรรมที่ผ่านมา และพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น ว่านักเรียนจะอย่างไร (เชื่อมความรู้ที่ได้สู่การทำงานครั้งต่อไป)

จะขยายผลสู่ผู้อื่นได้อย่างไร

>>

เพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปถ่ายทอดและขยายผลต่อนักเรียนต้องสามารถสื่อสารสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือกระบวนการที่จะไปถ่ายทอดต่อได้ (สรุปรวบยอดบทเรียนที่เกิดขึ้น)

สุดท้ายจากคำถามและคำตอบที่ได้ ครูและนักเรียนจะช่วยกันวิเคราะห์และนำเข้าสู่กรอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข

จากการจัดการเรียนรู้ของครูสุทธิดีร์น โดยใช้เทคนิควิธีที่ทำให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์และเกิดการเรียนรู้ นั้น นักเรียนได้สะท้อนความคิดว่า

"กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มใหญ่ด้วยการจัดตลาดนัดความรู้ เป็นแรงจูงใจที่ทำให้สนใจกลุ่มเพื่อน เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกลุ่มของตนเองกับกลุ่มเพื่อน ได้ดูว่ากลุ่มไหนแก้ปัญหาได้ดี อย่างไร แล้วนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เวลาที่เลือกซื้อความรู้ก็ต้องอาศัยเหตุผลในการเลือก และเกิดการเรียนรู้ว่าปัญหามีทางแก้ไขได้ โดยที่เราต้องฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน คิดก่อนพูด คิดก่อนทำ จะทำให้เราเกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน"

"ปัญหาหลายเรื่องจบลงได้ด้วยการเจรจา เมื่อเราพูดคุยกัน ทำให้เรารู้เรื่องราวปัญหาจะคลี่คลายได้ด้วยการพูดคุยกันอย่างมีเหตุผล และใช้สติ ซึ่งพวกเราสามารถนำไปใช้ได้ทั้งกับตนเองและกับในชุมชน จะทำให้ทุกอย่างผ่านไปอย่างราบรื่น ไม่เกิดความขัดแย้ง"

การสอนของครูสุทธิดีร์นที่ใช้เทคนิค Think Pair Share SHARE เป็นการฝึกทักษะกระบวนการคิด ที่นักเรียนได้ทบทวนตนเองซ้ำๆ และลึกซึ้งขึ้นตามลำดับ พร้อมทั้งฝึกทักษะการฟังและการสื่อสารด้วย จึงนับว่าเป็นการสอนที่ชาญฉลาดของครูสุทธิดีร์น ที่ใช้รูปแบบการสอนที่ฝึกให้นักเรียนคิด พิจารณาไตร่ตรอง เพื่อคิดแก้ปัญหาความขัดแย้ง และให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงทั้งของตนเองและของเพื่อนระดมความคิด วิเคราะห์/สังเคราะห์ความคิด แล้วได้แนวทางแก้ปัญหา ร่วมกัน ซึ่งสุดท้ายนักเรียนสามารถเข้าใจได้ด้วยตนเองว่า **"ปัญหามีทางแก้ไขได้ เมื่อมีการพูดคุยกันอย่างใช้เหตุผลและสติ"**

จากตัวอย่างการเรียนรู้แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งนี้ จะเห็นได้ว่าครูสุทธิตร์ได้ใช้เทคนิควิธีการสอนหลายอย่างด้วยกัน แต่ละเทคนิควิธีจะมีการสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในรูปของคำถาม/คำสั่งที่ครูแจ้งต่อนักเรียน นอกจากครูสุทธิตร์จะได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ออกแบบการจัดการเรียนรู้แล้วยังได้ให้เด็กได้ฝึกใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

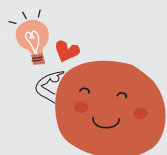
การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการเรียนรู้ของครู

พอประมาณ

>> การแบ่งเวลาในการจัดการเรียนรู้ **ชั่วโมงที่ ๑** กิจกรรม Think - Pair **ชั่วโมงที่ ๒** กิจกรรม Share ในกลุ่มเล็ก **ชั่วโมงที่ ๓** กิจกรรม SHARE ในกลุ่มใหญ่โดยจัดตลาดนัดความรู้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ค่อยเป็นค่อยไป เหมาะกับการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังได้เลือกสถานที่เหมาะสมกับกิจกรรมและการเรียนรู้ของเด็ก ครูสุทธิตร์ไม่ใช้ห้องเรียนในการทำกิจกรรม เพราะห้องเรียนคับแคบเกินไป เป็นต้น และเลือกสื่อที่เหมาะสม เพราะใช้ประสบการณ์ตรงของตัวนักเรียนและเพื่อน ทำให้เกิดการเรียนรู้มือ ๑ และสามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้ดี

มีเหตุผล

>> ครูสุทธวิรัตน์สอนเรื่องเกี่ยวกับปัญหาของตัวนักเรียนเอง เป็นการเรียนรู้จากเรื่องใกล้ตัว ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจได้ง่ายกว่าปัญหาใกล้ตัว และเหตุผลที่เลือกนักเรียนชายและหญิงให้เป็นคู่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันหรือเพื่อนที่ไม่สนิทกันมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนักเรียนจะได้เกิดมุมมองใหม่ ๆ และครูสุทธวิรัตน์เลือกสถานที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องกว้างขวางและโปร่งมีลมพัดผ่านเย็นสบาย เพราะนักเรียนต้องใช้ความคิดจึงต้องมีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นต้น

ภูมิคุ้มกัน

>> การวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างรอบคอบรัดกุม ดำเนินการจัดการเรียนรู้ไปตามตารางเวลากำหนดไว้ มีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ไว้ครบครัน เช่น ฟลิปชาร์ต กระดาษกาวย่น และขณะนักเรียนทำกิจกรรม ครูก็สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนไปด้วย

ความรู้

>> ความรู้ที่ครูสุทธวิรัตน์ต้องรู้ก่อนออกแบบจัดการเรียนรู้ เช่น เทคนิคการสอนโดยใช้เครื่องมือ Think Pair Share การจัดวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการทำกิจกรรมตลาดนัดความรู้ และคำถามที่จะใช้สอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

คุณธรรม

>> ความเมตตา เอาใจใส่ดูแลนักเรียน การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบในหน้าที่

การจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักเรียน ครูสุทธิรัตน์จะสอดแทรกอยู่ในชุดคำถามและการตั้งเงื่อนไขให้นักเรียนต้องคิดวิเคราะห์ในกระบวนการทำกิจกรรม

นักเรียนเคยขัดแย้งหรือมีปัญหากับใคร ทำไม

>>

เพื่อให้ นักเรียนฝึกคิดหาเหตุผล

เมื่อมีความขัดแย้งกับเพื่อน นักเรียนแก้ปัญหาอย่างไร?

>>

เพื่อให้ นักเรียนคิดวิธีการหรือกระบวนการที่จะทำงานให้สำเร็จ ในที่นี้คือนักเรียนจะต้องทำอะไรจึงจะสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ เป็นการให้นักเรียนฝึกคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลและสร้างภูมิคุ้มกันในการทำงานนั่นเอง

เคยทำอะไรดี ๆ ให้ตนเองหรือสังคมไหม

>>

เป็นคำถามที่สอบทานหาคุณธรรมในตัวนักเรียน

อะไรที่ทำได้ดี ทำอย่างไรจึงเกิดความพอดี

>>

เพื่อให้ นักเรียนค้นหาศักยภาพตนเองหรือความพอประมาณ นักเรียนทำอะไรได้ดีเยี่ยมมาจากศักยภาพของนักเรียนที่สามารถทำได้

นำวิธีแก้ปัญหาไปใช้กับตัวเอง และชุมชนได้อย่างไร จะขยายผลสู่คนอื่นได้อย่างไร

>>

นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้ต่อ ถือว่าเป็นเงื่อนไขความรู้ที่จะนำไปใช้ครั้งต่อไป คือนำไปใช้ในชุมชน หรือขยายสู่ผู้อื่นนั่นเอง (รู้จักตนเอง รู้จักเพื่อน นำสู่การจัดการอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกัน)

จากการสร้างเงื่อนไขให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์เรื่องราวความขัดแย้งของตัวเองว่าเกิดจากอะไร ต้องทำงานกลุ่ม ทำการคัดเลือกผู้มาทำหน้าที่ต่างๆ ในกิจกรรมตลาดนัดความรู้ และใช้คำถามต่างๆ ในทุกขั้นตอน และมีการสรุปบทเรียนเพื่อเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับการออกแบบการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสฝึกทักษะการคิดอย่างพอเพียง และเห็นประโยชน์ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการนำมาสร้างความสำเร็จในการทำงาน

เสี้ยวสะท้อนเล็กๆ ของนักเรียน สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ “แนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง”

"ครูให้พวกเราจับกันเป็นคู่ๆ แล้วเล่าแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหากัน" "พอรู้ว่านี่เป็นปัญหาของเธอ มันก็จะให้กำลังใจเธอ มันเคยเจอมาแล้ว เธอไม่ได้เจอปัญหานี้คนเดียวบนโลกนะ" ให้กำลังใจกันแล้วก็มาเข้ากลุ่ม มาแลกเปลี่ยนกันอีก เป็นกลุ่มที่ใหญ่มาก ได้รับรู้ปัญหาค่อนข้างมากก็เริ่มรู้ว่าปัญหาของเราเล็กกว่าคนอื่นมากเลย เมื่อเรามีปัญหาได้มาแลกเปลี่ยนกับใครสักคนหนึ่งก็รู้สึกว้าวสบายใจขึ้น รู้ว่าปัญหานั้นเราจะแก้เองไม่ได้ แต่ก็มีคนอื่นที่พร้อมจะช่วยเหลือ นี่คือกำลังใจ และตัวเราได้พัฒนาให้เป็นคนกล้าขึ้นจากการได้ฝึกทักษะการพูด กล้าที่จะพูดว่ามีปัญหาอะไร และฟังคนอื่นพูดบ้าง ไม่ใช่เป็นฝ่ายพูดอย่างเดียว กล้าที่จะแนะนำคนอื่นว่าปัญหาเราเจอมาแล้วนะ เธอน่าจะแก้แบบนี้ๆ ตัวเราเองใช้ประสบการณ์ของตนเองในการแนะนำคนอื่น"

นางสาวกาญจนาพร แก้วกุล

"บางครั้งการแก้ปัญหาของตนเองอาจจะไม่ดีพอ ไม่ประสบความสำเร็จ แต่พอได้ฟัง การแก้ปัญหาของเพื่อน ก็สามารถหาวิธีการแก้ปัญหาของเพื่อนมาปรับใช้กับตัวเอง และการแก้ปัญหาคความขัดแย้งนี้คิดว่าเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งเรื่องเหตุผลและเรื่องของคุณธรรม เช่น ถ้าเราไม่มีความอดทนพอที่จะรับมือกับ ปัญหา ทุกอย่างอาจจะแย่กว่าเดิมก็ได้"

นางสาวศศิธร บุญถาวร

"ได้บทเรียนว่าเมื่อมีปัญหาแล้วสามารถพูดคุยกับเพื่อน เพื่อนสามารถให้คำแนะนำ ใช้เหตุผลมาพูดคุยกัน บอกว่าให้ใจเย็นๆ ก่อน อย่าใช้อารมณ์เหนือเหตุผล ตนเอง มีความขัดแย้งกับพี่ชาย พี่ชายเป็นคนอารมณ์ร้อน คุยกันแล้วไม่ยอมกัน หลังจาก ได้รับคำแนะนำว่า ต้องเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงตัวเราเองก่อนนะ เราต้องอดทนก่อน รู้อยู่แล้วลัะว่าอาจจะไม่ได้ผิดที่เรา แต่เริ่มจากที่เราต้องมีความอดทน พูดประนีประนอม กับพี่ชาย พูดแบบนี้ไม่ได้นะ เหมือนกับใช้น้ำเย็นเข้าลูบ อย่าใช้ความร้อน ต่างคนต่าง ร้อนมันก็จะยิ่งลุกเป็นไฟ ซึ่งเรื่องนี้ตนได้ข้อคิดมาจากฟังเรื่องราวของเพื่อนคนหนึ่ง เพื่อนบอกว่ามีปัญหาทะเลาะกันถึงขนาดจะลงไม้ลงมือ แล้วเพื่อนแก้ปัญหาโดยบอกว่า ต้องใจเย็นก่อนโดยต้องเริ่มที่ตัวเอง เพราะไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงคนอื่นได้ ต้อง เปลี่ยนจากตัวเราเอง ต้องใจเย็น ถ้าเขาพูดไม่ดีมาก็เฉยๆ หรือพูดกลับไปแบบดีๆ ไม่ใช้อารมณ์ร้อนกลับ นี่ถือเป็นการพัฒนาตนเอง

นางสาวปณิดา แซ่เขียว

ครูจรรยาพรรณ เย่าเจี๊ว

โครงการงานจิตอาสา

“ค้นหาผู้นำหรือผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชน”

ครูจรรยาพรณ เย่าเจื่อง

โครงการงานจิตอาสา

“ค้นหาผู้นำหรือผู้ที่เป็แบบอย่างทำดีในชุมชน”

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ครูจรรยาพรณ

ตัวอย่างของการเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนมาเป็น
แรงบันดาลใจ และสร้างเงื่อนไขให้นักเรียนได้เรียนรู้
จากการลงปฏิบัติงานในชุมชน โดยมีเป้าหมายให้นักเรียน
ได้ฝึกทักษะการสื่อสาร ฝึกการสังเกต การจดบันทึก และ
ฝึกนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการ
วางแผน การแก้ปัญหา พร้อมทั้งให้นักเรียนได้สะท้อน
ตนเองว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้ ทำให้เกิดความคิด เกิดประโยชน์
ต่อตนเองและส่วนรวมอย่างไร

ครูจรรยาพรณ เย่าเจื่อง เป็นครูแกนนำขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงของโรงเรียนห้วยยอดอีกท่านหนึ่ง ได้ถ่ายทอดเรื่องราวการจัดการเรียนรู้
ภาษาไทยบูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า ครั้งแรกที่เริ่มใช้
การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับวิชาที่สอน ได้ใช้เพียง
๑ หน่วยการเรียนรู้ ในเวลา ๑๒ ชั่วโมง นักเรียนทำงานไม่สำเร็จ เนื่องจากเวลา
ไม่เพียงพอ จึงได้หารือกับคุณทรงพล เจตนาวณิชย์ ที่มาเป็นพี่เลี้ยงในการทำ
โครงการงานจิตอาสาให้กับโรงเรียน ท่านบอกว่า "เวลา ๑๒ ชั่วโมงนี้มันพัฒนาอะไร

“ไม่ได้นะ” จึงเริ่มคิดใหม่ว่าทำอย่างไรนักเรียนจะสามารถทำงานได้สำเร็จ และสามารถพัฒนา **“นิสัย”** ตนเองได้ จึงกำหนดการจัดการเรียนรู้ขึ้นมา ๓ หน่วยการเรียนรู้ ในเวลา ๔๐ ชั่วโมง ที่ทำให้นักเรียนมีระยะเวลาในการทำงาน และสามารถเรียนรู้จากการทำโครงการได้ตลอดกระบวนการ

เป้าหมายของการเรียนรู้ ครูจรรยาพรณคาคหวังว่า นอกจากนักเรียนจะได้ความรู้จากเนื้อหาสาระของวรรณคดี/วรรณกรรมทั้ง ๓ หน่วยการเรียนรู้ คือ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ สามก๊ก ตอน กวนอูไปรับราชการกับโจโฉ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ โคลงนิราศนรินทร์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ นิทานเวตาล เรื่องที่ ๑๐

ในกระบวนการทำโครงการจิตอาสา ค้นหาผู้นำหรือผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชน นักเรียนจะได้ฝึกคิดและปฏิบัติโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และฝึกทักษะต่างๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ตามตัวชีวิตของวิชาภาษาไทย คือ การอ่าน การเขียน การพูด และการวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีหรือวรรณกรรม รวมทั้งทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะชีวิต เป็นต้น และเกิดคุณลักษณะ **“อยู่อย่างพอเพียง”**

ครูจรวพรณเชื่อมโยงการทำโครงการจิตอาสา “ค้นหาผู้นำหรือผู้ที่ เป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชน” กับการเรียนรู้วรรณคดี/วรรณกรรม ๓ เรื่อง ดังนี้

วรรณคดีเรื่อง สามก๊ก ตอน กวนอูไปรับราชการกับโจโฉ ซึ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ มีเนื้อหาอยู่ๆ ว่า โจโฉต้องการได้กวนอูซึ่งมีความกล้าหาญ มาสวมมิกัด จึงปรึกษาหารือกับเตียวเลี้ยว และให้ไปพูดเจรจาชักชวนจนสำเร็จ โดยโจโฉยอมรับสิ่งที่กวนอูขอสัญญาว่าขอถวายตัวเป็นทหารพระเจ้าเหี้ยนเต้ ให้พี่สะใภ้อยู่อย่างสบาย และก็จะไปพบเล่าปี่หากรู้ว่าเล่าปี่อยู่ที่ไหนโดยไม่ต้องลาโจโฉ แม้ว่าโจโฉจะให้ทรัพย์สินเงินทองแก่กวนอูมากมาย ในที่สุด กวนอูผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์ก็ไปพบเล่าปี่ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าโจโฉเป็นผู้นำที่มีน้ำใจ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มอบหมายหน้าที่แก่ผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ต่อคำสัญญาที่ให้ไว้กับกวนอู ได้ข้อคิดว่าความซื่อสัตย์เป็นเครื่องหมายของคนดี เราควรรักษาความดีไว้ไม่ว่าจะมีอะไรมาช่วย ทำให้นักเรียนเห็นตัวอย่างของการเป็นผู้นำหรือผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีว่าควรมีคุณสมบัติเป็นอย่างไร จะได้ใช้เป็นหลักในการศึกษา ค้นหาและตัดสินใจเลือก เพื่อนำมาทำโครงการจิตอาสา “ค้นหาผู้นำหรือผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชน”

ก่อนที่นักเรียนเข้าไปศึกษาเรื่องราวของผู้นำในชุมชนนั้น ครูจะให้นักเรียนเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ วรรณกรรมเรื่อง “โคลงนิราศนรินทร์” ซึ่งเป็นเรื่องที่นายนรินทร์เบตร์ (อิน) แต่ง เริ่มด้วยการยอพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาเสนานุรักษ์ที่เสด็จยกกองทัพหลวงไปปราบพม่า ซึ่งยกทัพมาตีเมืองกลางและชุมพร ในสมัยรัชกาลที่ ๒ เป็นการพรรณนาความรู้สึกล้อลยอาวรณ์ที่มีต่อนางอันเป็นที่รัก และเล่าถึงการเดินทางผ่านคลองบางกอกน้อย วัดหงส์ บางยี่เรือ บางกก โคกขาม แม่กลอง ปากน้ำ บ้านแหลม ชะอำ สามร้อยยอด บางสะพาน และตะนาวศรี มีการชมนกชมไม้ ชมสัตว์ ในระหว่างการเดินทาง ทำให้นักเรียน

เรียนรู้ว่า “นิราศ” เป็นการบันทึกการเดินทาง บันทึกเรื่องราวตามเส้นทางที่ผู้แต่งเดินทางไปพบเห็น อาจจะพรรณนาถึงการพลัดพรากนางที่รักหรือไม่ก็ได้ ซึ่งสามารถแต่งได้ทั้งร้อยกรองและร้อยแก้ว **วรรณกรรมเรื่องนี้ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการบันทึก และเห็นตัวอย่างว่าการจะบันทึกได้ดีต้องช่างสังเกตและสามารถจับประเด็นที่น่าสนใจได้ จึงกำหนดให้นักเรียนต้องจดบันทึกเรื่องราวที่นักเรียนได้เรียนรู้คุณธรรมของผู้นำในชุมชน ที่นักเรียนเลือกไว้จากการเรียนรู้เรื่องสามก๊ก ตอน กวนอูไปรับราชการกับโจโฉ**

สุดท้ายนักเรียนต้องนำเรื่องราวของผู้นำทำดีในชุมชนออกมาเผยแพร่ด้วยนิทาน **นักเรียนต้องแต่งนิทานแล้วนำไปเล่าให้กับผู้อื่นฟังอย่างมีจิตอาสา** โดยเรียนรู้การแต่งนิทานจากการเรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ **“นิทานเวตาล เรื่องที่ ๑๐”** เป็นเรื่องราวของพระเจ้าวิกรมมหาราชผู้ครองเมืองกรุงอุชเชยนี้ทรงพระปรีชาสามารถด้านการปกครองและการศึกสงคราม โยคีศานติศีลซึ่งมุ่งปองร้ายพระเจ้าวิกรมมหาราชและราชบุตรเพราะมีความแค้นพระราชบิดาของพระเจ้าวิกรมมหาราช ออกอุบายขอความช่วยเหลือในการทำพิธีสำคัญในป่าช้า โดยขอให้ไปนำเวตาลซึ่งเป็นอมมนุษย์มีลักษณะคล้ายศพมนุษย์ผสมค้างคาวห้อยหัวอยู่บนต้นอโศกในป่าช้ามาให้ พระเจ้าวิกรมมหาราชสามารถจับเวตาลมาได้ แต่เวตาลทูลว่า ระหว่างเดินทางจะเล่านิทานให้ฟังและจะถามปัญหา หากพระเจ้าวิกรมมหาราชตอบปัญหา เวตาลก็จะลอยกลับไปต้นอโศก ซึ่งพระเจ้าวิกรมมหาราชเผลอตอบไปถึง ๙ ครั้งด้วยกัน ทำให้นักเรียนเห็นตัวอย่างนิทานจากนิทานเวตาล เรื่องที่ ๑๐ ได้รับความสนุกสนาน ได้ข้อคิดเกี่ยวกับการใช้สติปัญญาในการยั้งคิด จึงกำหนดให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำมาช่วยกันวางแผนออกแบบแต่งนิทานตามความสนใจ ความต้องการและตามศักยภาพของแต่ละกลุ่ม แล้วจัดตลาดนัดวิชาการ นำนิทานที่แต่งขึ้นเองมาเล่าให้เพื่อนในห้องฟัง และนำไปเล่าให้น้องๆ ในโรงเรียนหรือในชุมชนฟัง

>> กระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ ๑ ให้นักเรียนอ่านและวิจารณ์วรรณคดีเรื่องสามก๊ก ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องสามก๊ก ตอน กวนอูไปรับราชการกับโจโฉ โดยครูต้องเตรียมสื่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งครูต้องอ่านและมีความรู้ในเรื่องนี้มาก่อนนักเรียน เมื่อครูให้นักเรียนไปอ่านเรื่องแล้ววิจารณ์ นักเรียนอาจไม่เข้าใจว่าทำอะไร ต้องเริ่มต้นตรงไหนก่อน ครูจึงต้องมีใบงานให้นักเรียนทำกิจกรรม การที่จะให้นักเรียนเรียนรู้อะไรในวิชาภาษาไทย สิ่งหนึ่งที่ต้องทำให้นักเรียนรู้ก่อนคือรูปแบบของงานเขียน ซึ่งเป็นการเริ่มต้นสู่การวิจารณ์ หากเป็นนิทาน ก็จะวิจารณ์ในเชิงของความบันเทิง และเนื้อหา ข้อคิดสอนใจ หากเป็นบทความทางวิชาการจะวิจารณ์ในเชิงของความรู้มากกว่าความบันเทิง และมีคำถามเพื่อไปสู่การวิจารณ์การอ่านให้ได้ ตัวอย่างคำถามในใบงาน ได้แก่...

??

นักเรียน
ได้ข้อคิดอะไร

ข้อคิดนี้น่าไปใช้กับ
ตนเองและน้องๆ
ได้อย่างไร

ทำไมโจโฉจึง
อยากได้กวนอู
มาทำงาน

โจโฉให้ใครช่วย
ช่วยอย่างไรจึงทำให้
กวนอูมารับราชการ
ด้วย

สามก๊กเป็นงาน
เขียนชนิดใด

ใครเป็นผู้แปล
เรื่องสามก๊ก

โจโฉและกวนอู
มีลักษณะนิสัย
อย่างไร

คำถามต้องเหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนด้วย คำถามสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาแต่นำไปใช้ถามนักเรียนชั้นประถมศึกษา นักเรียนประถมศึกษา ก็จะตอบไม่ได้ ครูต้องตั้งคำถามให้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนของนักเรียน หรือคำถามเด็กเก่งกับเด็กอ่อนในแต่ละห้องก็จะต่างกัน ทำให้เกิดภูมิคุ้มกันกับตัวครู

ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน และการถามของครูอยู่บนเหตุผลที่มุ่งหวัง
อยากให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของ
ผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ครูต้องตั้งคำถามให้ทะลุถึงเป้าหมายนั้น
คือ นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจเนื้อหา วิเคราะห์วิจารณ์ได้ และได้ข้อคิด

ขั้นที่ ๒ คัดเลือกบุคคลที่เป็นผู้นำหรือผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชน หลังจาก
ที่ครูให้นักเรียนทำงานจากใบงานแล้ว ครูจรรยาพรณให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม
กลุ่มละ ๔ หรือ ๖ คน โดยคำนึงว่าหากนักเรียนน้อยกว่า ๔ คนก็จะน้อยเกินไป
หรือมากกว่า ๖ คนก็จะมีสมาชิกมากเกินไปจนความจำเป็นในการทำโครงการ และ
มีจำนวน ๔ หรือ ๖ คน เพื่อสะดวกในการจับคู่ ตามความสมัครใจ ตามความ
สะดวกที่สามารถทำงานร่วมกันได้คือบ้านอยู่ใกล้กัน แล้วให้เลือกประธานกลุ่ม
เลขานุการกลุ่ม ให้นักเรียนคุยกันก่อนว่าจะเลือกใครเป็นประธาน เลขานุการ
เพราะเหตุใด นักเรียนต้องใช้เหตุผลในการเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับตำแหน่ง
เพราะจะได้ทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้สามารถทำงานได้สำเร็จ
หลังจากนั้น ครูมอบหมายให้แต่ละกลุ่มทำโครงการโดยนำข้อคิดจากเรื่อง
สามก๊ก มาเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกผู้นำหรือผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดี
ในชุมชน

ข้อคิดก็คือ “คนนั้นต้องมีความดีอยู่ในตนเอง มีความเป็นผู้นำ หรือเป็นแบบ
อย่างที่ดี จึงจะทำให้ชุมชนสงบสุข” นักเรียนต้องไปสัมภาษณ์ โดยครูมีเงื่อนไข
คือ ควรเป็นผู้นำที่นักเรียนสามารถเดินทางไปสัมภาษณ์ได้สะดวก พร้อมทั้ง
นำข้อมูลที่สัมภาษณ์มาแต่งเป็นนิทานได้ แล้วนำนิทานไปเล่าให้น้องๆ ฟังได้ด้วย

กิจกรรมต่อไปก็คือ Think Pair Share SHARE

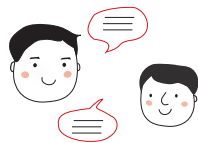
Think คือ ให้นักเรียนแต่ละคน
คิดอยู่กับตัวเองว่าจะเลือกใคร
ในชุมชนมาเป็นผู้นำหรือผู้ที่เป็น
แบบอย่างภายใต้กรอบที่ครูวางไว้
เพราะเหตุใดจึงเลือกคนนั้น

Share คือ ให้นักเรียนแต่ละคู่
มารวมกันในกลุ่มของตนเอง แล้ว
แลกเปลี่ยนความคิดว่าจะเลือกใคร
โดยใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือก
ผู้นำเพียงคนเดียว เมื่อนักเรียนเข้าใจ
และยอมรับในเหตุผลของกันและกัน
ก็จะสามารถไปสัมภาษณ์ผู้นำหรือ
ผู้ที่เป็นแบบอย่างได้อย่างมีความสุข
เพราะเกิดจากการเลือกด้วยตัวเอง

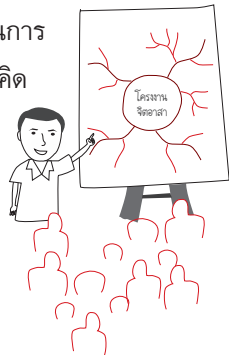

Pair คือ ให้นักเรียนจับคู่กับ
เพื่อนในกลุ่มคุยแลกเปลี่ยนสิ่งที่คิด
โดยใช้คำถามเดิม คือ เราจะเลือก
ใครเป็นผู้นำหรือผู้ที่เป็นแบบอย่าง
ทั้งคู่ต้องใช้เหตุผลคุยกันในการ
ตัดสินใจให้ได้ผู้นำ ๑ คน
เป็นการให้นักเรียนฝึกใช้เหตุผล
ในการตัดสินใจ

SHARE เมื่อเลือกได้แล้ว

ทุกกลุ่มออกมานำเสนอ
หน้าชั้นเรียน เป็นการ
แลกเปลี่ยนความคิด
ของแต่ละกลุ่ม
ให้เพื่อนทั้ง
ชั้นเรียนทราบ

ในขั้นนี้เป็นการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนใช้เหตุผลและความพอประมาณ โดยดู
ศักยภาพของตนเองและเพื่อนๆ ในกลุ่มที่จะสามารถทำโครงการได้สำเร็จด้วย

ขั้นที่ ๓ การเขียนเค้าโครงโครงการ

ครูจួយพรรณพบว่า เดิมนักเรียนไม่เข้าใจและไม่สามารถเขียนเค้าโครงโครงการตามส่วนประกอบของเค้าโครงโครงการ ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่ตั้งเป้าหมายไว้ว่านักเรียนสามารถเขียนสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ได้ ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยใช้ภาษาเรียบเรียงถูกต้อง มีข้อมูล และสาระสำคัญชัดเจน จึงได้นำแนวคำถามของ รศ.ดร.ทิตนา แซมมณี มาช่วยกรอบความคิดให้นักเรียน ดังนี้

๑. ทำไมจึงทำโครงการนี้ ซึ่งคืออะไรและความสำคัญ
๒. มีจุดมุ่งหมายอย่างไร คือจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์
๓. วางแผนการทำงานอย่างไร เมื่อไร คือ แผนการปฏิบัติการ ซึ่งหากนักเรียนวางแผนตรงนี้ก็ดีก็จะเกิดภูมิคุ้มกัน
๔. การทำโครงการนี้ นักเรียนจะทำอะไรได้สำเร็จให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ ก็คือผลที่คาดว่าจะได้รับ

เมื่อใช้คำถามง่ายๆ อย่างนี้ นักเรียนก็เขียนเค้าโครงโครงการได้แล้ว แต่ปรากฏว่าหลังจากที่นักเรียนเขียนส่งมา พบว่านักเรียนมักจะหลุดจากธรรมชาติในการเขียนของรายวิชาภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นที่มาและความสำคัญ จุดมุ่งหมาย ครูจึงต้องตั้งโจทย์ให้ชัดขึ้นว่าต้องเขียนเค้าโครงโครงการให้เห็นที่มาของการคัดเลือกผู้นำหรือผู้ที่เป็นแบบอย่างทำดีในชุมชนว่าได้ข้อคิดมาจากส่วนไหนของเรื่องสามก๊กตอน กวนอุไปรับราชการกับโจโฉ และเมื่อเลือกได้แล้วจะนำความรู้อะไรจากโคลงนิราศนรินทร์และนิทานเวตาลมาใช้ในการทำโครงการครั้งนี้ ทั้งหมดนี้เป็นจุดมุ่งหมายที่ต้องพัฒนานักเรียนในรายวิชาภาษาไทย ซึ่งครูบอกตั้งแต่ต้นว่ามาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ชิ้นงาน/ภาระงานในวิชาภาษาไทยมีอะไรบ้างนักเรียนจะต้องบอกให้ได้ว่าเขามีพัฒนาการอะไรบ้างในวิชาภาษาไทย หรือเกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนคือทักษะต่างๆ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งเป็นการพัฒนาอะไรบ้างเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่ดี และนักเรียนจะต้องบอกขั้นตอนได้ว่าทำอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ ๔ การลงมือปฏิบัติ

เมื่อนักเรียนตัดสินใจเลือกผู้ที่จะไปเรียนรู้ด้วยได้แล้ว นักเรียนจะต้องวางแผนนัดหมายเวลาที่ตรงกัน วางแผนการเดินทางร่วมกัน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการไปเรียนรู้นี้ นักเรียนจะได้ฝึกทักษะภาษาไทยในการสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยการพูดคุย ดู ฟังและจดบันทึก

หลังจากที่ไปเรียนรู้และได้รับข้อมูลครบถ้วนแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลและการบันทึกภาพและ/หรือเสียงจากการสัมภาษณ์มาเล่าให้ครูฟังว่าได้ทำงานกันมาอย่างไร กระบวนการเป็นอย่างไร และผลเป็นอย่างไร นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง และครูจะใช้คำถามเพิ่มเติมว่า นักเรียนช่วยเหลือกันอย่างไรจึงทำให้งานสำเร็จ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง และมีวิธีการแก้ อย่างไร มีอะไรที่จะไปสัมภาษณ์เพิ่มเติมอีกหรือไม่ ทำให้นักเรียนสามารถสรุปได้ว่าอะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้งานสำเร็จ และต้องการจะต่อยอดความรู้เพิ่มเติมอีกหรือไม่

นักเรียนจะร่วมกันวางแผนการแต่งนิทานโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำมาเขียนโครงเรื่องและเนื้อหา แล้วร่วมกันนำเนื้อหามาจัดทำเป็นรูปเล่มหรือสื่อการเล่านิทานตามความต้องการ ความพร้อมและศักยภาพของนักเรียน โดยเน้นการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ประหยัด ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม นำเสนอนิทานได้อย่างน่าสนใจ เหมาะกับกลุ่มที่จะเล่า โดยครูจะใช้คำถามในการเขียนเนื้อหาในนิทาน ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ใช้คำถามในการทำสื่อเล่านิทาน จะนำเสนอนิทานในรูปแบบใด ใครเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะเล่านิทานให้ฟัง จำนวนเท่าไร ที่ไหน ใช้วัสดุอุปกรณ์อะไร ใช้งบประมาณเท่าไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจแต่งนิทาน อีกทั้งครูจะคอยเป็นผู้ตรวจสอบเนื้อเรื่องเพื่อการปรับแก้ทั้งเนื้อหาและการใช้ภาษา ดูและให้ข้อเสนอแนะในการทำสื่อการเล่านิทานได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดความน่าสนใจ แล้วนักเรียนนำนิทานไปเล่าให้กลุ่มเป้าหมายฟังอย่างมีจิตอาสา

หลังจากนั้น นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนรายงานโครงงานเพื่อให้นำเสนอในงานตลาดนัดวิชาการ จากคำถาม ทำไมจึงทำโครงงานเรื่องนี้ ทำโครงงานไปเพื่ออะไร เรียนรู้อะไรในโครงงาน จากใคร รู้สึกอย่างไรกับการพาน้องพงนิทาน เกิดปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างในการทำโครงงาน แก้ปัญหาอุปสรรคอย่างไร พัฒนาอุปนิสัยอย่างไรบ้างภูมิใจอะไรบ้างในการทำโครงงาน จะเพิ่มเติมอะไร อย่างไรบ้าง หากมีโอกาสทำโครงงานอีก และเตรียมนำเสนอด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่ประหยัด ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนนำมาเรียบเรียงเขียนเป็นเรื่องเล่าของตนเอง

นักเรียนร่วมกันจัดตลาดนัดวิชาการด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การรายงาน โครงงาน การเล่านิทาน หากกลุ่มใดได้เรียนรู้กิจกรรม/งานจากผู้นำ สามารถนำมาเสนอได้ นักเรียนก็จะจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์มาประกอบการสาธิต ทำให้นักเรียนแบ่งปันความรู้ที่ได้เรียนรู้จากวรรณคดี/วรรณกรรมทั้ง ๓ เรื่อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำและนิทานที่แต่งขึ้นอย่างมีความสุข

เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูจะบรรยายการใช้การถอดบทเรียนให้นักเรียนได้ทบทวนและวิเคราะห์การทำงานของตนเอง และครูจะประเมินว่านักเรียนได้ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำงานหรือไม่อย่างไร โดยนักเรียนจะต้องมาคิดและพูดคุยกันว่า เขาทำงานสำเร็จได้เพราะอะไร มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่ แก้ไขอย่างไร และหากนักเรียนจะทำโครงงานอีกในครั้งต่อไปให้สำเร็จมากยิ่งขึ้น จะต้องพัฒนาอะไรมากยิ่งขึ้นบ้าง

ตัวอย่างคำถาม-คำตอบจากการถอดบทเรียนของครูและนักเรียน

นางสาวทิพย์มณี มีจิตร

ทำโครงการ
เรื่องอะไร

>>

ทำเรื่องมีสสิ่งพิ้งบรรจบให้ครบบาท ได้ไปเรียนรู้จาก
คุณวิรัช นันทรางกูร ซึ่งท่านเป็นประธานกลุ่มออมทรัพย์
บ้านควนไสบุก ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด
กลุ่มออมทรัพย์นี้ไม่ได้ทำอยู่แค่บ้านควนไสบุก แต่จะทำ
ร่วมกับหมู่บ้านในตำบลห้วยนางและหมู่บ้านในตำบล
อื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง

ในการเลือกผู้นำหรือ
ผู้ที่เป็นแบบอย่าง
มีที่มาอย่างไร

>>

ให้สมาชิกแต่ละคนเสนอว่าจะเลือกผู้นำหรือผู้ที่เป็น
แบบอย่างด้านใด ซึ่งแต่ละคนก็พยายามคิด ภาวนา
ได้เสนอคุณวิรัชเพราะเห็นว่าเรื่องการใช้จ่ายเงินเป็นเรื่อง
สำคัญมากในปัจจุบัน ถ้าเราทำโครงการนี้จะทำให้เราได้
เรียนรู้ในเรื่องของการใช้จ่ายเงินอย่างคุ้มค่า คิดวางแผน
การใช้จ่ายเงินในอนาคตได้

เมื่อเราทำงาน คือ ตั้งแต่ต้น
ที่ไปสัมภาษณ์และทำนิทาน
เล่าให้น้องๆ ฟังจนเสร็จ เรา
ได้พัฒนาทักษะภาษาไทย
อะไรบ้าง

>>

จากกิจกรรม Think Pair Share SHARE เราได้
พัฒนาการพูดและฝึกทักษะการฟัง ต้องเป็นผู้ฟัง
ที่ดี ฟังอย่างเข้าใจและคิดตาม หลังจากนั้น เมื่อ
ไปสัมภาษณ์ผู้นำหรือผู้ที่เป็นแบบอย่างทำดี
ในชุมชน ก็ต้องพูดสื่อสารกับเขา ตั้งคำถามและ
พูดคุยอย่างสุภาพ แล้วก็นำมาประชุมในกลุ่ม
เพื่อขอความคิดเห็น เสนองานกับคุณครู และ
นำความรู้ที่ได้มาแต่งนิทาน เล่าให้น้องๆ ฟัง

เขียนเค้าโครง
โครงการอย่างไร

การเขียนเค้าโครงโครงการ จะต้องเขียนเพื่อที่จะสามารถตอบโจทย์กับสิ่งที่ครูให้มาได้ ซึ่งบางครั้ง พวกเราตั้งจุดมุ่งหมายที่ไม่ได้อยู่บนการพัฒนาทักษะภาษาไทย โดยเขียนว่าต้องมีความอดทน ความขยัน ซึ่งไม่ได้พัฒนาทักษะภาษาไทยเลย เมื่อนำมาส่งครูก็ได้รับคำแนะนำ พวกเราก็ต้องเขียนจุดมุ่งหมายใหม่ เพื่อให้ผลที่เกิดขึ้นพัฒนาทักษะภาษาไทยได้จริงๆ พวกเราก็ต้องช่วยกันคิดว่าแต่ละคนอยากที่จะพัฒนาตัวเองในด้านใดบ้าง บางคนจากเป็นคนที่ไม่ค่อยเก่ง พอได้มาอยู่ร่วมกันในกลุ่ม แบ่งปันความรู้กัน พุดคุยกัน ก็กลายเป็นคนที่สามารถสื่อสารกับคนอื่นได้คล่องมากขึ้น

ครูจรรยาพรณเล่าเพิ่มเติมว่า มีบางครั้งนักเรียนทำไปบ่นไป บางคนกลับไปบอกแม่ว่า “ไม่เรียนแล้วกับครูจรรยาพรณ ครูให้เขียนเค้าโครงโครงการรอบที่ห้าแล้วไปส่งงานแล้วครูถามอะไรไม่รู้ ทำไมครูไม่บอกมาเลยว่าจะต้องเขียนอย่างไร แล้วต้องมาหาครูหลายครั้งมาก” แต่ในที่สุด นักเรียนก็บอกว่า “ถ้าไม่มีความอดทน ก็คงไม่สามารถเรียนรู้การเขียนเค้าโครงโครงการได้” ซึ่งนักเรียนกลุ่มนี้จะเป็นเด็กที่ไม่ค่อยสนใจเรียน แต่พอผ่านกระบวนการนี้กับครูหลายๆ ครั้ง ก็เริ่มพัฒนาตัวเองโดยบอกว่า “มาเรียนกันดีกว่า” และเมื่อคุณทรงพลได้มาสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มนี้ว่าทำไมจึงเปลี่ยนพฤติกรรม นักเรียนตอบว่า “ทุกคนมีคุณค่าในตัวเอง เพียงแต่เราได้ใช้สิ่งนั้นให้เกิดคุณค่ากับตัวเองหรือไม่” เพราะฉะนั้น “การที่พวกหนูใช้ความอดทน ความตั้งใจ ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความมุ่งมั่น หนูก็เพิ่งรู้ว่าหนูทำงานได้สำเร็จเหมือนกัน หนูจึงชักชวนกันเรียนมากกว่านอนหลังห้อง” ...นี่คือสิ่งที่นักเรียนสะท้อนออกมา

ส่วนเรื่องการวัดผลประเมินผล ครูจรรยาพรณกล่าวว่า ต้องออกแบบการประเมิน ไปถึงมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ครูต้องมีแบบประเมินการเขียนเค้าโครงโครงการ แบบการ นำเสนอโครงงาน และที่สำคัญ**ครูจะมีแบบสังเกตว่านักเรียนใฝ่เรียนรู้** อยู่อย่าง พอเพียงหรือไม่ เพราะได้ตั้งไว้ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ว่าเขาต้องใฝ่เรียนรู้ และอยู่อย่างพอเพียง ครูบอกให้ไปทำงานมาสองสัปดาห์ นักเรียนต้องส่งงานให้ ตรงต่อเวลา ถ้าไม่มาส่งก็ต้องมีเหตุผลมาบอกกับครู และผลงานของนักเรียน ต้องเขียนหรือทำมาด้วยความสะอาดเรียบร้อย ครูจะสังเกตว่านักเรียนมีความ สามัคคีกันไหม คอย แสดงความคิดเห็นกันไหม ไม่ใช่เกิดจากใครคนใดคนหนึ่ง ในกลุ่มเท่านั้น และนักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงานไหม ดังนั้น แบบการวัด ประเมินผลจะมีความสำคัญในการยกระดับหรือพัฒนาอุปนิสัย “พอเพียง” ของ นักเรียนให้เกิดตามเป้าหมายได้

ครูจรรยาพรณกล่าวสรุปว่า ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยบูรณาการกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วให้นักเรียนจัดทำโครงงานจิตอาสาที่ ครูสามารถพัฒนานักเรียนได้ทั้งในด้านการทักษะภาษาไทยด้วยการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะชีวิต

กระบวนการเรียนรู้ที่ครูจួយพรรณพยายามถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ด้วยความรักและความหวังดีของผู้เป็นครูนั้น มีตัวแทนนักเรียนได้สะท้อนให้ทราบว่าพวกเขาได้เรียนรู้อะไรบ้าง

นางสาวทิพย์มณี มีจิตร สะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ว่า

เรื่องสามก๊ก ตอน กวนอูไปรับราชการกับโจโฉ เป็นเรื่องที่มีตัวละครเยอะมาก ต้องศึกษาละเอียดกว่าจะเข้าใจ สุดท้ายก็เข้าใจประเด็นการเป็นผู้นำหรือผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีว่าควรมีลักษณะอย่างไร และเมื่อในกลุ่มของตนเองต้องเลือกผู้ที่เหมาะสมในห้องเรียน จึงเลือกคุณวิรัช ฉันทราภกร ซึ่งเป็นคนในพื้นที่อยู่ไม่ไกลจากบ้านของสมาชิกในกลุ่ม คุณวิรัชเป็นประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านควนไสบวก สาเหตุที่เลือก เพราะความเป็นผู้นำของคุณวิรัช และที่ประทับใจพวกเราคือคุณวิรัชเป็นคนที่ไม่ย่อท้อ สู้ชีวิตมาก ศึกษาหาความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ว่าควรเป็นอย่างไร และคิดว่าการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือการไปเรียนรู้จากของจริง จึงไปเรียนรู้กับกลุ่มออมทรัพย์ที่ประสบความสำเร็จ แล้วนำประสบการณ์ตรงนั้นมาใช้พัฒนาการออมทรัพย์ของตนเอง นำไปแต่งงานเป็นแบบอย่างการออมทรัพย์แก่น้องๆ และที่สำคัญคือเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริต เพราะเรื่องเงินเป็นเรื่องสำคัญ ต้องอาศัยความซื่อสัตย์สุจริตเป็นอย่างมาก พร้อมทั้งการยอมรับฟังความคิดของคนอื่นด้วย พวกเราสังเกตตอนที่ไปสัมภาษณ์คุณวิรัช จะมีผู้ใหญ่ท่านอื่นๆ ร่วมสนทนอยู้อยู่ด้วย คุณวิรัชจะรับฟัง ทำให้พวกเราเห็นว่าการทำงานบางครั้งทำคนเดียวไม่ได้ ต้องมีสมาชิก มือถือประกอบ ไม่สามารถเดินไปข้างหน้าได้โดยไม่มีคนรอบข้างเดินอยู่ด้วย การทำงานเป็นกลุ่ม ต้องอาศัยความเชื่อใจและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พวกเราได้พูดคุยกับคุณวิรัชแล้วรู้สึกว่ามีความคิดที่ดี

สุดท้ายพวกเราได้ข้อคิดคำคมจากคุณวิรัชว่า “ตั้งใจได้ แต่อย่าดีใจนาน เสียใจได้ แต่อย่าเสียใจนาน ยังมีอะไรต้องทำอีกหลายอย่าง”

จากการเรียนรู้เรื่องนี้ นางสาวทิพย์มณีบอกว่าจะนำเรื่องความซื่อสัตย์ไปใช้กับตัวเองให้มากขึ้น โดยส่วนตัวแล้วเป็นคนไม่ชอบพูดโกหก แต่จะตอบไม่หมด มีอยู่ครั้งหนึ่งไปเรียนพิเศษ พ่อถามว่าไปอย่างไร ก็บอกว่าไปกับเพื่อน ซึ่งบอกพ่อไม่หมด โดยตนเองนั่งมอเตอร์ไซด์ไปกับเพื่อน ซึ่งพ่อค่อนข้างห้ามเพราะกลัวอุบัติเหตุ พอมาตอนนี้คิดว่าต่อไปต้องบอกให้หมด ต้องซื่อสัตย์ให้มากขึ้น เพื่อเกิดอะไรขึ้นมา พ่อก็จะได้ช่วยแก้ปัญหาหรือดักเตือนเราได้

การเรียนนิราศทำให้ได้แง่คิดว่าการเดินทางไม่ใช่แค่การเดินทางไปถึงจุดหมาย ไปพบปะสัมภาษณ์ผู้นำเท่านั้น แต่ยังมีอะไรๆ ระหว่างทางสู่จุดหมาย บางครั้งเราจะมัวไปจดจ่อแต่จุดหมายเพียงอย่างเดียวไม่ได้ เพราะในระหว่างทางมีหลายอย่างที่เป็ประสบการณ์ที่ดี เหมือนเราสามารถสร้างความรู้ขึ้นมาเองได้เรื่อยๆ โดยที่อาจารย์ไม่ได้มาบอก

สำหรับนิทานเวตาลจะเป็นเหมือนนิทานซ้อนนิทาน ได้เรียนรู้ว่าการแต่งนิทานเป็นอย่างไร การแต่งนิทานต้องสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ออกมาแต่งเป็นนิทานที่สนุกเพลิดเพลิน ต้องดูด้วยว่าแต่งเพื่อใคร อย่างเช่น การแต่งนิทานเพื่อน้องๆ ก็ต้องทำให้สนุกสร้างสรรค์ แต่ถ้าแต่งให้กับคนที่มีอายุแตกต่างกัน ก็ต้องใช้ภาษาที่แตกต่างกันออกไปเพื่อสื่อให้เข้าใจกันได้มากขึ้น

ในการเรียนรู้ครั้งนี้คุณครูได้สอดแทรกคำถามให้พวกเราคิดและหาเหตุผลหรือหาคำตอบ และโยงเข้ากับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งยอมรับว่าเมื่อก่อนจะเข้าใจว่าเป็นเรื่องการเกษตร คิดว่าโชคดีที่ได้มาเรียนกับอาจารย์

จรรยาพรณ ได้เปลี่ยนความคิดใหม่ว่าจริงๆ แล้วไม่ได้อยู่แค่การเกษตร แต่อยู่ในชีวิตประจำวันและรอบตัวเรา ที่สำคัญมากก็คือเมื่อเจอกับปัญหาหนึ่ง เราสามารถแก้ปัญหานี้ได้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตัวอย่างเช่น มีอยู่ครั้งหนึ่งพวกเราจะไปสอนน้องที่ชุมชนบ้านห้วยมัลลอย จังหวัดสุพรรณบุรี เจอปัญหาว่ากลุ่มของเราเตรียมของไปแล้ว พวกเราเตรียมขวดน้ำเหลือใช้เพื่อให้น้องๆ ทำกระป๋องออมสินใช้ในการออมทรัพย์ โดยใส่ในถุงดำ ทำให้คนขับรถคิดว่าเป็นถุงขยะ จึงทำให้ของหายหมดในระหว่างการเดินทาง เราได้ข้อคิด ว่าต่อไปต้องมีภูมิคุ้มกันมากขึ้น ต้องดูแลเอาใจใส่ ป้องกันมากกว่านี้ และต้องคิดวางแผนว่าเมื่อถึงเวลาที่จะต้องถ่ายทอดความรู้ให้น้องๆ แล้ว จะทำอย่างไรให้สามารถทำกิจกรรมให้น้องๆ ได้ เมื่อเราไม่มีวัสดุอุปกรณ์แล้ว เราจะทำอะไรได้บ้าง ก็เลยยุบโครงการของตนเอง แล้วไปช่วยงานโครงการของเพื่อนๆ กลุ่มอื่น ซึ่งทำให้ตนเองและเพื่อนในกลุ่มเดียวกันสามารถทำงานได้ เมื่อเกิดปัญหาแล้วต้องไม่ไปคิดว่าเราต้องมีของนั้นให้ได้ แต่ต้องรู้จักปรับประยุกต์เพื่อให้ผ่านสถานการณ์นั้นไปให้ได้ ตรงนั้นสำคัญมากกว่า และประสบการณ์ครั้งนั้นทำให้กลุ่มพวกเราได้คิดว่า การทำงานครั้งต่อไปต้องรอบคอบ รัดกุมและเตรียมการมากกว่านี้

นางสาวสุชานาฏ หนูขาว สะท้อนว่า สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของครูจรรยาพรณันมีหลายประการ เรื่องแรกที่เรียนคือ เรื่องสามก๊ก ตอน กวนอูไปรับราชการกับโจโฉ **สิ่งที่ได้เรียนรู้มาคือ ผู้นำหรือผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีควรมีคุณธรรมหลายๆ ด้าน** โจโฉเป็นผู้นำที่ซื่อสัตย์และเอาใจใส่ลูกน้อง สิ่งที่ได้รับมาตรงนี้ก็นำไปสู่การเลือกผู้ที่เป็นแบบอย่างในการทำโครงการ ทางกลุ่มตกลงกันที่จะเลือกอาจารย์นฤมล เจษฎารมย์ ซึ่งเป็นคุณครูที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านคหกรรม จึงอยากช่วยกันเชิดชูอาจารย์ เพราะนักเรียนบางคนอาจไม่รู้จักอาจารย์ และพวกเราสามารถหาเวลาว่างมาศึกษาการทำขนมโดนัทจี๊วกับท่านได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้เวลาในวันหยุด เช่น ช่วงพักกลางวัน

นอกจากนี้ ในเรื่องสามก๊ก เรายังได้เรียนรู้เรื่องคุณธรรมที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้มากเลย เช่น เรื่องความซื่อสัตย์ ไม่ลอกการบ้านเพื่อน เรื่องความกตัญญู เมื่อไปศึกษาความรู้จากผู้ที่เป็นแบบอย่างแล้ว เราก็ต้องมีความกตัญญูต่อท่าน ไม่ใช่ว่างานจบไปแล้วก็ลืมท่านไปเลย อาจารย์นฤมลท่านเป็นผู้ให้ความรู้แก่พวกเรา ก็ต้องกตัญญูและต้องรู้จักตอบแทน

คุณธรรมที่เราเห็นในตัวอาจารย์นฤมล คือ อาจารย์จะใส่ใจในเรื่องการเลือก วัตถุประสงค์ อาจารย์จะสอนว่าคนทำงานจะต้องมีความซื่อสัตย์นะ เพราะว่า ถ้าเลือกวัตถุประสงค์ราคาถูกมาใช้ ขนมหที่ทำออกมาจะไม่มีคุณภาพ เราต้องมีความซื่อสัตย์และต้องมีความรักในสิ่งที่ทำ แล้วงานก็จะออกมาได้ดี และเมื่อ พวกเราได้รับความรู้มาแล้วก็ต้องส่งต่อความรู้ให้กับคนอื่นอย่างง่ายๆ คือ นื่องๆ ของพวกเรา ตัวเราเองต้องถ่ายทอดความรู้แก่นื่องๆ ให้ได้ สอนนื่องๆ ว่าต้องมีความซื่อสัตย์และความกตัญญูต่อพ่อแม่หรือบุคคลที่มีบุญคุณ แก่เรา สำหรับตัวเองก็ซื่อสัตย์มากขึ้น เมื่อก่อนชอบขอสตางค์แม่เพิ่มว่า มืงานที่ต้องจ่าย แต่เงินที่ขอมาเกินไปนิดหนึ่ง พอได้มาเรียนรู้นี้ตรงนี้ ก็รู้ว่ ความซื่อสัตย์นั้นเป็นเครื่องหมายของคนดี เรื่องนี้ได้สอน ได้ขัดเกลาเราว่า ไม่ควรทำอย่างนี้ตอนนี้ก็ขอเงินแต่พอดี สำหรับการงานกลุ่มได้ฝึกให้ **พวกเรารู้จักการจัดการกับเวลา** ทุกคนจะต้องรู้จักบริหารจัดการเวลาให้เป็น ต้องรู้ว่าเวลานี้จะทำอะไร คือบางครั้งจะยุ่งยากมากก็จริง แต่ก็ทำให้รู้ว่า เราต้องจัดลำดับความสำคัญให้ได้ เช่น การบ้านมีอยู่จริง แต่การบ้านของเรา กลับไปทำที่บ้านได้ แต่งานของกลุ่มเป็นงานหลักที่ต้องใช้เวลาว่าง ที่อยู่ด้วยกันทำงานร่วมกัน

นอกจากนี้ นางสาวสุชานาฏกล่าวว่า สิ่งที่ได้จากการทำโครงการในครั้งนี้ คือ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เดิมคิดว่ามาเรียนหนังสือ มาเอาความรู้ อย่างเดียว แต่เมื่อได้เป็นผู้ให้ เป็นผู้สอนนื่องๆ ทำให้รู้ว่าตนเองมีคุณค่า สามารถทำให้นื่องๆ มีความรู้ได้ นอกจากจะได้เรียนรู้ในห้องเรียน และได้ลงมือทำนอกห้องเรียนแล้ว ยังได้เปิดประตูหรือหน้าต่างอีกบาน ได้ไป เรียนรู้กับชุมชนอื่นด้วย ได้ไปสอนนื่องๆ ที่ อบต.บ้านห้วยม้าลาย จังหวัด สุพรรณบุรี

“ภาษาสุพรรณน่าฟังมาก ให้น้องๆ สอนภาษาสุพรรณให้เรา แล้วเราก็สอนภาษาใต้ให้น้องๆ ด้วย บริเวณรอบๆ ที่ทำกิจกรรมก็มีต้นไม้ที่ไม้รู้จัก ที่บ้านเราไม่มี เช่น หนุ้าเนเปี้ย เราไม่รู้จัก นึกว่าอ้อย เราก็บอกว่าที่นี่ปลูกอ้อยเยอะจัง น้องๆ บอกว่า นี่หนุ้าเนเปี้ยไม่ใช่อ้อย”

นอกจากนี้ เรายังได้รับประสบการณ์จากน้องๆ เข้าใจความคิดของน้องๆ มากขึ้น และหลังจากการเรียนรู้การทำขนมจากอาจารย์นฤมล ได้นำความรู้ไปแต่งงานิทานเล่าให้น้องๆ ฟัง ให้เห็นคุณค่าของขนมไทย ขนมที่ไม่ใส่ผงชูรส เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ชอบกินขนมกรุบกรอบ ก็บอกน้องๆ ว่ามันเป็นโทษนะ มากินขนมไทยดีกว่า และพยายามสอดแทรกในเรื่องนิทาน ให้อู้จักเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวด้วย เพราะรอบๆ ตัวเรามีความรู้มากมาย

สำหรับความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ตอนเรียนอยู่มัธยมต้น เข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการเกษตรเพียงอย่างเดียว พอเข้ามาเรียนจริงๆ จึงเข้าใจได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด เป็นแนวทางในการทำทุกอย่าง ทุกอย่าง ส่งผลดีกับตัวเราและกับคนอื่น ๆ ด้วย ทำอะไรทุกอย่างต้องอยู่บนพื้นฐานของควมมีเหตุผล ความพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี พร้อมทั้งมีความรู้และคุณธรรม การประสบความสำเร็จที่รับจากการทำงาน คือการที่มีการวางแผนที่ดี การจัดระบบที่ดี เมื่อทำตรงนั้นได้ ผลที่ออกมาก็ดี เหมือนกับว่าได้มีภูมิคุ้มกันที่ดีแล้ว มีเหตุผลที่ดีทุกอย่าง เหมือนเป็นคำตอบโจทย์ว่าทำทุกอย่างครบ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขตรงนั้นเรียบร้อยแล้ว

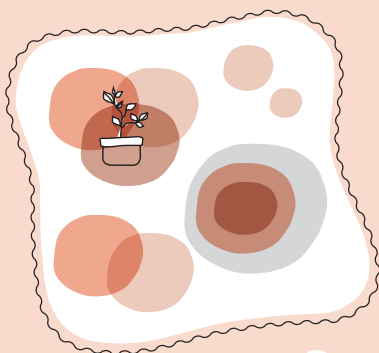
ส่วนการเรียนรู้นั้น ถ้าเรียนรู้จากในตำราก็ได้ แต่เรียนรู้จากการลงมือทำได้มากกว่า เพราะจะเห็นผลที่ได้รับมาเลย การเรียนรู้ในตำราก็รู้ว่ามีเหตุผลคืออะไร ความพอประมาณคืออะไร การมีภูมิคุ้มกันคืออะไร แต่ไม่สามารถเห็นได้ว่าตอนเอาไปใช้ในชีวิตรจริง ๆ แล้ว ผลจะเป็นอย่างไร แต่ถ้าลงมือทำก็จะได้เห็นผลออกมา ในการทำงานแต่ละครั้ง บางครั้งมีปัญหาต่างๆ มากมายก็ค่อยๆ ซึมซับว่าจะใช้วิธีการแก้ปัญหาอย่างไร บางทีแก้หนึ่งครั้งยังไม่ได้ผลก็ต้องคิดใหม่ว่าจะแก้อย่างไร และเมื่อแก้ปัญหาได้แล้ว ความรู้นั้นก็ซึมซับเข้าไปในตัวเรา เราารู้อยู่แล้วว่าถ้าทำตามแนวทางนั้น จะทำให้เกิดผลดีกับเรามากขึ้น ถ้าเรามีการจัดวางระบบการทำงานที่ดีก็จะทำให้งานสำเร็จเป็นอย่างดี จะรู้เลยว่านี่แหละคือภูมิคุ้มกันที่ดี การลงมือปฏิบัติทำให้เราชัดเจนขึ้น เศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งที่ทำให้ตัวเรามีคุณภาพมากขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อยู่ในสังคมได้อย่างดีด้วย

ฟังเรื่องราวดีๆ ที่ครูจรรยาพรณและนักเรียนถ่ายทอดให้รับทราบ ทำให้มองเห็นภาพการจัดการเรียนรู้ของครูจรรยาพรณที่ปลูกฝังและบ่มเพาะนักเรียนให้เกิดอุปนิสัย “พอเพียง” โดยผ่านการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทย แล้วนำความรู้ไปจัดทำโครงงานจิตอาสา จะเห็นหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถูกสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนโดยที่ไม่ทิ้งธรรมชาติวิชาภาษาไทย ทำให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยกิจกรรมกลุ่ม มีความสุขกับการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งเพื่อนในกลุ่ม ในห้องเรียน นอ้่งๆ ในชุมชน ในโรงเรียน ผู้นำในชุมชนและครู รู้รัก สามัคคี ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น บางกลุ่มได้เรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นจากผู้นำ รักษาความเป็นวัฒนธรรมถิ่นได้ ทำรายงานโครงงาน จัดทำสื่อนิทานจากวัสดุที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ใช้วัสดุเหลือใช้ วัสดุท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า ประหยัด ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการสื่อสาร ฟัง พูด ดู อ่านและเขียน เกิดทักษะการคิดในการทำโครงงานแต่งนิทานอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีสติ มีเหตุผล ทำให้เกิดทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการใช้ชีวิต และหากนักเรียนต้องการมีความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนรู้จากผู้นำ นักเรียนก็จะสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต อีกทั้งนักเรียนสามารถส่งงานทางอีเมลหรือเฟสบุ๊ค ทำให้นักเรียนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี

ครูบุษบา ชูคำ

โครงการงานคืนชีวิตให้คนไทยด้วยพืชสมุนไพร

ครูบุษบา ชูคำ

โครงการวนคืนชีวิตให้คนไทยด้วยพืชสมุนไพร

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ครูบุษบามีเป้าหมายที่จะให้นักเรียนได้เชื่อมบทเรียนสู่การดำเนินชีวิตจริงเพื่อความเข้าใจเรื่อง “เซต” ขณะเดียวกัน การทำโครงการยังทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ โดยเฉพาะ ทักษะการคิดแก้ปัญหา และได้ฝึกนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำงาน โดยครูใช้วิธีตั้งคำถาม และสรุปการเรียนรู้ด้วยการถอดบทเรียนหลังการทำงาน เชื่อมกับหลักปรัชญาฯ เพื่อสร้างความเข้าใจ และทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้สร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

“เซต” กับโครงการ

ครูบุษบากำหนดให้นักเรียนนำเรื่องเซตที่เพิ่งเรียนจบไปมาทำโครงการ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจและสามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในชีวิต

ครูให้นักเรียนทำโครงการนั้นนอกเวลาเรียน สัปดาห์ละหนึ่งครั้ง ทุกวันพุธซึ่งเป็นคาบโฮมรูม เบื้องต้นนักเรียนยังไม่รู้ว่าจะมีการบูรณาการเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รู้เพียงว่าครูให้โจทย์ทำโครงการโดยนำความรู้เรื่องเซตมาใช้ แต่ในขณะทำงาน ครูจะใช้วิธีตั้งคำถามเพื่อเชื่อมโยงให้นักเรียนอธิบายถึงสิ่งที่เขาทำทุกครั้ง

เลือกหัวข้อโครงงานภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในช่วงโม่งแรก ครูบูรณาการเริ่มด้วยการชวนนักเรียนพูดคุย และใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของโครงงาน เพื่อชวนนักเรียนคิด ชวนให้นักเรียนสนใจที่จะนำความรู้ไปใช้ทำโครงงาน หลังจากนั้น จะให้นักเรียนทั้งชั้นเรียนช่วยกันเสนอหัวข้อที่สนใจจะศึกษาในท้องถิ่น มา ๕ หัวข้อ โดยนักเรียนต้องอธิบายเหตุผลให้ได้ว่าหัวข้อที่เสนอนั้นมีประโยชน์อย่างไร และตัวนักเรียนมีศักยภาพเพียงพอที่จะทำได้หรือไม่

“...ให้นักเรียนอธิบาย อย่างเช่น ถ้าเป็นหัวข้อเรื่องบุคคลสำคัญเขาจะต้องคิดแล้วว่า เขามีวิธีในการศึกษาอย่างไร (ความรู้) ใครในท้องถิ่นที่เขาอยากจะไปเรียนรู้ด้วย นักเรียนมีเป้าหมายของเขาอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าเป้าหมายของเขาอาจจะไม่ครบ ไม่สมบูรณ์... ชวนคิดว่าทำไมถึงเลือก (เหตุผล) คิดว่าทำได้ไหม (พอประมาณและภูมิคุ้มกัน) จะทำในลักษณะไหน หรือหากเลือกหัวข้อสมุนไพรจะประกอบด้วยอะไรบ้าง เขามีวิธีศึกษาอย่างไร และวิธีที่เขาเสนอมานี้เป็นไปได้หรือไม่ ทุกคนจะร่วมกันทำได้อย่างไร (คุณธรรม) จะสำเร็จไหม ความยากง่าย การช่วยเหลือกัน หัวข้อไหนจะทำได้สะดวกกว่า ก็ใช้คำถามพวกนี้ไปช่วยให้เขาคิดทบทวนและเลือกหัวข้อที่เหมาะสมที่สุด”

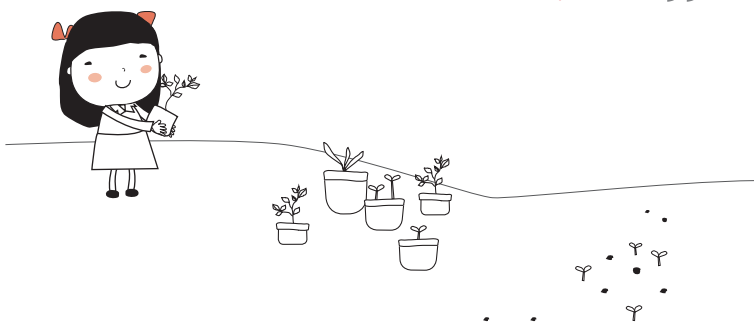
หลังจากให้นักเรียนพูดถึงข้อดีข้อเสียของหัวข้อที่นำเสนอและความเป็นไปได้ของโครงงานที่จะทำ ครูให้นักเรียนร่วมกันโหวตและอธิบายเหตุผล ในที่สุด มาลงตัวที่หัวข้อเรื่องพืชผักสมุนไพร เนื่องจากมีความเป็นไปได้สูงที่จะทำได้สำเร็จ เพราะทุกบ้านมีพืชผักสมุนไพรอยู่แล้ว นักเรียนสามารถไปหาเพิ่มเติมที่ไหนก็ได้ จากนั้นครูให้โจทย์นักเรียนกลับไปหาสมุนไพรที่สนใจมาคนละหนึ่งอย่าง ในช่วงโม่งถัดไปนักเรียนจะมาพร้อมกับเหตุผลของเขาว่าทำไมเขาเลือกสมุนไพรชนิดนั้น

สืบค้นพืชที่สนใจ ลงลึกถึงคุณประโยชน์

ในช่วงโม่งที่ ๒ นักเรียนจะมาพูดคุยกันว่า ได้ไปค้นหาสมุนไพรอะไรมาบ้าง แล้วทำไมถึงเลือกสมุนไพรชนิดนั้น นักเรียนในห้องเลือกมาหลากหลาย ครูจึงให้แบ่งกลุ่มตามความสนใจเดียวกัน มาพูดคุยกันในกลุ่มย่อย ว่าสนใจชนิดนี้เพราะอะไร และไปศึกษาความรู้เกี่ยวกับพืชชนิดนี้มาจากที่ไหน

สำหรับเงื่อนไขความรู้ นักเรียนควรได้รับการฝึกให้รู้จักสมุนไพรที่กำลังเรียนรู้อย่างละเอียด ทั้งมूलก และมูกว้าง ในที่นี้ครูได้ให้นักเรียนศึกษาถึงสรรพคุณของพืช ซึ่งรวมถึงประโยชน์และโทษ วิธีนำไปใช้ ตลอดจนวิธีการขยายพันธุ์ในขณะเดียวกัน ครูต้องการให้นักเรียนเกิดทักษะชีวิต รู้จักการทำงานร่วมกัน จึงชวนนักเรียนไปศึกษาเพิ่มเติมและนำพืชชนิดนั้นมาปลูกที่โรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้พืชสมุนไพร

“แต่ละกลุ่มจะเอามาอย่างละต้น บางคนปลูกมะนาวใส่กระสอบมา ก็ถามเหตุผลของการปลูกแบบนี้ เขาก็บอกว่า ดูแลง่ายมากกว่า ปลูกลงในดิน อย่างเช่น การรดน้ำจะทำให้ดินชุ่มชื้นนานมากกว่า โดยครูจะให้อิสระในการคิด การทำ แต่จะประทับประคองด้วยการตั้งคำถามให้เขาคิด วิเคราะห์อยู่ตลอดเวลา ”

ต่อยอดสู่แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

เริ่มแรกครูไม่ได้คิดถึงการสร้างแหล่งเรียนรู้ แต่เมื่อนักเรียนเลือกหัวข้อสมุนไพรรูจึ้งอยากให้นักเรียนคิดเชื่อมโยงเป็นระบบ นำเรื่องที่เรียนมาใช้ในชีวิตให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น หลังจากที่เข้าปลูกแล้ว ครูตั้งคำถามว่าควรดูแลอย่างไร นักเรียนก็จะแบ่งหน้าที่กันไปรดน้ำ ดูแลจนพืชเจริญเติบโต ในขั้นตอนต่อมา ครูจะให้แต่ละกลุ่มนำเสนอให้เพื่อนในชั้นเรียนฟังว่าสิ่งที่ไปศึกษามาแล้วนำมาปลูกมีประโยชน์อะไร สรรพคุณของพืชมีอะไร นอกจากนำมาประกอบอาหารในแต่ละวัน นักเรียนจะสอบถามความรู้จากคนในบ้าน และสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้มีความรู้ที่หลากหลายมากขึ้น นักเรียนจะรวบรวม บันทึก มานำเสนอให้เพื่อนฟัง

นำความรู้เรื่องเซตมาจัดกลุ่ม

โครงการนี้ทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องเซตในห้องเรียนมาใช้ในชีวิตจริง โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำ และนำเสนอข้อมูลต่างๆ เช่น การจัดกลุ่มพืชตามสรรพคุณที่ใช้รักษา ได้แก่ ระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินหายใจ และระบบเลือด จากนั้น นักเรียนจะรวบรวม เรียบเรียง แล้วบันทึก ทำเป็นเล่มโครงการ

เผยแพร่ความรู้ ครูให้อิสระในการคิดและทำ แล้วตั้งคำถามชวนวิเคราะห์

หลังจากแต่ละกลุ่มได้เล่มชุดความรู้ ครูตั้งคำถามต่อว่า เล่มโครงการที่เสร็จแล้ว จะใช้ทำอะไรได้บ้าง เพื่อให้นักเรียนรู้จักการนำข้อมูลที่ได้มาจัดการเพื่อเผยแพร่ต่อผู้อื่นได้ ครูจะตั้งคำถามว่างานเขียนแบบนี้ บุคคลภายนอกจะอ่านเข้าใจหรือไม่ นักเรียนจะมีวิธีอธิบายอย่างไรให้ผู้อื่นเข้าใจ นักเรียนจึงทำออกมาเป็นแผนภาพที่สามารถอ่านได้ง่าย หลังจากนั้น ครูถามนักเรียนว่าจะนำโครงการนี้ไปใช้ประโยชน์อย่างไร ให้นักเรียนคิดถึงกลุ่มเป้าหมาย และวิธีการในการเผยแพร่อย่างอิสระ โดยครูทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและให้คำแนะนำ

ครูบูชาเล่าว่า หลังจากนักเรียนออกไปเผยแพร่ความรู้จากการทำโครงการแล้ว ครูจะให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง นักเรียนจะเล่าประสบการณ์ ปัญหา อุปสรรค วิธีแก้ปัญหา ความประทับใจ โดยในระหว่างนั้นครูจะเป็นผู้ตั้งคำถามและคอยสังเกต เชื่อมโยงหลัก ๓ หัวง ๒ เงื่อนไข โดยที่นักเรียนไม่รู้ตัว

“ เขามาเล่าประสบการณ์ก็สนุกดี เช่น กลุ่มที่เลือกไปโรงพยาบาลมีกลุ่มเป้าหมาย เป็นพยาบาล ผู้ป่วย และพนักงานทำความสะอาด พวกเขาอยากให้โรงพยาบาล ใช้สมุนไพรรักษาผู้ป่วยกับยาแผนปัจจุบัน บางกลุ่มไปเผยแพร่กับเด็กประถม ถ่ายรูป มาให้ดู ครูให้เขาเลือกของตัวเอง ที่ไม่สร้างเงื่อนไขเพราะอยากให้นักเรียนคิดว่า สิ่งที่เขาได้นั้นไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การเผยแพร่อยู่ที่เขาคิดว่า สมุนไพรนี้เหมาะกับใครมากกว่ากัน อยากรู้ว่าความคิดของเขาเป็นอย่างไรบ้าง ไปถึงตรงไหนได้บ้าง ถ้าชี้แนะว่าต้องไปโรงเรียน ทุกคนจะออกมาแบบเดียวกัน ความคิดนักเรียนก็จะถูกปิดตายไปได้เฉพาะโรงเรียน จะให้เขาคุยกันเอง และให้เขา แบ่งกลุ่มกันเองว่าจะไปกันยังงั้น แล้วครูจะใช้คำถาม เช่น เลือกสถานที่นี้เพราะอะไร เลือกไปวันไหน ทำไม เดินทางไปกันอย่างไร มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้างไหม แล้วแก้ปัญหาอย่างไร ทำสำเร็จไหมกับสิ่งที่เขาคิดไว้ ได้ทำตามที่เราวางแผนไว้ไหม ก็จะใช้คำถามแบบนี้เพื่อให้เขาได้ทบทวนตนเองและครูได้รู้ว่า เขาได้เรียนรู้ไหม เขาแก้ปัญหาอย่างไร เขาได้ทำตามที่เขาตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ เขามีกระบวนการทำงาน อย่างไร สิ่งที่เขาเลือกเป็นไปตามที่เขาวางแผนไว้หรือไม่ เขามีการคิดตัดสินใจ อย่างไร อยากให้นักเรียนคิดวางแผนและแก้ปัญหาเพื่อเรียนรู้ทักษะชีวิตด้วยว่า ตัวเองทำได้ไหม ”

ผลที่เกิดขึ้น

ครูบุษบาบอกว่า จากการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ เห็นผลชัดเจนว่า ความคิดของนักเรียนเป็นระบบขึ้น สามารถบอกเพื่อนห้องอื่นได้ว่า คณิตศาสตร์สามารถใช้ได้จริง เกิดเจตคติในการเรียนดีขึ้น นักเรียนไม่มีคำถามว่าเรียนไปทำอะไร

“หลังจากนักเรียนทำโครงงานแล้ว เคยให้เวลาคิดข้อสอบเกี่ยวกับเรื่องเซต เขาก็ทำได้ ต่างจากนักเรียนห้องอื่นที่เรียนเนื้อหาเสร็จแล้วไม่ได้ทำโครงงาน และสังเกตพบว่าความสามารถในการคิดของเขาไม่เหมือนกัน คือห้องที่ทำโครงงาน นักเรียนสามารถที่จะบอกได้จากการที่เขาสัมภาษณ์ เขาเขียน ลงมือทำ เกิดทักษะการคิด วางแผน แก้ปัญหา นักเรียนได้ฝึกคิดในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่เริ่มต้นในการเลือกหัวข้อ เขาบอกได้ว่าใช้หลักการอะไรในการเลือกบ้าง ใช้เหตุผลอะไร ความเป็นไปได้ในการทำ ก็คือเขาจะคิดถึงหลักตรงนี้อยู่แล้ว ตั้งแต่เริ่มต้นที่ทำ แล้วก็พยายามให้นักเรียนคิดทุกครั้งที่เราเจอกัน แต่ไม่ได้บอกนักเรียนว่าตัวนี้เป็นอะไร ให้เขาวางแผนของตัวเองและหาวิธีแก้ไขป้องกันปัญหาของตัวเองมา โดยใช้ความรู้ที่เขา มี ”

นักเรียนได้สะท้อนการเรียนรู้กับครูบูชาไว้ ดังนี้

หลังจากเรียนเรื่องเซต พวกเราได้เสนอหัวข้อโครงงานขึ้นมา ๕ หัวข้อ แต่ละกลุ่มมาชี้แจงจุดเด่นในเรื่องที่กลุ่มต้องการทำ แต่เมื่อมารวมกันวิเคราะห์และประมวลผลดีผลเสียแล้ว สุดท้ายได้ข้อสรุปว่า สมุนไพรเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเราที่สุด เป็นพืชผักสวนครัวที่เราใช้รับประทานกันในชีวิตประจำวัน จึงตกลงกันว่าจะใช้เรื่องสมุนไพรในการบูรณาการกับเรื่องเซต นำเรื่องสรรพคุณทางยา มาแยกเป็นเซต เมื่อตกลงกันได้แล้วพวกเราต้องหาความรู้เพิ่ม ทั้งจากสื่ออินเทอร์เน็ต หรือปราชญ์ชาวบ้าน พวกเราตั้งชื่อโครงงานว่า **“ค้นชีวิตให้คนไทยด้วยพืชสมุนไพร”**

ในขั้นตอนของการแบ่งกลุ่ม เราเลือกสัตบรรพเป็นประธานเพราะสัตบรรพเคยเป็นประธานห้อง มีความเป็นผู้นำและมีปฏิภาณไหวพริบสูง เลือกพนิดาเป็นเลขา เพราะพนิดาทำงานเรียบร้อย รอบคอบ และลายมืออ่านง่าย สำหรับประชาสัมพันธ์ได้เลือกนุสบาและจินดาภา เพราะทั้งสองคนนี้พูดจาฉะฉาน และสามารถติดต่อกับเพื่อนๆ ได้สะดวก

หลังจากนั้น สมาชิกในห้องต่างก็ไปศึกษาพืชสมุนไพรที่ตนสนใจ บางคนไปศึกษาจากปราชญ์ชาวบ้าน บางคนหาจากอินเทอร์เน็ต และบอกเหตุผลว่าทำไมถึงเลือกพืชสมุนไพรชนิดนี้ หลายคนก็ตอบตรงกันว่า พืชสมุนไพรที่เลือกมานี้เพราะหาง่ายมีตามรั้วบ้าน สามารถนำไปปรุงอาหาร หรือพบในชีวิตประจำวันได้ และมีความเป็นไปได้ที่จะนำมาปลูกในโรงเรียนเพื่อให้น้องๆ ศึกษาได้ และโครงงานของพวกเราก็ได้ทำจริง

พวกเราได้เลือกพื้นที่บริเวณรอบๆ อาคาร ๓ มาเป็นบริเวณให้เพื่อนๆ หรือน้องๆ ได้ศึกษา เนื่องจากมีพื้นที่กว้างไม่ได้ใช้ประโยชน์ใดๆ พวกเราจึงต้องการทำเป็นฐานการเรียนรู้ให้กับน้องๆ โดยมีการเตรียมต้นกล้าที่เพื่อนๆ ได้นำมาเตรียมพื้นดิน แล้วพวกเราได้ศึกษามาแล้วว่าพืชบางชนิดไม่สามารถปลูกลงบนดินได้ เนื่องจากต้องการน้ำ พวกเราจึงปลูกในกระสอบข้าง ใส่ในกระถางข้าง เพราะว่าจะสามารถเก็บน้ำได้ และพวกเราได้ขอบริจาคอุปกรณ์สำหรับการปลูกต้นไม้จากบุคคลภายนอก เพื่อให้บุคคลภายนอกได้เข้ามามีส่วนร่วมเมื่อมีการจัดทำแล้วพวกเราก็ได้ดูแล โดยมีการผลัดเปลี่ยนเวรกันมารับผิดชอบ

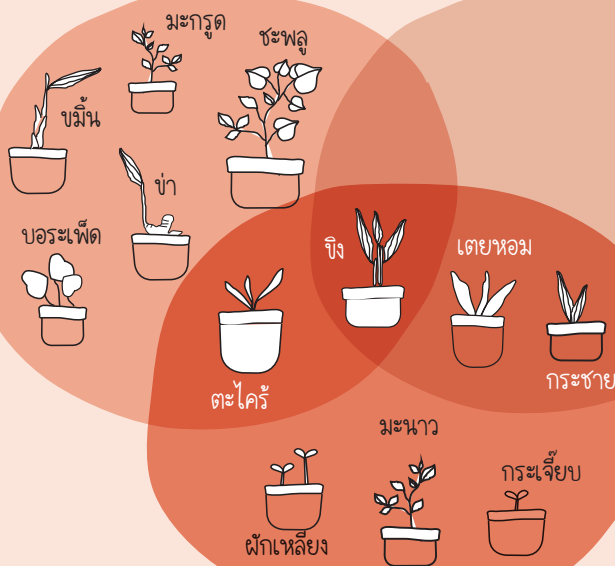
พืชสมุนไพรที่เราสนใจและศึกษามีทั้งหมด ๑๒ ชนิดด้วยกัน คือ มะกรูด มะนาว ขมิ้น ขะพลู กระชาย เตยหอม ผักเหลียง ขิง ข่า กระเจี๊ยบ ตะไคร้ และบอระเพ็ด สามารถจำแนกตามสรรพคุณทางยาได้ คือ

๑. สรรพคุณในทางระบบทางเดินอาหาร มีขมิ้น มะกรูด ขะพลู ตะไคร้ ขิง ข่า และบอระเพ็ด
๒. สรรพคุณในทางระบบหายใจ คือ กระชาย เตยหอม และขิง
๓. สรรพคุณในทางระบบเลือด คือ กระชาย ขิง เตยหอม ผักเหลียง กระเจี๊ยบ ตะไคร้ และมะนาว

จากที่กล่าวมา พืชบางชนิดมีสรรพคุณ ๑ อย่าง เช่น มะกรูด ขะพลู มีสรรพคุณต่อระบบทางเดินอาหาร ส่วนผักเหลียง กระเจี๊ยบ มะนาว มีสรรพคุณทางยา คือ ระบบเลือด บางชนิดมีสรรพคุณ ๒ อย่าง เช่น เตยหอมมีสรรพคุณทางยา คือ ระบบเลือดและระบบหายใจ ส่วนตะไคร้มีสรรพคุณทางยา คือ ระบบเลือดและระบบทางเดินอาหาร และ ขิง มีสรรพคุณทางยามากที่สุดคือสามารถรักษาได้ทั้งระบบทางเดินอาหาร ระบบหายใจ และระบบเลือด

ระบบทางเดินอาหาร

ระบบหายใจ

ระบบเลือด

นอกจากการจัดทำโครงงานของพวกเราที่ได้ดำเนินการแล้ว พวกเราได้ตกลงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันว่าอยากให้โครงงานของพวกเราเป็นที่รู้จัก อยากให้ครอบครัวได้ตระหนักถึงสรรพคุณของสมุนไพรที่พบเจอในชุมชนได้ทั่วไป เห็นประโยชน์และนำมาใช้ อยากให้เผยแพร่สู่ชุมชนกว้างขึ้น พวกเราจึงได้แบ่งกลุ่มกันแล้วไปเผยแพร่ตามความสะดวก เช่น ที่โรงพยาบาล พวกเรานำใบเตยหอม มาดัดแปลงดื่บกลืนในห้องน้ำ ทำให้สุขภาพดีขึ้น

พวกเราเกิดการเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ จากเดิมที่เคยถามตัวเองว่า **“ทำโครงงานแล้วได้อะไร”** พอพวกเราทำโครงงานไป พวกเราก็จะตั้งคำถามใหม่ ว่า **“จะทำโครงงานอย่างไรให้ผู้อื่นได้ประโยชน์จากสิ่งที่เราทำมากที่สุด”** ทำให้รูปแบบการคิดของพวกเราเกิดความแตกต่างจากเมื่อก่อน

ฟังนักเรียนเล่าเรื่องราวและประสบการณ์ของการจัดทำโครงการที่บูรณาการในเรื่องของเขตและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เห็นภาพชัดเจนว่า นักเรียนได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงาน ถึงแม้ว่านักเรียนจะไม่ได้บอกตรงๆ ว่าอะไรคือความพอประมาณของพวกเรา อะไรคือเหตุผล และภูมิคุ้มกันของเขา อยู่ตรงไหน เป็นต้น ผู้เขียนขอชี้ประเด็นจากการดำเนินการทำโครงการของนักเรียน ดังนี้

พอประมาณ

>> นักเรียนเลือกจะศึกษาสมุนไพรที่อยู่ใกล้ตัว สามารถหาได้ง่ายๆ ตนเองมีศักยภาพเพียงพอที่จะจัดการหา มาปลูกในโรงเรียนไว้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับรุ่นน้อง ถ้านักเรียนเลือกสมุนไพรที่หาได้ยากลำบาก ก็จะเกินศักยภาพความสามารถของตนเองได้

มีเหตุผล

>> นักเรียนได้ใช้เหตุผลตั้งแต่การเลือกจะทำโครงการเรื่องใดดี ทั้งๆ ที่พวกเขาเลือกเรื่องที่สนใจในครั้งแรก ๕ เรื่อง แต่เมื่อประมวลความคิดอย่างสมเหตุสมผลแล้ว พวกเขากลับไม่ได้เลือกเรื่องที่สนใจในครั้งแรก แต่กลับมาเลือกเรื่องสมุนไพร และสามารถนำพืชสมุนไพรมาปลูกในโรงเรียนเพื่อจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับน้องๆ ได้นอกจากนี้ นักเรียนต้องใช้เหตุผลในการเลือกประธาน เลือกเลขาธิการ เลือกประชาสัมพันธ์ที่มีความสามารถเหมาะสมบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นต้น

ภูมิคุ้มกัน

>> ด้วยการหาความรู้ให้เพียงพอ วางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบ การแบ่งงานกันทำ เมื่อเจอปัญหาอุปสรรคก็หาวิธีแก้ไข และมีการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำการเผยแพร่โครงการและผลงาน นักเรียนไม่ได้ทำโครงการเพื่อให้งานสำเร็จเท่านั้น แต่พวกเขาต้องเผยแพร่ความรู้แก่ผู้อื่นด้วย

ความรู้

>> นักเรียนได้ไปหาความรู้ในเรื่องสมุนไพรที่ตนเองสนใจจากปราชญ์ชาวบ้าน หรือจากอินเทอร์เน็ต เมื่อต้องการรู้เรื่องสรรพคุณทางยาของสมุนไพร และเมื่อความรู้ไม่เพียงพอก็ต้องหาความรู้เพิ่มเติม

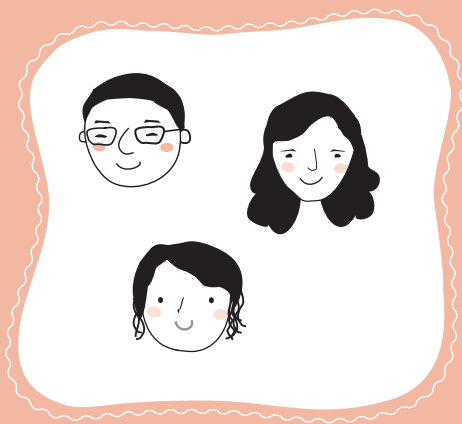

คุณธรรม

>> ความรับผิดชอบของนักเรียนทุกคนที่ทำโครงการนี้จนประสบผลสำเร็จ ความมีน้ำใจที่จะเอื้อเฟื้อบุคคลอื่นๆ ทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน ภายในโรงเรียนคือ การทำแหล่งเรียนรู้พืชสมุนไพร ภายนอกโรงเรียนโดยการเผยแพร่ความรู้แก่บุคคลใกล้ตัวหรือหน่วยงานภายนอก เช่น โรงพยาบาล เป็นต้น

ครูรุ่นใหม่ :
ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สู่การเรียนรู้การสอน

ครูรุ่นใหม่ : ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนรู้การสอน

ในทุกปีการศึกษา เมื่อมีครูใหม่โยกย้ายหรือสอบบรรจุเข้ามาใหม่ในโรงเรียนจะเป็นภาระหน้าที่ของฝ่ายบริหารและครูแกนนำขับเคลื่อนที่จะต้องบริหารจัดการสร้างครูรุ่นใหม่ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่ครูรุ่นใหม่จะได้นำหลักคิดนี้ไปบ่มเพาะนักเรียนให้มีอุปนิสัย "พอเพียง"... แล้วครูรุ่นใหม่ของโรงเรียนห้วยยอด มีความเข้าใจและนำไปใช้ได้อย่างไร ครูอานนท์ ครูสุรัสวดี และครูรชฏ จะเป็นตัวแทนที่จะถ่ายทอดให้ผู้อ่านทราบ

“นักเรียนใช้หลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร”

ครูอานนท์ ควเฟื้อ

ครูอานนท์ ควเฟือ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ครูอานนท์

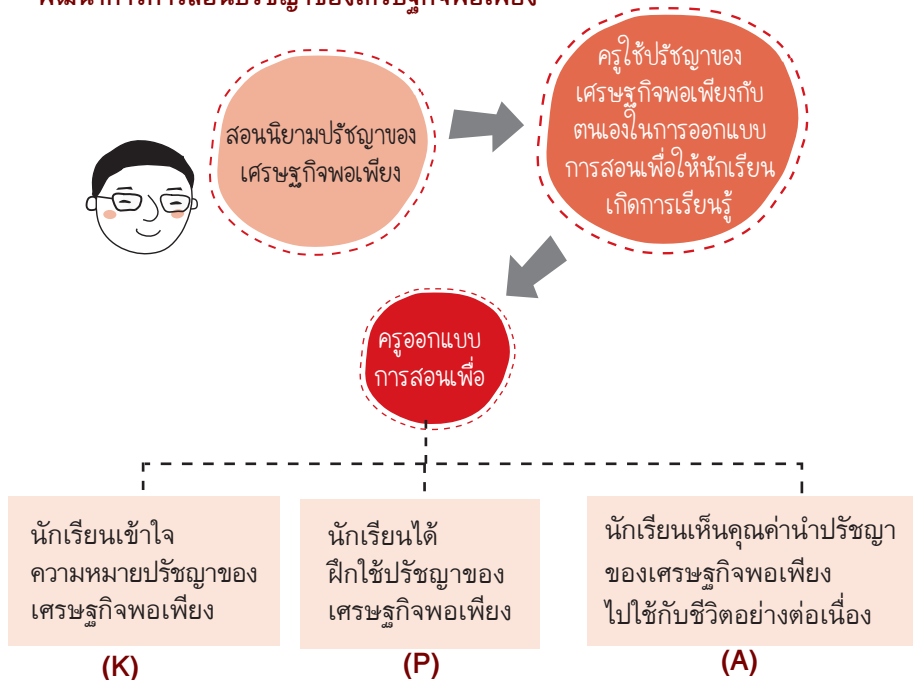
ครูอานนท์เป็นครูรุ่นใหม่ บรรจุเข้ารับราชการเมื่อปี ๒๕๕๕ ขณะที่ ผอ.สมจริงยังคงดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนอยู่ ครูอานนท์กล่าวว่า ช่วงเข้ามาแรกๆ ไม่เข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าคืออะไร และใช้ได้อย่างไร แต่ท่านผู้อำนวยการมักจะเรียกประชุมครู และมีคำถามกระตุ้นครูให้คิด และทำความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เสมอๆ ตนจึงเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้พยายามทำความเข้าใจ พร้อมทั้งขอคำปรึกษาจากครูจรรยาพรณ เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาฯ ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งตอนนั้นก็ยังไม่กระจ่างชัดนัก เป็นความเข้าใจแบบท่องจำ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข แต่โชคดีที่โรงเรียนมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ จึงค่อยๆ มีความชัดเจนขึ้น แต่การนำไปบูรณาการในช่วงแรกๆ เป็นเพียงการนำเนื้อหาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นภาษาอังกฤษมาให้นักเรียนอ่าน จับใจความสำคัญ แล้วให้ตอบคำถามตามเนื้อหาที่อ่าน ก็เข้าใจว่านี่แหละเป็นการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว

ต่อมา มีโอกาสเข้ารับการอบรมเรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิทยากร (ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์) แนะนำวิธีการออกแบบการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน และดร.ปรียานุช ธรรมปิยา มาเติมเต็ม

เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งให้วิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการต่างๆ ในครั้งนั้น ทำให้ตนเองมีความเข้าใจเป็นขั้นเป็นตอนมากขึ้น แต่ก็ยังนำไปใช้ไม่ค่อยถูก ในตอนนั้นคิดเพียงว่านำมาใช้สำหรับครูเท่านั้น **ไม่ได้คิดว่าครูต้องออกแบบจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดหลักคิดนี้ด้วย**

จนกระทั่งปลายปี ๒๕๕๖ มูลนิธิสยามกัมมาจลจัดถอดบทเรียนการจัดการเรียนรู้ของครู และมีโจทย์คำถามว่า **“นักเรียนใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร”** จึงทำให้ตนเองเกิดความชัดเจนว่า **ต้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดกับนักเรียน ไม่ใช่เกิดกับครูผู้เดียว** ผลต้องเกิดกับนักเรียนว่านักเรียนได้ฝึกใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเข้าใจความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปใช้กับชีวิตได้

พัฒนาการการสอนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ครูอานนท์ตนจึงเริ่มต้นคิดใหม่ โดยเริ่มนำเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับหน่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสู่สากล (อ่านเขียน) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ซึ่งเป็นรายวิชาเพิ่มเติม และได้กำหนดชัดเจนว่า ใน ๑ เดือน เรียน ๘ คาบ นักเรียนจะได้เรียนเกี่ยวกับการเขียนเรียงความ เป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ ครูต้องการให้นักเรียนสามารถเขียนประโยคความรวมและความซ้อนในหัวข้อที่นักเรียนสนใจได้ และนักเรียนต้องเกิดกระบวนการคิด โดยเริ่มจากกระบวนการแบ่งกลุ่ม นักเรียนต้องสามารถให้เหตุผลได้ว่าทำไมถึงเลือกคนนี้อยู่ในกลุ่ม และครูได้กำหนดบทบาทความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม เช่น หน้าที่ประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้ให้นักเรียนใช้เป็นเหตุผลในการเลือกสมาชิกภายในกลุ่มให้ทำหน้าที่ตามบทบาทนั้นๆ ได้

ในการจัดการเรียนรู้ ครูอานนท์จะใช้วิธีตั้งคำถามกระตุ้นคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรับจากของ รศ.ดร.ทศนา แคมมณี เหมือนกับที่ครูโรงเรียนห้วยยอดส่วนใหญ่นำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบทเรียนของตน เช่น ในการเลือกหัวข้อทำงาน หรือการตัดสินใจต่างๆ นักเรียนบางกลุ่มจะการใช้การโหวตเสียงข้างมาก ครูจะชวนคิดว่าเสียงข้างมากอาจไม่ถูกต้องเสมอไป ทั้งนี้ ต้องขึ้นกับปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ เช่น ตัวเองและเพื่อนทั้งกลุ่มมีความรู้เรื่องนี้พอไหม ถ้าไม่พอจะทำอย่างไรให้รู้เพิ่มขึ้นได้ เหตุผลที่เลือกคืออะไร ยืนอยู่บนความถูกต้องหรือไม่ เลือกนำเสนอเรื่องนี้แล้ว เพื่อนๆ หรือน้องๆ จะสนใจหรือไม่ ไม่ใช่ว่าประชาธิปไตยแล้วต้องโหวตแล้วยึดเสียงข้างมากอย่างเดียว คือ **ประชาธิปไตยจะต้องมาจากเหตุผลที่ถูกต้องด้วย**

ครูให้นักเรียนตั้งชื่อกลุ่ม แล้วต้องสามารถให้เหตุผลถึงที่มาของชื่อกลุ่มได้ ครูจะสอนความรู้แนะการเขียนให้นักเรียน เริ่มจากการเขียนบทนำ (Introduction) จะบอกนักเรียนว่าองค์ประกอบของบทนำมีอยู่ ๒ อย่าง คือ หัวใจ (General) กับแก่นของเรื่อง (Thesis Statement) จะยกตัวอย่างว่า ถ้าพูดถึงโรงเรียนห้วยยอดจะพูดถึง

ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนห้วยยอดว่ามีอะไร และประเด็นที่จะเขียนมีกี่ประเด็น ให้นักเรียนลองคิดว่า ถ้านักเรียนจะเขียนเรื่องมวยไทย นักเรียนควรจะมีข้อมูลทั่วไปของมวยไทย นักเรียนจะเขียนถึงจุดความสนใจคนอื่นควรจะเขียนอย่างไร ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นแน่นอนก็คือ การที่นักเรียนจะเขียนแกรมม่าผิด ส่วนใหญ่เกิดจากการนำมาใส่ถูกแล้ว ก็มาแปลกับโปรแกรม ก็จะได้ภาษาที่ไม่เป็นภาษา

“ผมก็เลยสอนว่า ถ้าจะใช้ได้ ประโยคนั้นต้องเป็นประโยคความเดียว คือต้องดูว่า ภาษาไทยเป็นประโยคความเดียวไหม ลองไล่ไปที่ละประโยค พอไล่เสร็จแล้วลอง อ่านว่าเข้าใจไหม มีประธาน กริยา กรรมหรือไม่ ตามรูปแบบที่ครูเคยสอนจะต้องไปสอดคล้องกับข้างหน้าก่อน ก่อนหน้านั้นผมเคยสอนในเรื่องประโยคที่มีหลายรูปแบบ ต้องสอนสิ่งเหล่านี้เข้าไป ”

เมื่อเขียนบทนำแล้ว จะมีแก่นของเรื่อง ซึ่งจะแตกประเด็นว่านักเรียนจะเขียนเรื่องอะไร ประเด็นอะไรบ้าง เช่น เรื่องมวยไทย นักเรียนจะเจาะประเด็นนักมวยที่เขาสนใจเป็นต้น ซึ่งนักเรียนจะต้องมีกระบวนการสืบค้นหาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน

ครูอานนท์เล่าว่า เมื่อนักเรียนเขียนเสร็จแล้ว ครูจะให้นำเสนอผลงานตั้งแต่ขั้นตอนแรกคือ ในกลุ่มของเขามีใครบ้าง มีใครทำหน้าที่อะไร แล้วครูจะคอยตั้งคำถามว่า สิ่งที่นักเรียนทำมาสอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรบ้าง นักเรียนตอบได้ว่า เรื่องแรก คือ การมีเหตุผลในการคิด ในการเลือก ไม่ว่าจะเป็นการเลือกหัวข้อ เลือกสมาชิก หรือการเลือกข้อมูลที่จะใช้ในการเรียบเรียงงานเขียน ทุกคนจะต้องมีเหตุผลในการตัดสินใจ

สุดท้ายครูอานนท์กล่าวว่า เมื่อได้เข้าใจและนำหลักปรัชญา มาใช้ ทำให้ก่อนจัดการเรียนรู้ต้องคิดอย่างรอบคอบ จะถามอะไรนักเรียนก็จะต้องรู้ก่อนว่านักเรียน

มีความรู้ใหม่จริงไหม ต้องวางแผนก่อนว่าจะสอนนักเรียนเรื่องอะไร สอนแล้วจะเกิดผลกับนักเรียนแค่ไหน นักเรียนจะเกิดความเข้าใจอย่างที่ครูวางแผนไว้หรือไม่ หรือจะสามารถต่อยอดได้มากกว่านี้หรือไม่ และเมื่อต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับนักเรียนมากก็ยิ่งเกิดคำถามกับตัวเองบ่อยขึ้น จากที่แต่ก่อนเมื่อจะทำอะไรก็ทำเลย แต่เมื่อใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนที่จะตัดสินใจทำอะไรก็จะต้องคิดรอบคอบมากขึ้น และตั้งคำถามกับตัวเองมากขึ้น

จากที่ได้รับฟังแนวคิดของครูรุ่นใหม่ ทำให้เห็นว่าการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ยังไม่สมบูรณ์ จากตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ของครูอานนท์ จะเห็นว่าครูอานนท์เน้นองค์ประกอบความมีเหตุผลเป็นส่วนใหญ่ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล แต่ยังไม่ได้อธิบายเรื่องของความพอประมาณและการสร้างภูมิคุ้มกันของนักเรียน

สำหรับการที่นักเรียนใช้ภูมิกิลแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ หากครูอธิบายเพิ่มเติมว่าการจะใช้เครื่องมืออะไรในการทำงาน เราต้องมีความรู้ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนเพื่อจะได้ใช้โปรแกรมอย่างถูกต้อง จึงเป็นภูมิคุ้มกันในการเขียนภาษาอังกฤษได้ ก็จะทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้ ซึ่งก็คือเงื่อนไขความรู้นั่นเอง

ผู้เขียนมีความเชื่อว่าหากครูอานนท์จัดการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปอย่างต่อเนื่อง และสังเกตผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ครูอานนท์จะมีความชำนาญ และสุดท้ายครูอานนท์ก็จะเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแจ่มชัด ตกตะกอนความรู้ สามารถนำมาใช้อย่างครบองค์ประกอบในทุกเรื่องได้

What I already **know**

KWL

what I have **learned**

what I **want** to know

គន្ថស្តីសាពី បុណ្យពិព

ครูสุรัสวดี บุญติด

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ครูสุรัสวดีเป็นครูรุ่นใหม่อีกท่านหนึ่ง กล่าววาระะแรกๆ ไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ถึงแม้ว่าเรื่องนี้จะเป็นที่สนใจของโรงเรียน แต่เมื่อได้คุยกับครูอานนท์ ซึ่งเห็นว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด จึงเริ่มสนใจและมาคิดว่าจัดการเรียนรู้อย่างไรให้ลูกศิษย์มีภูมิคุ้มกัน เนื่องจากประเทศไทยต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งมีความสำคัญมาก ทำอย่างไรให้นักเรียนของเรา “รู้เขารู้เรา” จากการใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล จากสื่อมากมายที่นักเรียนจะเข้าถึงได้ นักเรียนจะรู้เรื่องราวของประเทศอื่นๆ ได้ ดังนั้น การแสวงหาความรู้จากการอ่านเป็นสิ่งสำคัญ จะอ่านอย่างไรให้เข้าใจ ซึ่งวิชาที่ตนเองรับผิดชอบเป็นวิชาอ่านเขียน จะจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนอ่านอย่างไร เมื่ออ่านแล้วสามารถสรุปใจความสำคัญได้ ตีความ วิเคราะห์ เปรียบเทียบ นำปัญหามาคิดหาวิธีการแก้ปัญหาได้ จึงใช้เทคนิคการสอนแบบ KWL บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ครูสุรัสวดี

What I already **know**

KWL

what I have **learned**

what I **want** to know

ครูสุรัสวดีอธิบายถึงความหมายของ KWL ว่าคือ ความรู้ที่นักเรียนมีอยู่ก่อนแล้ว เป็นพื้นฐาน (Know) และเขาต้องการที่จะรู้อะไรเพิ่ม เพื่อนำไปต่อยอดได้ (Want) และหลังจากที่ได้เรียนแล้ว นักเรียนได้เรียนรู้อะไรเพิ่ม (Learned) นักเรียนต้องไปอ่าน/ศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการรู้ ซึ่งการที่ครูกระตุ้นโดยใช้คำถามในแต่ละชั้น จะทำให้นักเรียนสามารถใช้ประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับเนื้อหาใหม่เพื่อต่อยอดการเรียนรู้ออกไปอย่างเป็นกระบวนการ

การจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการภาษาอังกฤษสู่สากล (อ่านเขียน) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีเป้าหมายให้นักเรียนเข้าใจโครงสร้างของประโยค สามารถแปลความหมายจากประโยคได้ สามารถวิเคราะห์และตีความเรื่องที่นักเรียนอ่านได้ วิธีสอนคือให้นักเรียนวิเคราะห์ลักษณะของตัวละคร ผ่านโมเดล KWL บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยครูตั้งคำถามในขั้นตอนสุดท้าย “ถ้านักเรียนเป็นตัวละครตัวนี้ในเรื่องจะทำอย่างไร” เพื่อครูจะได้สอดแทรกโดยให้วิเคราะห์ความพอประมาณ เหตุผล ภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้และคุณธรรมของตัวละคร

สอนโครงสร้างประโยค

เพื่อความเข้าใจและสามารถวิเคราะห์จากการอ่าน

ครูสุรัสวดีเล่าว่าวิชาภาษาอังกฤษสู่สากล (อ่านเขียน) เป็นหนังสืออ่านนอกเวลา แต่ใช้เวลาเรียน ๑๗ คาบ ครูไม่ได้สอนการวิเคราะห์อย่างเดียว แต่สอนโครงสร้างภาษาอังกฤษด้วย เนื่องจากปัญหาของนักเรียน คือ อ่านไม่รู้เรื่องเพราะไม่รู้โครงสร้างประโยค ดังนั้น เมื่อสอนเรื่องชนิดของคำเสร็จ ก็จะสอนในเรื่องของโครงสร้างประโยค เพื่อให้นักเรียนจะเข้าใจและสามารถนำความรู้มาใช้อ่านให้เข้าใจ และสามารถวิเคราะห์เรื่องราวได้

ครูสุรัสวดีจะศึกษานักเรียนของตนเองแล้วแบ่งนักเรียนเป็น ๓ กลุ่มในแต่ละห้องเรียน คือ กลุ่มอ่อน กลุ่มปานกลาง และกลุ่มเก่ง ทั้งนี้ เพื่อครูจะได้รู้จักนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้อง และเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการให้นักเรียนทำงานกลุ่ม กลุ่มละประมาณ ๔-๕ คน ครูจะให้อิสระในการเลือกกลุ่มของนักเรียนโดยให้เลือกความสามารถ บางครั้งก็เกิดปัญหาว่าเด็กเรียนเก่งจะจับกลุ่มเก่งด้วยกัน ครูจะบอกว่างานที่ให้ทำภายในกลุ่มนั้นต้องการคนมีความสามารถหลากหลาย เช่น ความสามารถด้านภาษา ความสามารถด้านศิลปะ เป็นต้น ดังนั้น เด็กที่เก่งด้านการเขียน การอ่าน อาจจะไม่เก่งด้านศิลปะ แต่เด็กเรียนอ่อนอาจจะเก่งด้านศิลปะ ทุกคนจึงมีความหมายและมีคุณค่าภายในกลุ่มของตนเอง เป็นการสอนให้นักเรียนใช้เหตุผลคิดวิเคราะห์ในการเลือกกลุ่มทำงาน เมื่อนักเรียนจัดกลุ่มเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูให้นักเรียนหาเรื่องที่จะมาวิเคราะห์ลักษณะตัวละคร โดยแนะนำให้นักเรียนไปดูที่ร้านหนังสือ หา นิยายหรือเรื่องสั้นที่สนใจว่ามีอะไรบ้าง ครูจะถามเหตุผลของแต่ละคน แล้วให้นักเรียนช่วยกันเลือก ตามเหตุผลและความเหมาะสม เมื่อนักเรียนเลือก ครูจะถามว่า ทำไมถึงเลือก มีความรู้เรื่องนี้มาก่อนหรือไม่ มีความรู้อะไรบ้าง อาจจะ เป็นความรู้ที่ทั้งถูกและผิด ครูจะทดสอบและสังเกตว่าเขามีความรู้พื้นฐาน

อะไรบ้าง เพื่อตรวจสอบหรือประเมินความรู้เดิมของนักเรียน เป็นการสร้าง
ภูมิคุ้มกันของครูในการสอนว่าถ้านักเรียนรู้อยู่แล้ว ครูจะต้องชี้แนะอะไรเพิ่มเติม
อีก แล้วครูกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยสิ่งที่นักเรียนอยากรู้

ครูจะช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะไปสืบค้น
ข้อมูล ครูสุรัสวดีกล่าวว่า รู้สึกภูมิใจมากที่สุดในช่วงนี้ เพราะนักเรียนเกิดความ
อยากรู้ อยากจะเห็น

ในขั้นตอนการ Learned คือ เมื่อนักเรียนต้องการจะรู้อะไร ก็จะตั้งใจไปหาคำตอบ
เอง โดยครูจะไม่เห็นว่าต้องได้คำตอบทุกคำถาม เพราะคิดว่าจะระหว่างทางที่นักเรียน
ไปหาคำตอบเขาได้ความรู้อื่นๆ กลับมามากมาย ครูมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษา
หรือเป็นที่เลี้ยง และชี้ช่องทางในการสืบค้นเพิ่มเติมให้นักเรียน แล้วจะชวน
นักเรียนพูดคุยด้วยความเป็นกันเอง เมื่อนักเรียนมีปัญหาก็เข้ามาถาม
เข้ามาคุย มีหลายครั้งที่ครูได้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กับนักเรียน ครูจึงใช้ภาษาอังกฤษ
มาช่วยในการสร้างการเรียนรู้ และให้ไปหาคำตอบจากสื่อออนไลน์หรือสื่ออื่นๆ
ในขั้นนี้ ครูคาดหวังให้นักเรียนสามารถตีความจากการอ่านได้ สรุปใจความจาก
เรื่องที่อ่านได้ เกิดความรู้เพิ่มขึ้น โดยในกระบวนการสอน ครูจะให้ให้นักเรียนได้ฝึก
ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ในการนำข้อมูลจากเว็บไซต์มาใช้ ครู
จะปลูกฝังให้นักเรียนเขียนแหล่งอ้างอิงของงานด้วย เป็นการฝึกให้นักเรียนต้อง
มีคุณธรรมในการนำข้อมูลมาใช้ ไม่ใช่ไปคัดลอกเขามาเฉยๆ และในขั้นตอน
สุดท้าย นักเรียนต้องนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบว่าถ้าเขาเป็น
ตัวละครตัวนั้น เขามีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร โดยครูจะโยงเข้าสู่คำถามที่
สอดคล้องกับหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข แล้วชวนให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ แลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นกันในชั้นเรียน

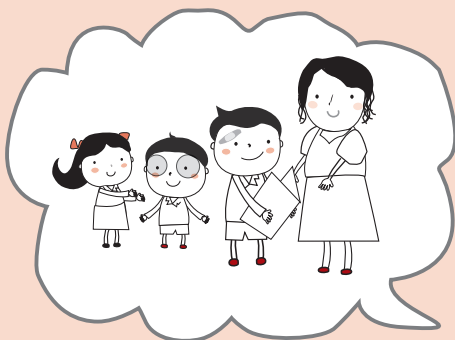

“ครูจะตั้งคำถามปลายเปิด เช่น นักเรียนคิดว่าการกระทำของเรามี้อักับจุลียตมึความพอประมาณ ไหม และจะถามเพื่อนกลุ่มอื่นๆ ใหแแสดงความคิดเห็นว้าเพื่อนตอบถูกไหม และช่วยอธิบายว้าความคิดของเขาเป็นอย้าไร เป็นการแลกเปลีย่นความเห็นกัน ครูจะรู้เลยว้านักเรียนเข้าใจ ค้าว้า "พอประมาณ" ชัดเจนหรือไม๊ ทุกคนมีโอกาสที่จ้ะได้ตอบและให้เหตุผล ค้าตอบไมมีถูก ผิด แต่ต้องสามารถพยายามอธิบายได้ว้าเหตุผลของตัวเองคืออย้าไร

ลัั้งที่ครูภูมิใจมาก คือ นักเรียนใช้ค้าว้า Why เพิ่มมากขึ้น ปกติจะใช้แต่ค้าว้า What แต่ตอนนี๊ถามว้าทำไมเป็นแบบนี้ ทำไมเป็นแบบนี้ นักเรียนจะมีเหตุผลมากยิ่งขึ้น ซึ่ง ค้าถามนี้จ้ะใช้ได้ในชีวิตจริง มีอย้าไรต้องคิดให้กว้างและต้องหาค้าตอบมา ”

จากการเล้าเรีองของครูสุรัสวดี เห็นได้ว้าเทคนิคการสอนแบบ KWL น่าสนใจมาก เพราะเป็นกระบวนการที่ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ ที่สำคัญคือทักษะการหาความรู้ ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการที่นักเรียนได้ทบทวนและวิเคราะห์ตัวเอง ว้ารู้อย้าไร ไม่รู้อย้าไร เมื่อรู้ว้าไม่รู้และต้องการรู้เพิ่ม หรือถ้าความรู้เดิมที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอ ก็จ้ะต้องไปค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งนักเรียนต้องฝึกทักษะในการหาความรู้ว้าจะสามารถหาความรู้ได้อย้าไร ด้วยวิธีไหน เพื่อให้ได้ความรู้ที่ถูกต้องชัดเจน นอกจากนี้ ครูยังชี้แนะให้นักเรียนค้นหาความรู้และนำความรู้มาใช้อย่างมีคุณธรรม

គន្ធរង ទំនុក

ครูชญ จันพุ่ม

ครูชญได้เล่าว่า ตอนแรกที่เข้ามาบรรจุในโรงเรียนห้วยยอด ไม่ได้เห็นคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่สิ่งที่ท่านผอ.สมจริง อินทรักเดช พูดให้ฟังบ่อยๆ คือ “ผู้ที่ได้ทำงานชิ้นนี้ถือเป็นคนโชคดีที่ได้รับใช้เบื้องพระยุคลบาท มหาราชมีแค่ไม่กี่พระองค์ ผอ.ภูมิใจที่ได้ทำงานนี้” ทำให้เกิดความรู้สึกตระหนักว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องหลักของโรงเรียน จึงเริ่มศึกษาอย่างจริงจัง เมื่อศึกษาดีแล้วพบว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกระบวนการคิด คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ พอไปสอนนักเรียนก็ใช้วิธีตั้งคำถามนักเรียน บางคำตอบของนักเรียนเป็นสิ่งที่ครูคาดไม่ถึงว่านักเรียนจะคิดได้ และต้องถือว่าตนเองโชคดีที่อยู่ใกล้ครูจรรยาพรณ มีโอกาสได้เห็นกระบวนการสอนของครูจรรยาพรณตั้งแต่ต้นทำให้เกิดความเข้าใจ และนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการสอนของตนเอง

ครูชญจึงได้พัฒนาโมเดล KHUNPA ซึ่งเป็นกระบวนการสอนที่เน้นให้นักเรียนใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ผลิตชิ้นงานใหม่ โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะการสื่อสาร สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอความคิดเห็นภายในกลุ่ม การเรียนรู้ร่วมกัน นำไปสู่การเปิดใจ ช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยที่สมาชิกในกลุ่มนำศักยภาพที่ต่างกันมาช่วยกันสร้างสรรค์ชิ้นงานให้สมบูรณ์ มีคุณค่า พร้อมนำเสนอให้เพื่อนต่างกลุ่มเรียนรู้ร่วมกันต่อไป อีกทั้งกระบวนการกลุ่มจะช่วยฝึกให้นักเรียนมีคุณธรรมในด้านต่างๆ เช่น ความสามัคคี การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ภาวะผู้นำ ผู้ตาม ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา

ครูขงกล่าวว่าได้ทดลองใช้โมเดล KHUNPA กับการสอนเรื่องอิศรณณภษณต ซึ่ง
เป็นเรื่องเกี่ยวกับสภษณต ดังนี้

- Know คือ เป็นขั้นนำให้นักเรียนเตรียมตัวก่อนเข้า
บทเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทเรียน
และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย โดยครูกระตุ้นความสนใจ
นักเรียนด้วยการนำภาพสื่อเกี่ยวกับสภษณตต่างๆ มาให้นักเรียน
ทาย ก่อนนำเข้าสู่บทเรียนเรื่องอิศรณณภษณต

- How เป็นการสอนให้นักเรียนรู้วิธีการหาความรู้ที่
เกี่ยวข้องกับการเรียนที่ตนจะเรียนรู ด้วยการให้นักเรียนช่วยกันระดม
ความคิดเห็นว่า จะสามารถค้นหาความรู้เกี่ยวกับสภษณตได้จาก
ที่ไหน อย่างไรบ้าง แล้วช่วยกันสรุปในช่วงท้ายถึงวิธีหาข้อมูล
และการเลือกข้อมูลที่น่าเชื่อถือก่อนหาข้อมูลจริง

- Unity การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มนี้ครูหวังให้
นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ยอมรับ และช่วยเหลือซึ่ง
กันและกัน หลังจากที่นักเรียนเรียนสภษณตครบ ๒๖ บทแล้ว
โดยครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามสมัครใจกลุ่มละ ๔-๕ คน และ
ตกลงบทบาทหน้าที่กันว่าใครจะทำอะไร

ครูจะมีใบงานแจกนักเรียนทุกคน เป็นสภษณตที่มีช่องว่างเว้นไว้ให้นักเรียนเติมคำ
ให้สมบูรณ์ (เช่น คำว่า อิศรณณชาญกลอนอักษรสาร เทศนาคำไทยให้เป็นทาน
โดยตำนานศุภอรรถสวสดี ก็จะมีช่องว่างเว้นไว้ให้นักเรียนเติม) บางส่วนมีถอด
ความไว้ให้ บางส่วนไม่มี เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนให้นักเรียนอยากเรียนรู้
แทนการบอกสอนตรงๆ

หลังจากนั้น ครูให้กลุ่มเลือกถอดความจากบทกลอน ๒ บทที่สมาชิกในกลุ่มสนใจ เพื่อเข้าใจความหมายแล้วดูว่า ตรงกับสุภาษิตอะไร และนำไปใช้อย่างไร ในขั้นตอนนี้ ครูต้องการให้นักเรียนคิดวิเคราะห์โดยใช้เหตุผลว่าสุภาษิตที่ตนเองเลือกมา ของใครมีความสอดคล้องกับกลอน ๒ บทในอิศรญาณภาษิตมากน้อยแค่ไหน ความยากง่ายของสุภาษิตที่นักเรียนเลือกมาเหมาะสมกับความสามารถของกลุ่มตนที่จะเข้าใจและนำไปทำงานต่อหรือไม่

- New คือการให้นักเรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้(กลอน ๒ บท) มาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ครูให้นักเรียนทำสมุดนิทาน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกันคิดได้เต็มที่ว่า จะวางโครงเรื่องอย่างไร จะทำหนังสืออย่างไร รูปแบบ ขนาดตามแต่กลุ่มตกลงและสร้างสรรค์ ครูต้องการให้นักเรียนคิดได้เองถึงศักยภาพของตนเองกับเวลาที่มี นักเรียนควรจะต้องนิทานความยาวกี่หน้า และที่สำคัญนักเรียนต้องบอกครูได้ว่า ทำไมจึงทำหนังสือแบบนี้ ครูต้องการให้นักเรียนสามารถบอกเหตุผลในการทำงานได้

- Peer Assist เป็นกระบวนการฝึกให้นักเรียน ได้วิพากษ์เพื่อนด้วยใจเป็นกลาง ช่วยเหลือ เต็มเต็ม ให้เพื่อนทำงานได้ดีขึ้น ต้องมีวิธีการพูดให้เพื่อนไม่เสียใจ และเจ้าของผลงานสามารถเปิดใจยอมรับข้อคิดเห็นจากเพื่อนและนำมาปรับปรุง เพื่อทำชิ้นงานเป็นสมุดนิทานที่น่าสนใจต่อไป

- Application คือ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เป็นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาตั้งแต่ต้นมาพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ เพื่อเผยแพร่เรื่องราวดีๆ ให้กับเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ผ่านการจัดนิทรรศการ

ครูชฎกตัวอย่างนักเรียนกลุ่มหนึ่งเลือกภาชิตบทที่ว่า “เห็นตอหลักปักขวาง
หนทางอยู่ พิเคราะห์ดูครุททั้งแล้วจึงถอน” มาแต่งเป็นเรื่องของเด็กผู้หญิงสอง
คนที่สอบตก แล้วก็ท้อแท้กับเรื่องการเรียน แต่เขาใช้ความมานะพยายามที่
จะก้าวผ่านด้วยการที่จะตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ด้วยการอ่านหนังสือ ค้นคว้า
สอบถามจากคุณครู ครูชฎกล่าว่าประโยชน์เกิดขึ้นตรงนั้น นักเรียนนำสิ่งที่
ได้เรียนรู้มาปรับใช้กับสถานการณ์ใกล้ตัว นิทานที่เขาทำขึ้นมาอาจจะออกมา
ไม่สวยเลย แต่ครูไม่ได้มองว่าหนังสือไม่สวย ครูมองว่านักเรียนได้เรียนรู้มาก
กว่าผลของชิ้นงานที่ออกมา หรือการที่ทำให้นักเรียนห้อง ๓/๓ (นักเรียนห้อง
อ่อน) ทำหนังสือหนึ่งชิ้นมาส่งครูได้ แม้ว่าจะไม่สวยเหมือนของนักเรียนห้อง
๓/๑๑ (นักเรียนห้องเก่ง) แต่ครูก็ประทับใจมาก **เพราะเป็นกลุ่มนักเรียนที่
ไม่เคยส่งงานครูเลย”**

“เด็กเรียนเก่งบอกว่า เราจะแบ่งงานกัน ใครเขียนหนังสือเก่งก็ให้เขาเขียน
ใครระบายวาดรูปเก่งก็ให้เขาวาดแล้วพวกเราช่วยกันระบายสี สำหรับเด็ก
เรียนอ่อนจะบอกว่า ต้องช่วยกันทำงาน งานถึงจะเสร็จ ช่วยกันเขียน ช่วยกัน
วาดแล้วก็ระบายสี ถ้าไม่ช่วยกันงานมันก็จะไม่เสร็จ”

“เรียนแบบนี้สนุกกว่าครูสอนอยู่คนเดียว
หน้าห้องเรียน การที่ได้เขียนบ้าง
วาดรูปบ้าง ได้ทำในสิ่งที่ชอบ
ดีกว่ามานั่งแล้วอ่านจากใบงาน”

ฟังเทคนิคการสอนของครูรชฎแล้ว น่าสนใจที่ครูรุ่นใหม่ของโรงเรียนห้วยยอด ได้พยายามพัฒนาโมเดลของตนเองและพยายามสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ แม้ว่าครูรชฎจะยังไม่ได้พูดถึงกระบวนการให้นักเรียนฝึกนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างชัดเจน นอกจากเรื่องของการให้เหตุผลในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของนักเรียน แต่โมเดลดังกล่าว พอจะเห็นเงื่อนไขที่ครูตั้งให้นักเรียนใช้หลักปรัชญาในการทำงานอยู่บ้าง อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นคือ ครูสามารถนำชุดคำถามพัฒนากระบวนการคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสอดแทรกได้ในทุกขั้นตอน ซึ่งในช่วงแรกๆ ครูและนักเรียนจะอาจเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน แต่เมื่อครูมีความชัดเจนขึ้น และสามารถแตกชุดคำถามให้ลึกขึ้น และครอบคลุมครบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูจะสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจ และเห็นคุณค่าในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ในที่สุด

ผู้เขียนวิเคราะห์ได้ว่า กระบวนการสอนของครูรชฎมีการสอดแทรกเงื่อนไขที่ให้นักเรียนได้ฝึกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

พอประมาณ

>> ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกอิสรณภณภาษิตจำนวน ๒ บท จาก ๒๖ บท ตามที่นักเรียนสนใจ ตามศักยภาพของนักเรียน และการให้นักเรียนทำหนังสือนิทานโดยไม่จำกัดรูปแบบ ภายในเวลาที่กำหนด

มีเหตุผล

>> ครูให้นักเรียนตัดสินใจเลือกทำสิ่งต่างๆ ตามสมัครใจ แต่ต้องสามารถชี้แจงเหตุผลได้ เช่น เลือกกลุ่มเพื่อนที่สนิท รู้จักกัน หรือการทำหนังสือเล่มเล็ก นักเรียนต้องมีเหตุผลที่จะชี้แจงครูได้ว่า ทำไมจึงทำหนังสือเล่มขนาดนี้ หรือเลือกทำหนังสือรูปแบบนี้เพราะอะไร ตลอดจนการให้นักเรียนในกลุ่มคุยกัน วิเคราะห์และคัดเลือกสุภาษิตเพื่อมาแต่งเป็นนิทาน ซึ่งนักเรียนต้องคุยกันโดยใช้เหตุผล

ภูมิคุ้มกัน

>> การที่ครูให้นักเรียนคุยตกลงกันในการทำงานกลุ่ม และแบ่งงานกันทำตามความสามารถของนักเรียน พอจะมองเห็นความพอประมาณและภูมิคุ้มกันในการทำงานของนักเรียน แต่ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้น ครูควรต้องให้นักเรียนนำหลัก ๓ หัวง ๒ เงื่อนไขมาใชวางแผนการทำงาน โดยครูอาจตั้งคำถามให้เด็กคิด เช่น จะมีวิธีการทำงานอย่างไร ใช้เวลาเท่าไร ใช้วัสดุอุปกรณ์อะไร หามาได้อย่างไร มีใครรับผิดชอบทำอะไรบ้าง ทำไมจึงทำเช่นนั้น เพื่อครูจะได้เห็นวิธีคิดของนักเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนสามารถคิดและทำงานได้ดียิ่งขึ้น และทำให้นักเรียนเข้าใจวิธีการทำงานด้วยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการวางแผน

การกำหนดให้นักเรียนนำผลงานมานำเสนอให้เพื่อนๆ ช่วยกันเติมเต็ม ก่อนจัดเป็นรูปเล่มเพื่อนำออกไปจัดนิทรรศการ เป็นการฝึกคุณธรรมในเรื่องการช่วยเหลือเติมเต็มให้ความเห็นเพื่อนอย่างกัลยาณมิตร ยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น ดังกล่าวไว้แล้วเป็นสิ่งที่ดี และจะดียิ่งขึ้นถ้าครูได้ตั้งคำถามชวนนักเรียนคิดให้รอบคอบ ให้เข้าใจถึงมาตรฐานของการทำงาน เพื่อนำมาพัฒนางานจนกระทั่งเป็นชิ้นงานสมบูรณ์ เป็นการฝึกการทำงานอย่างละเอียดรอบคอบ

ความรู้

>> ในขั้น How เป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักวิธีการหาความรู้ และถ้าครูย้ำในขั้นตอนของการทำงานบ่อยๆ จะทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการต้องมีความรู้ที่ถูกต้องก่อนการทำงาน

คุณธรรม

>> คุณธรรมที่นักเรียนใช้การทำงานกลุ่มให้สำเร็จคือ ความสามัคคี ช่วยเหลือกัน และความรับผิดชอบในการทำงาน

ในการปลูกฝังปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูชุมชนจะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ถ้าช่วงท้ายของกระบวนการสอน ครูชุมชนชวนให้นักเรียนถอดบทเรียนจากการทำงาน แล้วนำมาเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งครูจำเป็นจะต้องชวนคุยเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นว่าได้ใช้หลักปรัชญาตรงไหน อย่างไร

จากการเล่าเรื่องประสบการณ์สอนดังกล่าว ทำให้ผู้เขียนเห็นศักยภาพของครูรุ่นใหม่ในโรงเรียนห้วยยอด ก็คาดหวังว่าการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างเด็กให้มีอุปนิสัย "พอเพียง" จะไม่หยุดอยู่กับที่ สามารถพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ถึงแม้ว่าเมื่อครูรุ่นเก่าต้องจากไปตามวาระก็ตาม

นักเรียนนำหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง
ไปใช้ในชีวิต

>> นักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิต

ผลผลิตของความพยายามของผู้บริหาร และครูในการปลูกฝังหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่เด็กนักเรียน ทั้งในการเรียนภาคทฤษฎี และนำลงสู่ภาคปฏิบัติ ทำให้นักเรียนมีหลักคิดในการดำเนินชีวิต ทำงานมีคุณภาพขึ้น และมีความสุขในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"เมื่อก่อนเป็นคนที่คาดหวังกับตัวเองไว้มาก อยากรียนพิเศษเพื่อที่จะได้คะแนนดีๆ แต่ตอนหลังก็มาคิดว่าทำไมไม่เริ่มที่ตัวเองก่อน ต้องมีความเชื่อมั่นว่าตัวเราสามารถทำได้ เมื่อเราผ่านกระบวนการคิดในเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมาแล้ว ก็ต้องสามารถบริหารเวลา และการเรียนได้ทั้งหมดเช่นกัน โดยการพิสูจน์ว่าถ้าไม่เรียนพิเศษแล้ว เราก็สามารถทำคะแนนได้ดี โดยที่เราต้องเพิ่มเวลาให้เรียนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหนังสือหรือการทำแบบฝึกหัดต่างๆ ทำให้รู้ตัวว่าเรามีข้อบกพร่องตรงไหนก็ไปปรับแก้จุดนั้นๆ ได้"

นางสาวสุชานาฏ หนูขาว

"ผลที่ได้จากการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงคือ เมื่อก่อนทำอะไรก็จะไม่คิดเท่าไร แต่ตอนนี้ทำอะไรก็ต้องคิดถึงมีเหตุผลก่อน เมื่อมีเหตุผลในการกระทำ ทุกคนก็จะยอมรับได้ เมื่อก่อนจะใช้อารมณ์ ถือความคิดตัวเองเป็นใหญ่ เดี่ยวนี้จะรับฟังคนอื่นมากขึ้น ข้อดีคือทำให้อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข"

นางสาวการุณภาค บุญมาก

"รู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงของตนเองหลังจากได้เรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนเข้าใจแล้ว คือ เมื่อจะตัดสินใจเรื่องอะไรในแต่ละเรื่อง จะรู้จักใช้เหตุผลมากขึ้นจากเมื่อก่อนมาก รู้จักคิดอย่างเป็นระบบ เหตุผลมาก่อนอารมณ์"

นางสาวปาลิตา แซ่เขียว

"ช่วงแรกที่ได้เข้ามาศึกษาในโรงเรียนนี้ไม่เข้าใจ ไม่รู้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร แต่เมื่อได้ทำโครงการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาภาษาไทยกับอาจารย์จรรยาพรณ เย่าเมือง ซึ่งเป็นกระจกส่องให้ได้เรียนรู้ คิดอย่างมีเหตุ มีผล มีสติ ทำให้เห็นถึงการเชื่อมโยงกันระหว่างการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นทฤษฎีและนำมาสู่การลงมือปฏิบัติจริง และนั่นก็เป็นการจุดประกายการเรียนรู้ครั้งแรกที่ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จนทำให้เปลี่ยนความคิดจากเดิมที่เข้าใจว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวข้องกับการเกษตรเท่านั้น มาเป็นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความหมายกว้างแต่ครอบคลุมและใช้ได้จริงกับทุกสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

หากจะเปรียบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็เหมือนกับน้ำที่สามารถเปลี่ยนรูปร่างได้ตามภาชนะ คือ เราสามารถปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ได้ อย่างเช่นตอนไปจัดกิจกรรมพาน้องเรียนเล่นที่ชุมชนห้วยม้าลอย จังหวัดสุพรรณบุรี เราเตรียมอุปกรณ์ทำกระปุกออมสินประมาณ ๒๐๐ ใบ แต่ใส่ถุงดำไว้เลยหาย เพราะเราคงคิดว่าเป็นถุงขยะ จึงเอาไปทิ้ง ทำให้ต้องเปลี่ยนกิจกรรมใหม่เป็นเล่นทานการและมีเพื่อน ๆ เข้ามาช่วย จึงทำกิจกรรมวันนั้นดำเนินไปได้ด้วยดี เราจึงได้เรียนรู้ว่าการมีสติและความสามัคคีจะทำให้ก้าวข้ามผ่านปัญหาอุปสรรคไปได้

วันนี้เราเป็นนักเรียนแกนนำแล้ว สิ่งที่จะต้องทำ คือ เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับคนอื่นได้ ซึ่งเริ่มจากคนใกล้ตัวก่อน แล้วขยายสู่คนอื่น ๆ ในสังคม แต่ละคนก็จะขยายต่อไปเรื่อยๆ เป็นการสร้างโอกาสแห่งการเรียนรู้ไม่จบสิ้น ต้องขอบคุณความไม่รู้ในวันนั้นที่ทำให้รู้แล้วในวันนี้ว่าการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ทำให้ตัวเองมีความสุขมากขึ้น เพราะรู้จักที่จะใช้ชีวิตอยู่บนความไม่ประมาท มีสติ ใจเย็นลง คิดวางแผนก่อนลงมือทำมากขึ้น รู้จักการแบ่งปัน มีจิตสาธารณะทำประโยชน์ให้แก่สังคมและเพิ่มคุณค่าให้กับตัวเอง"

นางสาวทิพย์มณี มีจิตระ

นอกจากศิษย์ปัจจุบันจะสะท้อนการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตแล้ว ศิษย์เก่าของโรงเรียนห้วยยอดก็ได้สะท้อนหลักคิดนี้ที่ติดตัวพวกเขามาจากโรงเรียนจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

"ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น**หลักคิดที่สามารถเชื่อมโยงได้กับการดำเนินชีวิต** นั่นคือ ก่อนทำอะไรต้องระลึกละเอียดว่า สิ่งที่ทำนั้นทำไปทำไม มีความพอดีไหม ทำแล้วตัวเราและคนรอบข้างจะมีความสุขไหม เรามีความรู้รอบรู้รอบคอบแล้วหรือยัง...

เมื่อครั้งได้ทำโครงการศึกษาชีวิตบุคคลต้นแบบ จึงได้แรงบันดาลใจ ทำให้ตนเองเป็นคนประหยัด มีความอดทน ขยันขันแข็ง กตัญญู และ**จากการถอดบทเรียนหลังทำโครงการ ก็ได้เรียนรู้ว่าทุกขั้นตอนในการทำโครงการ หากขาดหลักคิด 'พอเพียง' การทำงานจะไม่ประสบความสำเร็จ** อันดับแรก ต้องมีความพอประมาณในเรื่องของเวลา ต้องแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมและการเรียนให้ได้ รวมถึงความพอประมาณในเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ และต้องมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักแก้ปัญหา และที่สำคัญต้องมีความรู้ในการจัดทำโครงการ รู้จักการวางแผนงาน นอกจากนี้ ต้องมีคุณธรรมในการทำงาน อาทิ ความอดทน ความสามัคคี ความเสียสละภายในกลุ่ม และเมื่อมาเรียนในระดับมหาวิทยาลัยได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัย นั่นคือ การประพฤติตนให้มีความพอดี ไม่ทำให้อีกคนอื่นเดือดร้อน แต่ทำให้ตนเองและคนรอบข้างมีความสุข ใช้เหตุผลในการทำหรือคิดสิ่งต่างๆ มีความรอบรู้ ใฝ่เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ"

นางสาวหนึ่งฤทัย ภูแก้ว

ปัจจุบันศึกษาอยู่ที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ปี ๒

"มีความเข้าใจว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักคิด ที่มาช่วยปรับเปลี่ยน กระบวนการ หรือจัดระเบียบความคิด หรือวิธีคิดใหม่ ให้มีการคิดอย่างเป็นระบบ ระเบิดระว่าง มีขั้นตอน และคิดด้วยเหตุผลอย่างสมเหตุสมผล เช่น ต้องการซื้อเสื้อผ้า รองเท้า โทรศัพท์ นั้น เหมาะสมกับความต้องการแค่ไหน สาเหตุที่ต้องการซื้อนั้น เพราะตามค่านิยมปัจจุบันหรือเพราะมีความจำเป็นที่ต้องใช้ทดแทนของเก่าที่เสียไป และ สิ่งที่ต้องการนั้นจะเป็นภาระหรือสร้างความลำบากให้กับตนเองหรือครอบครัวมากน้อย เพียงใด เป็นต้น ส่วนในเรื่องการกระทำในชีวิตประจำวัน ได้ใช้ในการวางแผนชีวิต ในแต่ละวัน การแบ่งเวลา การใช้เงิน การเรียน การทำกิจกรรมต่างๆ โดยทุกอย่าง นั้นได้นำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อน ๑ มิติ เข้ามาใช้หรือช่วยปรับความคิดและ วิเคราะห์ก่อนจะทำ"

นายกสิสิทธิ์ ศรีนันต์

จากการรับฟังความคิดของตัวแทนนักเรียน ทำให้เห็นภาพหลักคิดที่มีอยู่ในตัวนักเรียน ซึ่งพวกเขาคือเยาวชนของชาติที่มีคุณภาพ มาลองดูว่าผู้ปกครองของนักเรียนคิดอย่างไร

"เมื่อลูกได้มาทำกิจกรรมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลูกมีความคิดที่ดูโตเป็นผู้ใหญ่มากจนผมนึกไม่ถึง แรกๆ ผมก็ไม่ค่อยเข้าใจว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นยังไง พอลูกกลับจากกิจกรรมหรือค่ายมาก็จะเล่าให้ทุกคนในบ้านฟังเป็นประจำ ก็เริ่มเข้าใจขึ้น ลูกเองก็ดูพัฒนาขึ้น ผมสนับสนุนเต็มที่เพราะเป็นการทำความดีและได้เรียนรู้ หาประสบการณ์ใหม่ๆ อย่างหนึ่งที่ห่วง คือ การแบ่งเวลา ผมจะเตือนบ่อยๆ ว่าต้องรู้จักแบ่งเวลาเรียนกับเรื่องนี้ แต่ลูกก็จัดการได้ดี มีกิจกรรม วัน เวลา ที่ไหน ลูกก็จะบอกให้ผมทราบล่วงหน้าก่อน ผมรู้สึกดีใจและภูมิใจที่ลูกได้ทำตรงนี้ ขอบคุณคุณครูทุกท่านที่สอนและให้โอกาสลูกผมได้ทำความดี

นายณพพร มีจิต

ผู้ปกครองของนางสาวทิพย์มณี มีจิต

ผู้อำนวยการคนใหม่
รับไม้ต่อขับเคลื่อน
ปรัชญาขอเศรษฐกิจพอเพียง

>> ผู้อำนวยการคนใหม่ รับมือต่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อถึงวาระเกษียณอายุราชการของผอ. สมจริง อินทรรักเดช โรงเรียนห้วยยอด ได้มีโอกาสต้อนรับ ผอ. พิไชย ชั่งคิด ผู้อำนวยการคนใหม่มาดำรงตำแหน่งแทนแล้วผอ.พิไชยจะดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนห้วยยอดให้รู้ตื้นหนาไปได้อย่างไร ผู้อ่านต้องติดตามเรื่องราวต่อไปค่ะ แต่ก่อนจะรับรู้เรื่องราวการรับมือต่อเพื่อขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนห้วยยอด คงต้องทำความรู้จักกับท่านผอ. พิไชย ชั่งคิด เสียก่อน เพื่อจะได้ทราบว่าผอ.พิไชยมีแนวคิดในการทำงานและการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

ผอ.พิไชยเกิดที่จังหวัดนครศรีธรรมราช แต่ต่อมาครอบครัวได้อพยพมาอยู่ที่จังหวัดตรัง ผอ.พิไชย ได้ศึกษาเล่าเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดตรัง เมื่อจบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็รับราชการด้านการศึกษาและก้าวหน้ามาตามลำดับ จนได้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา

ผอ.พิไชย ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า เมื่อตนเองต้องมาดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนห้วยยอดไม่หนักใจอะไร และคิดว่าไม่ใช่เรื่องยากสำหรับท่านที่ต้องดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อจากท่านผอ.สมจริง เพราะท่านเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพอสมควร และได้ใช้หลักปรัชญาฯ นี้ สร้างคุณธรรมให้กับนักเรียนที่โรงเรียนเดิม (โรงเรียนทุ่งยาวผดุงศิษย์ ซึ่งเป็นสถานศึกษาพอเพียง) ก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนห้วยยอด

“เริ่มจากการศึกษาวัฒนธรรมองค์กรเป็นอันดับแรก และพอจะทราบว่า โรงเรียนห้วยยอด มีจุดแข็งคือ อดีตผู้อำนวยการและทีมงานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างดี ทำให้มีความเชื่อมั่นในความเข้มแข็งของโรงเรียน แต่ก็มีอุปสรรคอยู่ในเรื่องความเชื่อ การต่อต้านทางความคิด ซึ่งเป็นเรื่องที่มีทุกองค์กร การยอมรับต้องใช้เวลา แต่ไม่ใช่เรื่องยาก โรงเรียนมีวิสัยทัศน์ที่ดีว่า "โรงเรียนห้วยยอดเป็นโรงเรียนชั้นนำในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล" ผมเดินตามวิสัยทัศน์ เพราะวิสัยทัศน์เกิดจากการที่ครูในโรงเรียนได้ร่วมคิด ”

ผอ.พิชัยกล่าวว่าวัฒนธรรมของโรงเรียนห้วยยอด "ทุกวันจันทร์พบผู้บริหาร" รองผู้อำนวยการพูดคุยกันกับแต่ละฝ่ายให้เป็นมติดังค์คณะบุคคลก่อนที่จะนำไปประชุมครู แจกครูให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกเรื่องของโรงเรียน ประกอบกับท่านผอ.พิชัยเป็นศิษย์เก่ารุ่นที่ ๑๒ และเป็นคนแรกของโรงเรียนห้วยยอดที่เป็นผู้อำนวยการ ทำให้ท่านผอ.พิชัย มีความตั้งใจที่จะพัฒนาให้โรงเรียนประสบความสำเร็จขึ้น

ผอ.พิชัย มาดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนห้วยยอดเมื่อปี ๒๕๕๕ ท่านมองภาพรวมของโรงเรียนและมีความคิดว่า การมีส่วนร่วม และมีความรู้ความเข้าใจตรงกันของทุกฝ่าย จะทำให้การทำงานลุล่วงไปด้วยดี ท่านเห็นความสำคัญของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนห้วยยอด จึงเต็มใจและพร้อมที่จะขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังนักเรียนให้มีอุปนิสัย "พอเพียง" ต่อจากท่านผู้บริหารคนเดิม แต่ท่านได้ปรับเปลี่ยน

ผอ.พีไชย

วิธีการบริหารจัดการ ต่างจากที่ผอ.สมจริงดำเนินการในรูปของผู้อำนวยการ เป็นผู้นำทางความคิดและเป็นแนวทางในการนำการพัฒนาและขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนด้วยตนเอง และมีการขับเคลื่อนไปพร้อมกันทุกฝ่าย แต่เมื่อผอ.พีไชยมารับงานต่อ ท่านคิดว่าการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ต้องให้ฝ่ายบริหารงานวิชาการเป็นผู้นำในการขับเคลื่อน เพราะฝ่ายบริหารงานวิชาการต้องดูแลงานการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาความรู้นักเรียนของโรงเรียนโดยตรง ผอ.พีไชยจึงได้ปรับปรุงงานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนให้สอดคล้องในบางส่วน เช่น งานฐานการเรียนรู้เดิมขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหารงานทั่วไป ปรับใหม่ให้มาขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหารงานวิชาการ เพราะว่าฐานการเรียนรู้จะส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี จึงควรให้ฝ่ายบริหารงานวิชาการดูแลและบริหารจัดการ ส่วนทีมงานแกนนำขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่เดิมขึ้นกับผู้อำนวยการโรงเรียนโดยตรง ปรับใหม่มาขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหารงานวิชาการ ส่วนฝ่ายอื่นๆ มีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยผอ.พีไชย ดำรงตนในฐานะที่ปรึกษาเท่านั้น

เมื่อรับฟังแนวความคิดของผอ.พิไชย ทำให้ทราบว่าการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยยอด เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีอุปนิสัย "พอเพียง" ของโรงเรียนคงดำเนินการต่อไป แต่มีการปรับเปลี่ยนผู้นำในการคิดการขับเคลื่อนจากเดิมคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนโดยตรงมาเป็นรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ ส่วนทีมแกนนำขับเคลื่อนก็จะเป็นทีมที่ช่วยงานรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการในการทำหน้าที่ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลงานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะต่างไปจากเดิมหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถของรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ และทีมงานแกนนำขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าทำได้ผลดีโรงเรียนห้วยยอดจะเป็นแบบอย่างที่ดีต่อโรงเรียนอื่นๆ เพราะผู้บริหารแต่ละท่านจะดำรงตำแหน่งอยู่ไม่นานบางท่านอาจจะเกษียณ บางท่านอาจจะโยกย้ายไปดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนอื่น แต่ฝ่ายบริหารงานวิชาการและทีมงานแกนนำขับเคลื่อนส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีการโยกย้าย ทำให้ผลการดำเนินงานเกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนห้วยยอดจึงเป็นเรื่องท้าทายที่ต้องติดตามกันต่อไป

บทส่วท้าย

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด ที่นำมาใช้คิดพิจารณาไตร่ตรอง อย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจ ซึ่งการปลูกฝังนักเรียนให้มีหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่บซึบอยู่ในตน จนกลายเป็นอุปนิสัย “พอเพียง” นั้น ต้องใช้เวลาในการอบรม บ่มเพาะ ซึ่งการอบรมบ่มเพาะหรือการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนรู้จักที่จะคิด ตลอดเวลาได้นั้น ต้องให้พวกเขาเข้าใจในหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างถ่องแท้เสียก่อนว่า หลักคิดนี้ประกอบไปด้วยกรอบในการคิด ๕ องค์ประกอบ คือ

>> ต้องให้นักเรียนฝึกคำนึงถึง ๒ ปัจจัย คือปัจจัยภายใน และปัจจัย ภายนอก กรอบความพอประมาณนี้ให้ต้องฝึกให้เด็กๆ ได้คิดถึง ๒ ปัจจัย

ปัจจัยภายใน คือศักยภาพ ความสามารถ ตัวตนของนักเรียน ดังนั้น ครูต้องสอนให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง รู้ศักยภาพความสามารถของ ตนเอง

ปัจจัยภายนอก คือ ปัจจัยที่จะมาช่วยเกื้อหนุนให้นักเรียน ทำงานสำเร็จ ได้แก่ สภาพภูมิสังคม ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน เช่น เวลา งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์สถานที่ บุคคล ชุมชน ฯลฯ พร้อมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เป็นทุนเดิมของตนเอง หรือภายใน ห้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดก่อนที่จะแสวงหาทรัพยากรจาก ภายนอก

ดังนั้น ในการจะทำงาน/ทำสิ่งใด ครูต้องเน้นย้ำให้นักเรียนต้องคำนึงถึงความ พอประมาณในเรื่องปัจจัยทั้งภายในและภายนอกเสมอ

มีเหตุผล

>> คือความสมเหตุสมผลที่ถูกต้องตามหลักวิชา ครูต้องให้นักเรียนฝึกคิดอยู่เสมอว่า ในการทำงาน/ทำสิ่งใด นักเรียนต้องรู้วัตถุประสงค์หรือรู้เหตุผลว่าทำไมจึงต้องทำ และสิ่งที่ทำนั้นจะต้องถูกหลักวิชาการถูกต้องตามกฎหมาย หรือ ถูกต้องตามหลักศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม ค่านิยมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำทั้งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น รวมทั้งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้น ครูต้องให้นักเรียนฝึกคิดอย่างมีสติและคิดอย่างรอบคอบ รอบด้าน

ภูมิคุ้มกัน

>> คือการคิดอย่างไม่ประมาท รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ และเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น พร้อมทั้งคิดวางแผนอย่างรอบคอบ รัดกุม ครูต้องให้นักเรียนฝึกคิดที่จะทำงาน / ทำสิ่งใดให้สำเร็จ ต้องรู้จักการวางแผนอย่างรอบคอบรัดกุม มีแผนสำรองเพื่อความไม่ประมาทในการทำงานให้สำเร็จ

ความรู้

>> เป็นความรู้ที่นักเรียนต้องมีย่างเพียงพอก่อนลงมือทำงาน ดังนั้น ครูต้องให้นักเรียนฝึกคิดอย่างรอบคอบว่าในการทำงาน/ ทำสิ่งใด นักเรียนต้องมีความรู้ในเรื่องอะไรบ้าง และความรู้ที่มีอยู่นั้นถูกต้อง และเพียงพอแล้วหรือยัง ถ้ายังไม่เพียงพอ นักเรียนต้องรู้จักหาความรู้ให้เพียงพอเสียก่อนจึงสามารถทำงานให้สำเร็จได้

คุณธรรม

>> คือความมุ่งมั่นตั้งใจไปสู่ความสำเร็จโดยไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน นักเรียนต้องสามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดที่จะทำความชั่ว เกรงกลัวต่อผลการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ใช้สติปัญญาพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบในการกระทำ พร้อมทั้งเห็นคุณค่าในการแบ่งปัน ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อแก่ผู้อื่น

ในการให้นักเรียนฝึกคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ นักเรียนจะต้องคิดและทำให้ครบทั้ง ๕ องค์ประกอบนี้ จึงจะสามารถกล่าวได้ว่านักเรียนมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำหรับการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนฝึกนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ อาจมีวิธีการดังนี้

๑. ครูใช้วิธีการสอนนักเรียนด้วยการใช้คำถาม โดยให้นักเรียนทำงานแล้วครูสอดแทรกคำถามตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงไปกระตุ้นให้นักเรียนคิด สุดท้ายครูโยงคำถามเข้าสู่กรอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งวิธีการนี้จะได้ผล เมื่อสิ้นสุดการทำงานแล้ว ครูต้องให้นักเรียนเล่าอธิบายการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินงานของตนเองจนได้ผลงานออกมาสำเร็จ ตั้งแต่เริ่มต้นคิด ลงมือปฏิบัติจนงานออกมาสำเร็จ โดยครูไม่ต้องใช้คำถามนำ

๒. ครูใช้วิธีการอธิบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง ๕ องค์ประกอบ ให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจนว่าแต่ละองค์ประกอบมีความหมาย และใช้อย่างไร หลังจากนั้นให้นักเรียนนำกรอบหลักคิดนี้ไปใช้ในการทำงาน ซึ่งวิธีการนี้จะดี เมื่อนักเรียนทำงานเรียบร้อยแล้ว ครูต้องให้นักเรียนถอดบทเรียน เพื่ออธิบายและวิเคราะห์ว่านักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ตอนไหน หรือไม่ อย่างไร

๓. ครูสอนโดยไม่ได้อธิบายว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร แต่ครูสอนให้นักเรียนรู้จักศักยภาพ ความสามารถของตน มีเหตุผลในการกระทำ รู้จักการเตรียมพร้อมวางแผนในการทำงานไปสู่ความสำเร็จด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ สอนให้นักเรียนค้นหาความรู้ก่อนลงมือทำงาน ซึ่งวิธีการนี้จะเกิดผลดี และนักเรียนได้หลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงติดตัวไป เมื่อนักเรียน

ทำงานสำเร็จแล้ว ครูกับนักเรียนต้องนำความสำเร็จนั้นมาถอดบทเรียนวิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละองค์ประกอบ และครูสรุปชี้ประเด็นแต่ละองค์ประกอบให้นักเรียนเห็นอย่างชัดเจนว่า ความพอประมาณอยู่ส่วนไหน เหตุผลคืออะไร สร้างภูมิคุ้มกันได้อย่างไร และเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมคืออะไร ซึ่งสามารถชี้ประเด็นแต่ละกรอบให้นักเรียนเห็นได้อย่างชัดเจน ซึ่งวิธีนี้เรียกว่า “ทำก่อน สอนทีหลัง” แต่วิธีการสอนแบบนี้จะใช้ได้ผลดี ตัวครูต้องเข้าใจและสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้อย่างซ้ำของ

ไม่ว่าครูจะเลือกสอนด้วยวิธีไหนก็ตาม ครูต้องให้นักเรียนนำหลักคิดนี้ลงสู่การปฏิบัติบ่อยๆ ทำให้นักเรียนได้ใช้บ่อยๆ จนเป็นนิสัย และที่สำคัญครูต้องกระจำชัดในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับตนเองในทุกเรื่อง และเป็นแบบอย่างคนพอเพียงให้กับลูกศิษย์

ທາດພັນວຸດ

๗ คำถามสำคัญเพื่อพัฒนากระบวนการคิด ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดย รศ.ดร.ทศนา แหม่มณี

๑) จะทำอะไร ทำไมจึงทำ

พิจารณา : ความสำคัญ ประโยชน์ คุณค่า ความคุ้มค่า

๒) มีความพร้อม/ความเป็นไปได้ที่จะทำหรือไม่

พิจารณา : ความรู้ + 5 M (Man, Money, Materials, Management , Market)

ตัดสินใจ : ทำได้ ทำได้แต่มีเงื่อนไข ทำได้แต่ต้องปรับ/เปลี่ยนเป้าหมาย ทำไม่ได้

๓) มีความรู้เพียงพอในเรื่องที่จะทำหรือไม่ ต้องศึกษาหาความรู้อะไรเพิ่มเติม

พิจารณาและศึกษาหาความรู้ที่จำเป็น : รอบรู้ (รู้กว้าง รู้ละเอียด รู้ลึก)

๔) จะทำอย่างไรจึงจะเกิดความพอดี/พอประมาณ และสามารถ รองรับปัญหา หรือการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้

๔.๑ จะทำโดยยึดคุณธรรมอะไร (ทำเพื่ออะไร-เงื่อนไขคุณธรรม)

๔.๒ ทำอย่างไรจึงจะพอดี/พอประมาณ

พิจารณา : โดยใช้หลักเหตุผล / ผลที่จะตามมาจากการกระทำ

พิจารณา : ให้เหมาะสมกับตน (สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ

ฐานะ กำลัง สุขภาพ ทรัพยากรที่มี ฯลฯ) ไม่เบียดเบียนตนเอง
ให้เดือดร้อน

พิจารณา : ให้เหมาะสมกับผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน

พิจารณา : ให้เหมาะสมกับบริบท สิ่งแวดล้อม ไม่เบียดเบียนทำลาย
สิ่งแวดล้อม

๕.๓ พิจารณาถึงผลกระทบ ปัญหา หรือการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้น
ในอนาคต และคิดเตรียมการที่จะรับมือจากผลกระทบนั้น

๕) ลงมือทำอย่างไรจึงจะสำเร็จ

ทำโดยใช้ความรู้ ทำอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง ทำอย่างมีคุณธรรม ขยัน
อดทน เพียรพยายาม ซื่อสัตย์ มีสติ ใช้ปัญญา ฯลฯ (เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไข
คุณธรรม)

๖) อะไรที่ทำได้ดี อะไรที่ยังทำไม่ได้ดี จะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

พิจารณา : ผลที่เกิดขึ้น กระบวนการ / วิธีการที่ทำ บุคคลที่เกี่ยวข้อง

๗) เกิดการเรียนรู้อะไรขึ้นบ้างจากการคิด-การทำตามปรัชญา ขอเศรษฐกิจพอเพียง

พิจารณา : ความรู้ ความคิด การกระทำ เจตคติ การพัฒนาตนเองและชีวิต

เอกสารประกอบการบรรยาย

ฉบับปรับปรุง มกราคม ๒๕๕๕

โรงเรียนห้วยยอด

เศรษฐกิจพอเพียง

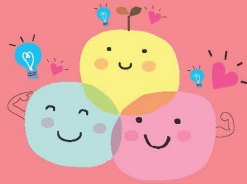
สร้างนักเรียน “ดี เก่ง มีความสุข”

ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๙๐๐๐-๐๒-๑

ผู้เขียน กัญพินา เชื้อมขิต
บรรณาธิการ สมจริง อินทรักเดช
ปิยาภรณ์ มั่นทะจิตร์
ศศิณี ลิ้มพงษ์
สุจินดา งามวุฒิพร
ออกแบบรูปเล่ม ฉัตรทิพย์ โล่ห์จรัสศิริ
momfon@yahoo.com

สนับสนุนการจัดพิมพ์ มูลนิธิสยามกัมมาจล
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
เลขที่ ๑๙ ถนนรัชดาภิเษก แขวงจตุจักร
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
โทรศัพท์ : ๐๒ ๙๓๗ ๙๙๐๑ - ๗
โทรสาร : ๐๒ ๙๓๗ ๙๙๐๐
เว็บไซต์ : www.scbfoundation.com
พิมพ์ครั้งแรก สิงหาคม ๒๕๕๘
จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม

โรงพิมพ์ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๓๗๖ ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี)
เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐
โทรศัพท์ ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐, ๐-๒๘๘๒-๑๐๑๐
โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๘๕
www.amarin.com

กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของ ผอ.สมจริง คือ การเป็นผู้นำทางความคิด ทำให้ดู อยู่ให้เห็น
โดยใช้ฐานทุนที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
ตลอดจนบนบรรณนิยมประเพณี วิถีชีวิต และความเชื่อ
มาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้
โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรของโรงเรียน
ผู้ปกครอง และชุมชน ที่ต้องขับเคลื่อนไปด้วยกันทั้งองคาพยพ

ใส่บาร์โค้ด

978-616-8000-02-1